EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 11, Ağustos 1988

Amaç, araç ve görev

Bugün sosyalizm adına siyaset arenasındaki hemen her siyasal akım, işçi hareketinin politik gelişimi için sosyalist hareketle işçi hareketinin birleştirilmesinin, bu iki hareketin ayrılığına bir an önce son verilmesinin zorunluluğuna vurgu yapıyor. Ancak, pek yerinde olan bu vurguyla birlikte hayati sorun, nasıl bir perspektifle, nasıl bir programla birleşmek gerektiği sorunudur. '80 öncesi radikal solun işçi sınıfı hareketiyle birleşmesini engelleyen, buna rağmen birleşmeye yöneldiğinde de çabalarının başarısız kalmasına yolaçan asıl neden halkçı bir dünya görüşüne ve programına sahip oluşuydu. İster "anti-emperyalist, anti-feodal", ister Türkiye koşullarına daha iyi uyarlanmış "anti-emperyalist, anti-oligarşik" ya da "anti-tekel, anti-faşist" içerikte olsun bütün "demokratik devrim" programları/çizgileri benzer sonuçlara yol açtılar. Özü küçük-burjuva demokratik olan "bağımsızlık ve demokrasi" programında -buna artı sosyalizm ibaresini eklemek hiçbir şeyi değiştirmez- ısrar eden devrimciler bunu hala anlamadı. Bununla birlikte, pratik deneyimin zorlamasıyla işçi hareketiyle birleşme zorunluluğu, ona dayanmaksızın, Türkiye gibi emek-sermaye kutuplaşmasının sınıf mücadelesinin temel ekseni olduğu ve bütün diğer çatışma ve çelişkilerin buna tabi olduğu bir ülkede, burjuvaziye karşı ciddi ve sonuç alıcı bir siyasal savaşımın yürütülemeyeceği anlaşılmış görünüyor. Ancak "eski" perspektifle sürdürülen bu çabaların, son tahlilde, başarısızlığa mahkum olacakları kesindir. Zira, Türkiye gibi bir ülkede doğrudan sosyalizmi hedefleyen bir programın altına inmek, işçi hareketini kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin alanına hapsederek, peşinen burjuvazinin yörüngesine sokmak, "yıkıcı" gücünü zayıflatmak, iktidar hedefinden yoksun bırakmakla eş anlamlıdır. Bu yüzden de, sosyalist programın altına inenler komünist adına layık olamazlar; öznel niyetlerinin farklılığına rağmen nesnel olarak "sol demokratlar" konumuna düşmekten kaçınamazlar. Örneğin, '80 öncesi, işçi sınıfının ileri unsurlarını ve ileri kesimlerini kontrolü altında tutan TKP'nin "sol CHP" olmaktan öteye bir rol oynayamamasının nedeni sadece taktik çizgisindeki reformizmi değildi, "demokratik" içerikli programıydı da. Burjuva toplum altında "demokrasi"nin program edinilmesi ya da fetişleştirilmesi zorunlu ve kaçınılmaz olarak reformizmi üretir. Zira sosyalist demokrasinin altındaki bir demokrasi istemi burjuva toplum koşullarında teorik ve pratik olarak gerçekleşebilir bir şeydir. Aynı şekilde bütün radikalliğine ve sosyal-demokrasi ile sınır çekme çabasına rağmen programının demokratik-halkçı içeriği nedeniyle devrimci-demokrasi de adeta sosyal-demokrasiye çalışmış, politik faaliyetinin ürünlerini CHP kotarmıştır. Bir işçinin veya emekçinin "devrimci" olmasıyla sandıkta sosyal-demokrasiye mühürü basması pek birbirine aykırı gelmemiştir. "Boykot" çağrılarına da pek kulak asılmamıştır.

Halkçı saflardan kopan hareketimiz, bulanıklığa yer vermeyen sosyalist bir platformla, proleter devrim bayrağıyla ortaya çıkarak önemli bir adım atmıştır. Ancak henüz "demokrasi" programında ısrar eden çok sayıda komünist eğilimli kişinin, gerek teorik mücadelenin, gerekse pratik olguların yardımıyla sosyalist bir platforma ulaşacaklarından kuşku duymamak, mevcudu idealize edip, her şeyi onunla sınırlı görmek şeklinde bir dargörüşlülüğe düşmemek gerekir. Diğer bir deyişle devrimci-demokrasi saflarında ayrışma sürecektir. Öte yandan ulusal planda radikal bir konuma geçmek isteyen, ama modern revizyonizmle araya sınır çekemeyen saflardan da ileriye doğru sıçramalar olabileceği

konusunda ümitli olmak gerekiyor. Zira Türkiye proleter devrime, sosyalizme gebe bir ülkedir. Devrime karşıt, itfaiyeci rolü oynayan revizyonist-reformist teori ve politikayı kaldırmaz. Devrimci bir konumda kalmak isteyenler revizyonizmle çatışmak zorunda kalacaklardır. Ve bu yönde her gelişme Türkiye komünist hareketi için yeni olanaklar yaratabilir.

Komünistler, nesnel hareketin ihtiyaçlarıyla kendi öznel güçlerinin yetersizliği ve geriliği arasındaki uyumsuzluktan ürkmeksizin işçi sınıfına net sosyalist hedeflerle gideceklerdir: Sermaye İktidarının Yıkılması, İşçi Sınıfı İktidarının Kurulması; bütün pratik faaliyetlerinin bağlı olması gereken eksen budur.

Rastlantılarla yetinmeksizin, planlı ve bilinçli bir şekilde sınıfın ileri unsurlarına yönelerek onları komünizme ve sosyalist platforma kazanmak - işçi hareketinin politik gelişimi bu yönlü çabaların verimine bağlıdır.

İtildiği fiziki ve manevi çürüme ortamına karşı zaten kendiliğinden mücadele eden işçilere yardım etmek çok özel bir yetenek gerektirmiyor. Bu zaten bir tür alışkanlık sonucu yapılıyor; ve daha etkin bir şekilde yapmak değişmez bir görevdir. Ancak her kim işçi hareketinin sorunlarıyla ilgilenmeyi fiiliyatta ücret ve sendikal sorunlarına indirgiyor veya esas ilgisini burada topluyorsa, gerçekte işçilere kötülük yapıyor demektir. Pratik duruma boyun eğilmemeli, işçilerin dikkati ücret ve sendika sorunlarından öteye, sömürünün, yoksulluğun, özgürlükten yoksunluğun nedeni olan kapitalist sisteme, onun ortadan kaldırılması zorunluluğuna çekilmelidir. Kısmen kaba bir sosyalist propaganda dahi -ki pek becerilemeyen bir şeydir- her halükarda pratik faaliyette "somutluk" adına, "acil istemleri atlamamak" adına bunun ihmal edilmesinden daha yararlı sonuçlar doğuracaktır. Gerekli olan "zam, zulüm, işkence, faşizm" türünden laf kalabalığı değil, işçiye kapitalist sistemi, onun işleyişini, yıkılmasının "tek kurtuluş yolu" olduğu, "sosyalizmin tek çare olduğu" fikrini kavratan propaganda ve ajitasyondur.

Öte yandan, öğrenci sorunundan Kürt sorununa; dış politikadan siyasal tutuklular sorununa kadar tüm temel toplumsal-siyasal sorunlar işçiler arasındaki propaganda ve ajitasyonun konusu yapılmalı ve tartıştırılmalıdır ki, işçilerin sadece kendi dar sorunlarıyla değil, tüm toplumun sorunlarıyla ilgilenip müdahale etmelerine ve böylece öncü misyonunu oynayabilmelerine yardımcı olunabilsin.

Ve son olarak, kendilerinin olan devrimci bir parti fikri işçiler arasında yaygınlaştırılmalıdır. İşçi hareketinin öne çıkardığı unsurların hiç olmazsa önemli sayılabilecek bir bölümünü etrafında toplayabilen bir parti en acil hedeftir.

Böyle bir parti ise bizim koşullarımızda ancak illegal olarak kurulabilir. Bunu teoride ilke olarak kabul eden ama fiiliyatta "legal parti"yi iş edinen bazı akımlar gerçekte sonu yeni bir trajediyle bitecek bir oyuna girişiyorlar. Bu aslında ihtilalci bir örgüt yaratma işinden yan çizmektir. Legal olanakları sosyalist hareketin gelişimi için sonuna kadar kulllanmayı küçümsemek sözkonusu olamaz. Ancak, henüz ciddi bir illegal temelin olmadığı koşullarda sınıf bilinçli, ileri işçilerin dikkati legal basın araçlarıyla "legal sol parti" üzerine çekilmektedir. Asgari bir illegal parti kültürünün/geleneğinin ileri işçiler arasında dahi olmadığı koşullarda, bu, tasfiyeciliğin bir başka türü olacaktır. Ve işçileri aldatmakla, enerjilerini çarçur etmekle sonuçlanacaktır. Öte yandan, sosyalist bir programı bir yana bırakalım, budanmamış, devrimci niteliğinden arınmamış hiçbir program yürürlükteki yasal çerçeveye sığdırılamaz. Programlarını burjuva toplumun yasallığını veri olarak hazırlamış TBKP ve SP dahi henüz bu işi başaramadılar. Bırakalım isteyenler "Legal sol parti"yi ya da "yasal devrimci parti"yi kendilerine iş edinsinler. Biz fabrikalarda gelecekteki ihtilalci bir işçi partisinin temeli olacak gizli işçi grupları oluşturma işini her şeyin önüne koyacağız.

EKİM

Yasadışı işçi direnişleri üzerine

Sınıflar varolduğu sürece sınıf savaşımı da kesintisiz olarak sürer. Koşullar, sadece savaşımın biçim değiştirmesine neden olur. Kapitalist toplumda işçi sınıfının eyleminin en yaygın biçimi grevlerdir. Grev eylemi, kapitalist toplumun doğasından gelir ve işçi sınıfının kapitalist topluma karşı savaşımının başlangıcını ifade eder. Politik talepli grevler de işçi sınıfının savaşımında önemli bir yer tutmasına rağmen, genelde grevler işçi sınıfının işgücünü daha iyi koşullarda satmak için başvurduğu bir eylem biçimidir. Grevlerin bu özelliği, kendi başına burjuva düzen açısından büyük bir tehlike oluşturmaz. Onun asıl önemi, sınıf bilincini kazanma ve geliştirme kavgasında bir okul olmasındadır.

Genel olarak kapitalist ülkelerde grev hakkı tanınmıştır ve bu hak yasalar çerçevesinde özgürce kullanılabilir. Fakat, bu eylemin özgürce kullanılması da şarta bağlıdır. Birinci olarak, işçi sınıfının grev eylemi düzeni tehdit eder boyuta ulaşmamalıdır. İkincisi, burjuvazinin ekonomik olarak, işçi sınıfının gündeme getirdiği talepleri karşılayacak, olanaklara azçok sahip olması gerekir.Tersi durumlar ortaya çıkarsa, burjuvazi bu hakları ortadan kaldırmak veya sınırlamak için her şeyi yapmaya çalışır. İşçi hareketi ne kadar gelişirse gelişsin, grev başlıca eylem biçimi olduğu sürece burjuvazi saldırısında genelde başarılı da olur. Grev eylemi dışında, burjuvazinin saldırılarını püskürtmek için, işçi sınıfının daha başka şeylere gereksinimi vardır. En başta, sınıf çıkarlarını doğru bir şekilde formüle eden, burjuvaziye karşı bu çıkarları savunmada öncü bir güce, partisine sahip olması gerekir. Kurtuluşun, bağımsız bir sınıf olarak, burjuvaziye karşı örgütlenmekten geçtiğinin bilincinde olması gerekir.

Burjuvazi işçi sınıfının en doğal ekonomik ve politik taleplerini karşılayacak durumda değilse, görece olarak politik olarak güçlüyse grev eylemini yasaklar. Fakat, burjuvazi yasakladı diye işçi sınıfının eylemi ortadan kalkmaz. Bu durumda eylemin biçimleri değişir, ama eylem sürer. İş yavaşlatma, bırakma, mesai yapmama, viziteye çıkma vb. biçimlerle işçi sınıfı üretimi aksatır ve burjuvaziyi hakları için zorlar. Yasalara rağmen sürdürülen eylem, yasal grev eylemine göre, işçi sınıfını daha fazla eğitir, keskin sınıf çatışmalarına hazırlar. Çünkü, yasal bir grev, tek tek kapitalistlerle yüzyüze bir pazarlık, bir eylemken, yasadışı eylem, ek olarak devletin yasalarıyla, mahkeme ve polisiyle yüzyüze gelmesini sağlar. Bu ise, sınıfta asıl düşmanın tek tek kapitalistler değil, onların sınıf olarak iktidarı olduğu bilincini filizlendirir. Çünkü, polis, mahkeme ve yasalar işçi sınıfının karşısına burjuvazinin sömürüsünü ve iktidarını korumak üzere çıkarlar.

Defalarca yazıldı, söylendi. Burjuvazi ekonomik ve politik olarak güçsüzdür. Gelişmiş kapitalist ülkelerde grevler yasal bir hak olarak tanınmış ve burjuvazi belli ölçüler içinde de olsa, işçi sınıfının ekonomik taleplerini karşılayacak güçteyken, Türkiye'de burjuvazi işçi sınıfının en doğal ekonomik taleplerini ve bu talepler uğruna girişeceği grev eylemini kaldıramıyor. Grevlerin ve grev hakkının yasaklanmasını en önemli çarelerden biri olarak düşünüyor. Ekonomik talepli eylemlerin karşısına polisi, mahkemeleri, yasaları çıkarıyor. Çatışmayı, doğal, yasal olabilecek biçimlerden çıkararak, yasadışı biçimlere zorluyor, çatışmayı körüklüyor, işçileri boy ölçüşmeye zorluyor. İşçi sınıfı ise temkinli bir şekilde de olsa boy ölçüşmeye "evet" diyor ve her geçen gün yasadışı eylemlere, değişik fabrikalarda, işkollarında hız veriyor.

Günümüzde işçi hareketinin gücünü ve kapsamını anlamak için yasal grevler ölçü olmaktan çoktan çıkmıştır. Günümüzde işçi hareketininin en önemli özelliği yasadışı biçimlerde gelişmesidir. Bir örnek vermek gerekirse, '70'lerde işçi hareketinin zirvesini temsil eden yıllardan 1979'da yasadışı direnişlere katılan işçi sayısı 140 bin civarındayken, içinde bulunduğumuz yıldaki 7 aylık direnişler, neredeyse bu sayıyı ikiye katladı.

Yasadışı direnişler yaygınlaşmakla, kitleselleşmekle de kalmıyor, eylemlerde sertleşme ve taleplerde ilerilik de dikkati çekiyor. Burjuvazinin güçsüzlüğü, baskıyı yoğunlaştırmaya, yasadışıcılığı kışkırtmaya neden olurken, yasadışı eylemler işçi sınıfını güçlendiriyor.

Yasadışı eylemler işçi sınıfını eğitiyor, ona güç veriyor. Ama bu, her eylemden işçi sınıfının başarıyla çıkacağı anlamına gelmiyor. İşçi sınıfı bazı eylemleriyle burjuvaziyi dize getiriyor, taleplerini büyük ölçüde kabul ettiriyor, bazı eylemlerde ise sendika bürokratlarının ihanetine uğruyor, yeterince bilinçli ve örgütlü

olamamanın olumsuz sonuçlarını yaşıyor.

Geçtiğimiz aylarda çıkarılan bir yasa ile grev hakkı elinden alınan petrol işçileri, yasadışı direnişlerle haklarını savundu ve patronu dize getirerek iyi bir sözleşme yapılmasını sağladı. Ama diğer yandan onbinlerce belediye işçisi direnişe geçti, işverenin direnişini kırma çabalarını boşa çıkaran etkinlikte eylemlere girişti, fakat sendika bürokratlarının uzlaşmacı ve sınıf işbirlikçisi tutumu nedeniyle ihanete uğradılar, kötü bir sözleşme ile eylemlerine son verdiler.

Yasadışı eylemler, sadece ekonomik taleplerle gündeme gelmiyor. Politik talepler de önemli bir yer tutuyor. İşçiler arasında dayanışma eylemi yapma bilinci gelişiyor. Bunun geçtiğimiz ayda en çarpıcı örneği Deva İlaç Fabrikası'nda yaşandı. Deva işçileri, patronun tutarsız gerekçelerle kıdemli 5 işçiyi işten atmasını protesto etmek için direnişe geçtiler. Patronun baskılarına ve eylemi baltalama girişimlerine rağmen, fabrika bahçesinde toplanan işçiler, 3 gün işbaşı yapmayarak direndiler. Son zamanlarda, kapitalistlerin işten atmaları yoğunlaştırdığı dikkate alınırsa, önümüzdeki dönemde de bu türden eylemlerin hız kazanması beklenebilir.

İşçilerin yasadışı direnişleri gelişiyor, taleplerde ilerilik dikkati çekiyor. Öte yandan burjuvazi de boş durmuyor. Burjuvazi yasadışı eylemlerin gelecek açısından yaratacağı tehlikeleri görüyor, bu nedenle de fırsat buldukça saldırıyor, gözdağı veriyor. Bunun en somut örneği, İzmit SEKA işçilerinin direnişinde yaşandı.

10.200 SEKA işçisi toplusözleşme görüşmelerinin çıkmaza girmesini protesto etmek için, Temmuz ayı başında topluca sakal bırakma eylemine giriştiler. Ay ortalarından itibaren ise, daha etkili direniş biçimlerine başvurdular. İşçiler, toplu halde viziteye çıkarak üretimi aksattılar. SEKA işçileri içinde en etkin eylemlere katılanların başında İzmit SEKA işçileri geliyordu. İzmit SEKA'da işçilerin toplu eyleme geçmeleri üzerine, gece bir operasyon düzenleyen polis, 23 kişiyi gözaltına aldı ve mahkemeye sevketti. Mahkeme, 23 işçiden 19'unu tutukladı. Diğer işçiler tutuklanan arkadaşlarıyla dayanışmalarını dile getirdiler. İşçiler, bir gün sonra serbest bırakıldı. Polisin bu eylemi sadece, SEKA işçilerine değil, tüm işçilere yönelik gözdağı niteliğindeydi. Polisin gözdağı ve baskılarına rağmen SEKA işçilerinin direnişi devam ediyor.

Benzer bir olay, TÜPRAŞ Batman Tesisleri'nde de yaşandı. Öğle yemeğini "artık" olduğu gerekçesiyle protesto ederek yemeyen işçilerin evlerinde polis arama yaptı ve dokuz kişiyi gözaltına aldı. Tüpraş işçileri geçtiğimiz aylarda etkili direniş eylemlerine katılmıştı.

Yeni dönemde işçi hareketinde göze çarpan bir özellik de, grev hakkı olan işçilerin kayıp ve yeni hakları kazanmada, sadece toplusözleşme görüşmelerinin sonuçlarını pasif bir şekilde bekleme yerine, toplusözleşmelerin gecikmesini, görüşmelerin tıkanmasını protesto ederek işverene, sendika yöneticilerine baskı yapma gibi aktif bir tutum içine girmedir. Bu özellik, petrol işçilerinin, belediye işçilerinin, en son SEKA işçilerinin eylemlerinde belirgin bir şekilde görüldü. Temmuz ayı içinde, Kahramanmaraş'a 35 kilometre uzaklıktaki Sırp Barajı işçilerinin yaptığı direniş buna en son örnekti. Barajda çalışan 900 işçiden 700'ü, ücret azlığını ve toplu iş sözleşme görüşmelerinin uzamasını protesto etmek için direnişe geçtiler, işbaşı yapmadılar. Daha sonra işçiler, Kahramanmaraş'a doğru yürüyüşe geçtiler, polislerin yürüyüşün yasadışı olduğu ve dağıtılacağını söylemesi üzerine, işçiler yürüyüşü yarım bırakarak dağıldılar.

Geçtiğimiz ayda direnişe geçen işçiler arasında, Akfa'ya bağlı Kıyıcık Çay Fabrikası çalışanları da bulunuyordu. Fabrikada çalışan 300 işçiden 200'ü, Haziran ayı maaşlarını alamadıkları için direnişe geçtiler, işbaşı yapmadılar. Aynı işyerinde çalışan 100 işçi ise, aynı zamanda, aynı köyde çay üreticisi oldukları için direnişe katılmadılar.

Diğer bir protesto eylemi ise, Gölcük Tersanesi'nde ve Eskişehir Şeker Fabrikası'nda çalışan işçilerden geldi. Yüzlerce işçi toplu şekilde postaneye giderek, ücretlerinin azlığını protesto etmek için maaş bordolarını ilgili bakanlıklara postaladılar.

Ayrıca, önümüzdeki dönemde, binlerce işçinin greve gitmek için hazırlandığı bildiriliyor. Bunlar arasında 10.200 SEKA , 8.000 MTA ve 1200 Unilever ve Lever işçisi de bulunuyor.

İSTANBUL

ÜMRANİYE HALKI SU İÇİN DİRENDİ

Bugüne değin verdikleri dilekçelerle, yaptıkları ziyaretlerle mahallelerine su getirtmeyi başaramayan Birlik mahallelileri, son çare olarak Alemdağ-Üsküdar yolunu keserek direnişe geçmişlerdir.

Alemdağ Barajı İstanbul'un su ihtiyacını karşılarken, hemen yanındaki Birlik ve Dudullu mahalleleri susuzluktan kırılmakta, bulaşıcı hastalıklar kol gezmektedir. Bir çok kez muhtarlıklara, bele-

(Devamı s.43'de)

Evren'in ziyaretleri, Batı Burjuvazisi, Demokrasi...

General Evren, 27 Haziran-3 Temmuz tarihleri arasında Reagan'ın konuğu olarak ABD'yi, 12-15 Temmuz tarihleri arasında ise Kraliçe II.Elizabeth'in konuğu olarak İngiltere'yi ziyaret etti.

Burjuva demokrasisinin bu iki kalesi, ABD ve İngiltere, Türkiye'de demokrasi adına ne varsa boğmuş, binlerce insanın öldürülmesinden ya da sakatlanmasından, onbinlerce insanın işkenceden geçirilmesinden, Türkiye'nin bir hapishaneye çevrilmesinden sorumlu bir katiller ve kirli işler çetesinin, MGK'nin başını onurlandırdılar. Çok sayıda benzer örneğin bir yinelenmesi ama, burjuva demokrasisinin iki yüzlülüğünü, liberal solcularımızın övgüsünü yaparak önünde kölece eğildikleri "batı demokrasisi"nin kurumlarının gerçek niteliğini, değerlerinin sahteliğini gösteriyor. Burjuvazinin çıkarlarının gerektirdiği, egemenliğinin tehlikeye girdiği noktada demokrasi biter. Bu Avrupa ve Amerika'da da böyle olmuştur ve böyle olmaya da devam edecektir. ABD'de zenci halkın tarihi, komünistlere ve ilericilere karşı haçlı seferlerinin düzenlendiği Mc Charty dönemi, Avrupa'da faşizmin tarihi bunun kanıtları. Ve öteden beri ve bugün dünyanın diğer bölümlerindeki gerici-faşist rejimlerin destekçisi, demokrasi, özgürlük adına ne varsa boğan darbelerin tezgahlayıcısı veya destekçisi başta ABD olmak üzere Batı burjuvazisidir. Batı kapitalizminin, Japonya'nın vb. çıkarları bunu gerektiriyor; yaşamını sürdürebilmesi, nispi istikrarını koruyabilmesi aynı zamanda buna bağlı. Ve ABD ve Avrupa'da burjuva demokratik kurumların nispi istikrarının en temel nedenlerinden biri de, kapitalist dünyanın diğer bölümlerinde, bağımlı ülkelerin çoğunda, hüküm süren çıplak diktatörlükler yardımıyla bu ülkelerin yağmalanmasıdır. Batı burjuvazisi bu ülkelerden elde ettiği artıdeğerin bir kısmıyla kendi işçi sınıfının bir bölümünü satın alabiliyor, ara sınıfları susturabiliyor; nispi bir refah yaratabiliyor. Bu mekanizma işlemez ya da ciddi bir şekilde aksarsa, emperyalizmin hayat damarları kesilecek, Batı burjuvazisi kendi işçi sınıfıyla derhal boğaz boğaza gelecek ve onu bir kaşık suda boğmakta, "demokrasi"yi rafa kaldırıp çıplak diktatörlüğe başvurmakta bir an bile tereddüt etmeyecektir. Alman ve İtalyan faşizminin tarihi bunun kanıtıdır. Kısaca şöyle demek yanlış olmaz: ABD ve Avrupa'da "demokrasi" var, çünkü kapitalist dünyanın diğer bölümlerinde yok...

Bizde 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin ardındaki veya destekçisi güç aynı zamanda başta ABD olmak üzere Batı burjuvazisi değil miydi?

Ve şüphesiz ABD ve İngiltere yönetimi, General Evren'i, Batı burjuvazisinin çıkarlarının bu sadık bekçisini ve anti-komünist mücahidi Beyaz Saray ve Bukingham sarayında ağırlarken, "demokratik" görünümlerine gölge düşürebileceğinden pek istekli olmamış olsalar da, ona ve onun şahsında Türk ordusuna şükranlarını ifade etmiş oldular.

Ama, ABD yönetimi, onu, bir efendinin kendisi için değerli ama kirli işler yapmış bir hizmetkarını nasıl taltif etmesi gerekiyorsa öyle taltif etti. Taltif ederken, aşağıladı. İngiliz burjuvazisi ise ticaretine baktı. Ne de olsa daha gelenekçi ve tüccar bir devletti.

Türk basını, ABD ziyareti öncesi Türk-ABD ilişkilerinde olağanüstü bir gerginliğin ortaya çıktığını yazıyordu. Evren'in Reagan onuruna vereceği yemeğe, protokol gereği katılması gereken yardımcısı Busch katılmayacaktı. Dahası, Reagan'ın görüşmek için Evren'e ayırdığı süre sadece beş dakikaydı. Burjuva basın bunun onur kırıcı bir durum olduğunu, ziyaretin iptal edilmesi gerektiğini yazıyordu. Hasan Cemal, Cumhuriyet'te şunları yazdı: "ABD başkentinde meydana gelen son gelişmeler, bu ziyaretin Amerikan tarafında sanki bir külfetmiş gibi görüldüğüne ilişkin izlenimlere yol açmakta." (27 Haziran) Ama General Evren bütün bunları sineye çekti; bu kadarına da razıydı. Aynı gazeteci İngiltere ziyareti öncesi şunları da yazdı: "12 Eylül günlerini daha dün gibi anımsıyoruz. Askeri yönetimin lideri Kenan Evren'in, '**Davet etseler de gitmem**' diyerek Batı Avrupa ülkelerine öfkendiği dönem gözümüzün önünden film şeridi gibi geçiyor... Sonra, Birinci Özal hükümetinin Dışişleri bakanı Halefoğlu'nın Cumhurbaşkanı Evren'i İngiltere'ye davet ettirebilmek için diplomatik kuliste sarfettiği çabalar..." "Mağrur" general durumu kurtarayım derken iyice gülünç duruma düştü. Ankara'dan ABD'ye hareketinden önce yaptığı açıklamada ciddi ciddi şu açıklamayı yapıyordu: "Başkan

Reagan'la gerek ikili, gerek bölgesel ve uluslararası konular hakkında yararlı ve verimli görüş teatisinde bulunacağımıza inanıyorum." (Cumhuriyet, 27 Haziran) Hiç şüphesiz, kendisini dinlerlerken, beş dakikalık sürede hangi "ikili, bölgesel ve uluslararası konular hakkında görüş teatisinde" bulunulacağını düşünen gazeteciler ve yetkililer bıyık altından gülmüşlerdir. Burjuva dünyada herkesin değeri parası kadardır. Evren Gorbaçov değildi, Reagan da "birader" Ziya değildi... Nitekim Reagan Evren'le sadece bir fotoğraf çektirdi. Beş dakikada daha fazlası da yapılamazdı. Ufuk Güldemir, ABD yönetiminin ve Reagan'ın bu ziyaretten heyecan duymadığını yazıyordu: "...öz açısından fazla heyecan duymadığı iki devlet başkanının görüşmesinin, sadece fotoğraf çekimine yetecek kadar kısa sürmesinden anlaşıldı. Tecrübeli Beyaz Saray muhabirleri, sürenin uzunluğundan hemen ziyaretin notunu verdi ve ilgisini ona göre biçimlendirdi." (Cumhuriyet 4 Temmuz) Kendisini havaalanında karşılayan gazetecilerin de sadece dördü Amerikalıydı.

General Evren, Reagan tarafından başka bir şey değil, ama bir Kore gazisi, yani bir ABD fedaisi olarak övgüye değer bulundu. Beyaz Saray bahçesinde yapılan karşılama töreninde yaptığı konuşmada Reagan, "...özellikle Kore savaşı çerçevesinde Türkiye'nin Batı ittifakına katkılarını övdükten sonra, Evren'e 'Legion of Merit' madalyası taktı." Evren ise cevabi konuşmasında "Benim gibi binlerce Türk, dünyanın uzak bir köşesinde, Kore'de hürriyet uğruna Amerikan askerleriyle çarpışmalarının anılarını bugün de hatırlamaktadır" dedi. (Cumhuriyet, 28 Haziran) Kore halkına karşı ABD fedailiğini "hürriyet" savaşı olarak sunduktan sonra, üstüne hiç sıkılmadan özgürlük üzerine, özgünlüğün nimetleri, Türkiye'de demokrasi üzerine konuştu.

Diğer Amerikan yetkilileriyle görüşmelerinde de, onlar hemen sadece Türkiye'nin Batı ittifakına askeri katkılarından sözederlerken, Evren "diğer ortak değerler"de, "demokrasi"de ısrar ediyordu!...

Kissinger onu "Stratejik Etütler Merkezi"nde takdim ederken yine Kore'den sözetti. ABD'nin Türkiye'den daha sağlam müttefiki yok, dedi. Türk askerini övdü. Türkiye'nin 2.Dünya Savaşı sonrasındaki önemli rolünü şimdi Avrupa ve Ortadoğu'da sürdürdüğünü söyledi. Özetle, Evren'e yapılan her övgüde "fedailik" vurgusu öne çıkıyordu. Haksız da değillerdi. T.C.'nın başka hangi "erdem"inden sözedilebilirdi? "Demokrasi"den sözetmek dünyayla alay etmek olmaz mıydı?

General Evren, Türkiye'yi pazarlamaya çalıştı. Türkiye'nin NATO misyonunu daha iyi oynaması için askeri yardımın artırılmasını talep etti. 6.Filo'ya Aksaz'da üs önerdi. Türkiye'nin Amerika için daha büyük bir pazar olma hüviyetine kavuşacağını, Türkiye'de Amerikan yatırımlarını özendirmek için her türlü çabanın harcandığını söyledi.

Bu arada Evren, kendisini pazarlamak isterken, hafiflikte rekor kırdı; kendisini efendilerine beğendirmek isterken gülünç durumlara düştü.

Ufuk Güldemir Washington'dan, Evren'in, İngilizcesiyle Reagan'ın Türkçesine fark attığını yazıyordu: "Başkan Reagan, Beyaz Saray'da Evren'in onuruna verdiği yemekte, karşı tarafa teveccühünü Türkçe söylediği 'şerefe' sözcüğü ile gösterirken, Evren Beyaz Saray'da tören sırasındaki 5-6 sayfalık konuşmasının tümünü İngilizce yaptı. Cumhurbaşkanı Evren'in İngilizcesi tabii ki Reagan'ın Türkçesinden daha iyiydi, ama bu konuşmayı İngilizce yapabilmek için ne kadar çalıştığı düşünülürse, Amerikan halkına adeta bir seçmen gibi önem verdiği, beğenilmeyi arzuladığı anlaşılıyordu." (Cumhuriyet, 4 Temmuz)

Fakat General Evren asıl felaketle Kongre'yi ziyareti esnasında karşılaştı. Kongre üyeleri oylama yapılıyor gerekçesiyle Evren'i 20 dakika beklettiler. Görüşme başladığında ise, kendisine sorulan bir soruya 25 dakika uzunlukta bir cevap verince, katılan 20 kişinin yarısı toplantıyı terketti. Kongre üyelerinden biri bu durumu Kongre tutanaklarına "Evren tarih anlattı" diye geçirdi.

Bu arada, Türkiye'de kendisini alkışlatmak için devlet yetkililerinin memur ve öğrencilerden devşirme topluluklar oluşturması gibi, Türkiye Büyükelçisi Şükrü Elekdağ da Washington'da Evren'i alkışlatmak için salonlara Amerika'daki Türklerden, Türk elçiliği mensuplarından ve Türkiye'nin Amerikalı dostlarından benzer topluluklar oluşturuyor, kendisi de amigoluğunu üstleniyordu.

T.C.'nin başının ABD'ye yaptığı onur kırıcı ziyaretin kısa bir öyküsü işte böyle. Bunun farkında olan Evren, ziyaret sonrası yaptığı açıklamalarla durumu kurtarmaya çalışıyordu. Kendince, ABD'de önemli işler yapmıştı. "Kendisi bu ziyareti yapmasaydı, orada olan bir sürü yanlış anlamayı etkili bir şekilde açıklama fırsatı doğar mıydı?" "Birinci elden konuları kim anlatacaktı?" "Kaldı ki, o oraya yalnız Amerikan Başkanıyla mutabakata varmak veya bazı şeyleri sadece ona anlatmak için de gitmemişti. Kongre dahil temas ettiği bütün kuruluşlara fikirlerini açıklama fırsatı doğmuştu."

"Yalova Kaymakamı" meselesi...

Bir okuyucunun soruları

Civata fabrikasında çalışan bir işçiyim. Birkaç arkadaşla Platform Taslağı'nızı incelediğimizde, kafamızda bazı sorular belirdi. Bu sorularımızın cevabını Ekim dergisinde yayınlarsanız seviniriz.

1- Platform Taslağı'nda, "Türkiye emperyalizmin zayıf halkalarından biridir. Objektif koşulları bakımından devrime aday ülkelerin ön sıralarında yer alır" deniliyor. Gördüğümüz kadarıyla emperyalizm ülkemizde güçlü, yani sosyalizme geçişe kolay izin vermezler. Ayrıca proletarya yeterince bilinçli mi, değilse ne yapılması lazım?

2- "Proletarya diktatörlüğü (devleti) sovyet demokrasisidir. Devrimci proletaryanın hedefi parlamenter ya da demokratik cumhuriyet değil, sovyet cumhuriyeti, sovyet demokrasisi olmalıdır" deniliyor. Burada sovyet cumhuriyetine açıklık getirilsin. Çünkü günümüz Sovyetler Birliği'nde bu demokrasinin işlediğini sanmıyoruz. Ayrıca bir ülkenin sosyalist olduğunu hangi koşullar belirler? Açıklık getirilmesini istiyoruz.

3- "Devrimin temel gücü nüfusun yarı-proleter kitlelerini kendine bağlayacak olan proletaryadır. Sanayi proletaryası bütün proleter kitlelerin öncü kesimidir. Kent ve kırın sermaye tarafından sömürülen ve ezilen küçük-burjuva kitleleri ve Kürt ulusalhareketi devrimin yedek gücüdür" deniliyor. Şimdi Türkiye'de bildiğimiz kadarıyla başka halklar da yaşıyor. Kürt ulusunun daha fazla ezildiğini biliyoruz. fakat devrim öncesi veya devrim sonrası diğer halklar bizleri dıştaladınız demiyecekler mi?

Bu sorduklarımıza cevap verirken, biz işçilere de ne gibi görevler düştüğünü yazın. Çünkü işçiler şu sıralar alabildiğine başıboş, sendikalarsa malum; işyerindeki temsilciler işverenlerle yanyana.

Sömürüsüz, baskısız bir dünya dileğiyle.

C.FİKRET

* * *

C.Fikret yoldaşın sorularını cevaplamaya çalışacağız.

1- Şüphesiz ülkeye egemen olan burjuvazi ve emperyalizm güçlü; ve sosyalizme geçişi önlemek için her yola başvuracaktır. Bütün devrimler yıkmayı hedefledikleri veya yıktıkları sınıfların, güçlerin şiddetli direnişiyle karşılaşırlar. "Zayıf halka" derken burjuvazinin ve emperyalizmin bu anlamdaki bir güçsüzlüğünden sözetmiyoruz. "Emperyalist zincirin zayıf halkaları" veya "dünya kapitalist sisteminin zayıf halkaları" derken, kapitalist sistemin çelişkilerinin keskinleştiği, yoğunlaştığı, düğümlendiği ülkeleri kastediyoruz. Zayıf halka sistemden kopma olasılığı yüksek olan ülke demektir. Diğer bir deyişle, devrim, kapitalizmin tüm çelişmelerinin keskinleşerek, yoğunlaşarak sistemin zayıf halkaları haline getirdiği ülkelerde patlak verir. Ve tarihin kanıtladığı gibi bu ülkeler birden fazla olabilir, hem ileri, hem de geri kapitalist ülkeler olabilir. Örneğin, Birinci Dünya Savaşıyla birlikte hem geri Rusya hem de ileri Almanya zayıf halka haline geldiler. Rusya'da önce burjuva-demokratik devrim, ardından hemen sosyalist devrim patlak verdi ve zafere ulaştı. Almanya'da yenildi. Yine İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasını kapsayan süreçte, İspanya, Çin, Yunanistan vb. ülkelerin yanısıra İtalya ve Fransa'da zayıf halkalar haline geldiler.

Bugün ileri kapitalist ülkelerde zayıf halkalar olmamakla birlikte, ilerde olmayacağı anlamına gelmez. Bu ülkelerde, kapitalizm, kapitalist dünyanın diğer geri bölgelerini yoğun bir biçimde sömürme, bilimsel-teknik devrim denilen gelişme sayesinde nispi bir refah sağlayabiliyor; burjuvazi, işçi sınıfının bir bölümünü satın alabiliyor, burjuvalaştırabiliyor, ideolojisini işçi sınıfı saflarında hakim kılabiliyor; ara sınıflara sus payı verebiliyor.

Bugün kapitalist sistemin zayıf halkaları az ve orta derecede, ama özellikle orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerdir. Orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerden, az gelişmişlerle ileri kapitalist ülkeler arasında yer alan ülkeleri kastediyoruz. Örneğin, Brezilya, Arjantin, Meksika, Türkiye, Hindistan, Güney Kore, Filipinler, Peru, Yunanistan, Venezuella vbg. Bu ülkelerde sosyalizmin maddi önkoşulları oluşmuştur. Proleter devrimi, asgari bir sanayileşmeyi ve kültürü, asgari bir sanayi proletaryasının varlığını gerektirir. Bu ülkeler hızlı bir kapitalist gelişme yaşadılar ve yaşamaya devam ediyorlar. Sermayenin merkezileşmesi bu ülkelerde de muazzam ölçülere varmıştır ve bu, hızlı bir tempoyla devam ediyor. Öte yandan kapitalist gelişme oldukça kalabalık işçi/emek ordusu yaratmıştır. Ancak buna rağmen bu ülkelerde kapitalizmin iktisadi temeli zayıftır; ve bu yüzden ileri ülkelere bağımlılık sürekli artıyor; sistem kendini ancak bu bağımlılık (sermaye, teknolojik bakımdan vb.) temelinde yeniden üretebiliyor. İçinde debelendikleri borç girdabı bunun ifadesi. Bu da

işçi sınıfının ve diğer emekçilerin yoğun bir sömürüsüne yol açıyor. Bu ülkeler işçi sınıfı hem kendi burjuvazisi, hem emperyalist burjuvazi için artı-değer üretiyor. Ama sistem büyüyen ve istekleri artan işçi sınıfının ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Bu yüzden bu ülkelerde sürekli bir iktisadi ve siyasi istikrarsızlık hüküm sürüyor, ve kısa aralıklarla şiddetli krizlere dönüşüyor. Bu da peşpeşe gelen askeri darbeleri, burjuvazinin çıplak diktatörlüklerini zorunlu kılıyor.

Bu grupta yer alan Türkiye, son otuz yıldır sürekli bir ekonomik ve siyasi istikrarsızlık içinde. İktisadi-toplumsal gelişmenin boyutuyla siyasi-hukuki rejimin çerçevesi bağdaşmadığından sürekli çatışma haline. Bunalımın şiddeti zaman zaman azalsa da yapısaldır, giderilemiyor. Emek-sermaye çelişkisi, tekeller ve kapitalist devletle halk arasındaki çelişki, Kürt halkıyla sömürgeci devlet arasındaki çelişki giderek şiddetleniyor. Toplumsal gerginlik muazzam boyutlara varmıştır. Bu yüzden yönetici sınıflar gittikçe daha sert ve açık faşist tedbirlere başvuruyorlar. Ama her darbe, burjuva rejimi daha çok yıpratıyor, gözden düşürüyor, ömrünü kısaltıyor.

Bilinçli öğe zayıf olmakla birlikte işçi sınıfının kendiliğinden hareketi '60'lı yıllardan beri sahnededir, ve çapı sürekli büyüyor. Kürt halkı sömürgeci devlete karşı silaha sarılmıştır. Devrimci, sosyalist hareket son yirmi yılda iki kez ağır darbeler yemesine rağmen her seferinde inatla yeniden sahneye çıkıyor.

Özetle, rejim sert çelişkileri yumuşatma imkanlarından yoksun. Bütün bu nedenlerle Türkiye kapitalist sistemin çelişkilerinin en yoğun ve keskin olduğu bölgeler, yani zayıf halkalar arasında yer alıyor.

Ancak sizin de belirttiğiniz gibi işçi sınıfının siyasal bilinç ve siyasal örgüt düzeyi ürkütücü derecede düşük. Küçümsenmeyecek sayıda sınıf bilinçli işçi var ama, sınıf bilinçli politik bir işçi hareketi yok. Sınıfın ileri unsurlarının hiç olmazsa az çok etrafında toplandığı bir işçi partisi / örgütü dahi yok. Sınıf bilinçli işçinin sınıfına sosyalizmi, sınıf partisi bilincini taşıması gerekiyor; yapılması gereken her şeyden önce budur.

2- "Sovyet demokrasisi / cumhuriyeti'nden kastedilen sosyalist / işçi demokrasisi / cumhuriyetidir. Proletarya diktatörlüğü olarak bilinen bu devlet biçimi, çoğunluğun (işçi ve emekçileri) demokrasisidir, devrilmiş burjuvazi için ise diktatörlüğü ifade eder. Bu tür devlet biçiminin ilk örneği "Paris Komünü"dür (1871) Uzun ömürlü olmadı, yenildi. Sosyalist demokrasi çağını başlatan Sovyet Devrimi oldu. Bu yüzden sosyalist demokrasi, "sovyet demokrasisi" olarak da adlandırılır. "Sovyet" kelimesini sosyalist literatüre Rusya devrimleri soktu. "Sovyetler" işçilerin siyasal yığın örgütleri biçiminde ayaklanma organları olarak ilk defa 1905 Devrimi'nde ortaya çıktılar. Devrimin yenilgisiyle dağıldılar. 1917 Şubat Devrimi'nde yeniden ortaya çıktılar. İşçi sovyetlerinin yanısıra asker ve köylü sovyetleri de oluşturuldu. Bunlar silahlı yığınların ayaklanma örgütleri olarak daha o zamandan bir tür "iktidar"dı. Ekim devrimiyle iktidarı ele aldılar, iktidar organlarına dönüştüler. Diğer bazı ülkelerde bu örgütler "işçi (ve köylü / emekçi) konseyleri" "halk konseyleri" "halk meclisleri" olarak da adlandırıldılar.

Sovyetlerin özü, emekçi ve sömürülen kitlelerin yönetim ve denetim işlerine doğrudan katılmalarına, devleti kendilerinin örgütlemesi ve yönetmesini sağlayan iktidar organları olmasına dayanır. Yığınlar tarafından denetlenemez (sorumsuz) ve görevden alınamaz görevliler (örneğin parlamenterler) sistemine ve bürokrasiye son verilir; görevliler yine temsil ilkesi aracılığıyla seçilir, ama ancak denetlenir ve her an görevden alınabilir; sadece yasama değil, yürütme de kendilerinde toplandığı için sovyet organlarının, burjuva parlamenter sistemde olduğu gibi, gevezelik organlarına dönüşmesi önlenir.

Bugünkü Sovyetler Birliği'nde böyle bir demokrasi yoktur. Orada Ekim devriminin yarattığı devrimci sovyetler şimdi tamamen biçimsel, ciddi hiç bir fonksiyonu olmayan bürokratik örgütlerdir. İşçi sınıfı iktidarda değildir, iktidardan uzaklaştırılmış, sisteme yabancılaşmıştır. İktidar, parti, devlet ve işletmeleri yüksek yöneticilerinden oluşan bürokrat kastın elindedir. Kendini şaşırtıcı büyüklükte maddi imtiyazlarla donatmış bu bürokratik kast, elinde tuttuğu devlet iktidarı aracılığıyla, devlet mülkiyetinde ki üretim araçlarının da gerçek sahibidir. Sosyalizmin yozlaştırılmasından doğan bir tür yeni burjuvazi, "bürokratik burjuvazi"dir bu. Kaldı ki, Gorbaçov ve ekibi artık klasik kapitalizmin yolunu da açmaya başladı.

Sosyalizmde, özel mülkiyet kaldırılarak üretim araçları, toplumun ortak malına dönüştürülür. Böylece sömürü ortadan kaldırılır, gerçek demokrasinin ekonomik temeli yaratılmış olur. Demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin işletilmesiyle belirlenmesi gereken planlı ekonominin amacı kar değil, toplumun maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami ölçüde karşılanmasıdır. Bugünkü Sovyetler Birliği'nde, kar resmen ekonominin ilkesi haline getirilmiştir; piyasa ekonomisinin mekanizmaları uygulamaya konulmuştur.

(Devamı s.37'de)

Demokrasi üzerine(*)

George Thomson

Burjuva Demokrasisi

Kapitalist toplumun ayırdedici devlet biçimi, burjuva parlamenter demokrasidir. "Bir kişi, bir oy" şeklindeki burjuva-demokratik ilke, özel mülkiyete dayanan hukuki eşitlik anlayışının siyasi ifadesidir:

> Eşitlik sorununun soyut ve biçimsel bir şekilde ortaya konması... burjuva demokrasisinin kendi tabiatında var olan bir şeydir. Genel olarak bireyin eşitliği maskesi altında burjuva demokrasisi, mülk sahibi ile proleter, sömüren ile sömürülen arasında biçimsel ya da hukuki eşitliğin bulunduğunu ilan eder ve böylece ezilen sınıfları büyük ölçüde aldatır.[1]

Lenin burjuva demokrasisini, "parlamenter biçimler tarafından maskelenen burjuva diktatörlüğü" olarak tanımlar.[2] Demokrasi ile diktatörlük arasındaki ilişki konusundaki Marksist anlayışı kavrayabilmek için sanayi kapitalizmi çağında gelişen İngiliz parlamenter sistemini gözden geçirmek yararlı olur.

1832 Reform Yasasından önce, ülkenin yönetimi -yani silahlı kuvvetlerin denetimi, kanun ve düzenin sürdürülmesi ve maliyenin yönetimi-, yalnızca halkın küçük bir azınlığını -toprak sahiplerini, tüccarları ve maliyecileri- temsil eden bir parlamentonun elindeydi. Yukarıda, o günkü egemen sınıfların üyesi olan Edmund Burke'den yaptığımız alıntıda olduğu gibi, halk kitleleri, yönetmeye değil, yalnızca yönetilmeye layık oldukları gerekçesiyle oy hakkından yoksun bırakılmışlardı. Bu, burjuvazinin **açık** bir diktatörlüğüydü.

Yeni sanayi burjuvazisinin baskısı altında geçirilen ve işçi sınıfının da desteğini alan 1832 Reform Yasasının bir sonucu olarak seçim sistemi, sanayicilere, siyasi iktidardan ekonomik güçleriyle orantılı olarak pay verecek biçimde yeniden düzenlendi. Ama oy hakkı gene de mülkiyet koşulu ile kısıtlanıyor ve işçi sınıfı bundan yoksun bırakılıyordu. Daha sonra reform için ajitasyonu **Çartistler** devraldı. Bütün ülke çapında kitle mitingleri tarafından desteklenen Çartistler parlamentoya, eşit seçim bölgeleri, parlamentoya seçilen üyeler için mülkiyet koşulu aranmasının kaldırılması, erkekler için genel oy hakkı, yıllık parlamento, gizli oy ve parlamento üyelerine ücret verilmesi taleplerini kapsayan bir dilekçe verdiler. Bu talepler kabul edilseydi, nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan işçiler iktidara gelebilirdi, ama işte tam da bu nedenle burjuvazi bu talepleri reddetti. Hükümet orduya ve polise başvurdu ve Çartist hareketi bastırıldı. Parlamenter reformlardan yana olan burjuva radikalleri bile, bu reformların işçi sınıfı iktidarının bir aracı olarak kullanılacağı endişesiyle fikirlerinden caydılar.

Çartist hareketinin yenilgisinden sonra İngiliz egemen sınıfı adım adım parlamenter reform siyaseti izleyerek İngiliz siyasi sistemini bugün bildiğimiz durumuna getirdi. Bu sistemde, aslında Çartistlerin bütün talepleri karşılanmaktadır ama gene de iktidar sıkıca burjuvazinin elinde kalmaya devam etmektedir. Bu nasıl başarılmıştır?

Emperyalizmin sağladığı aşırı karlara dayanan egemen sınıf, işçilere maddi ödünler verdi ve böylece onları bölerek, vasıflı işçiyle vasıfsız işçiyi, beyaz işçiyle kara derili işçiyi birbirine düşürdü ve onları burjuva düşüncesinin etkisi altına soktu:

> Proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği mücadelenin her yerde ve her zaman sürdürüldüğü ama gene de proletaryanın bölünmüş olduğu, seçilmiş temsilcilerinin burjuvazi tarafından satın alındığı, bilincinin sermayenin ideologlarınca köreltildiği, işçi aristokrasinin işçi kitlelerini yüzüstü bırakması yüzünden gücünün dağılmış olduğu İngiltere gibi ülkeleri hatırlayalım.[3]

İşçilere burjuva ideolojisinin propagandasının yapıldığı esas kanallar, işçi partisi ve sendika bürokrasisidir. Sosyalizmin parlamenter reformlar yoluyla gerçekleşeceğini öne süren İşçi Partisi sözcülerinin "demokratik sosyalizm"i, burjuva demokrasisinin başka bir isim altında sürdürülmesidir. Böylece İşçi Partisi kapitalizmin dayanağı haline gelmiştir; çünkü ülkeyi, düzenin sınırları içinde kalmayı kabul eden iki partiden biri yönettikçe egemen sınıf güvenlik içindedir. Sistemin bir diğer yönünü ele aldığımız zaman bu durum açıklık kazanır.

1823-30 yıllarında ceza yasası gözden geçirildi ve ortaçağdaki gece bekçilerinin yerini alan yeni bir polis gücü oluşturuldu. 1870-71 yıllarında ordu ve devlet bürokrasisi, devlet cihazının yürütme yetkisini elinde tutan kolunu -yani polisi, silahlı kuvvetleri, yargıçları ve bürokrasiyi-, yeni burjuvazinin denetimi altına

(*) Başlık tarafımızdan konmuştur-*Ekim*

sokacak biçimde yeniden düzenledi. O zamandan bu yana yürütmenin elindeki iktidar, parlamentonun zararınaolarak sürekli bir biçimde arttı; parlamentonun görevleri yasama ve danışma ile sınırlanmıştır. Teoride, halk tarafından seçilen parlamentonun egemenliği en yüksek egemenliktir; pratikte ise bu egemenlik son derece sınırlıdır. Bir partinin çoğunluğu elde etmesinin temeli olan seçim vaatleri, ne o partinin milletvekillerini, ne de hükümeti bağlayıcı değildir; ayrıca milletvekillerinin görevden alınması konusunda da herhangi bir önlem yoktur. Parlamento içinde gerçek iktidar milletvekillerinde değil, kabinededir (bakanlar kurulu). Kabine üyeleri de, danışman olarak, seçimle gelmeyen ve egemen sınıfın sadık hizmetkarı olarak yetiştirilen yüksek devlet memurlarını kullanırlar. Hatta Kabine içinde bile bunalım zamanlarında bankerlere ve diğer tekelci kapitalistlere danışarak can alıcı kararları alan küçük bir yönetici üyeler grubu -iç kabine- vardır. Gerçek iktidar işte bu küçük grubun elindedir. Bu yolla ve bütün ciddi konuları bayağılaştırarak ve sansasyon havasına sokarak halkın kafasını karıştıran kitle haberleşme araçlarının da yardımıyla, yöneticilerimiz, seçilmiş bir hükümet paravanası ardında kendi diktatörlüklerini sürdürmek olanağını bulurlar. Doğal olarak, halk uslu durduğu sürece bu yolla yönetmeyi yeğ tutarlar; ama kendi ekonomik ayrıcalıklarını tehlikeye sokabilecek güçte bir halk hareketi patlak verdiği anda, "kanun ve düzenin" tehdit altında olduğu yaygarasını koparak parlamenter özgürlüklere son verirler ve açık bir diktatörlük tezgahlarlar.

> Modern devletlerin temel yasalarını alın, idarelerini alın, toplanma, basın özgürlüklerini ya da 'yasalar önünde bütün vatandaşların eşit' olmasını alın, her defasında, her dürüst ve sınıf bilincine sahip işçinin yakından tanıdığı burjuva demokrasininin ikiyüzlülüğü ile karşılaşacaksınız. Ne kadar demokratik olursa olsun, anayasasında, "kamu düzeninin ihlal edilmesi halinde" -yani sömürülen sınıf kendi kölelik durumunu "ihlal" ettiği ve köle gibi davranmamaya çalıştığı zaman- burjuvazinin, işçilere karşı asker sevketme, sıkıyönetim ilan etme vb. olanaklarını güvence altına alan gedikler ya da kısıtlamalar bulunmayan bir tek devlet yoktur.[4]

Sömürgelerde tekelci kapitalistler, sömürge halklarının henüz "kendi kendilerini yönetebilecek düzeyde olmadıkları" bahanesiyle mümkün olduğu sürece, hiçbir demokrasi maskesi takmadan, açık zorbalık yoluyla yönetimlerini sürdürmüşlerdir. Sonraları, milli hareket onları ödünler vermeye zorladığı zaman ise, milli burjuvaziye biçimsel bağımsızlık tanırlar ve böylece milli burjuvazi onların desteği ve denetimi altında kendi diktatörlüğünü kurar.

Ne var ki bunlardan, burjuva demokrasisinin, uğrunda mücadele etmeye değmediği sonucu çıkarılmamalıdır. Burjuva demokrasisi yalnızca feodal mutlakçılığa göre bir ilerlemeyi ifade etmekle kalmaz; aynı zamanda işçiler ancak demokratik haklarını sonuna kadar kullanarak, burjuva parlamenterizminin iki yüzlülüğünü görebilir ve böylece mücadeleyi ilerletmenin gereğini kavrayabilirler:

> Ortaçağa göre büyük bir tarihi ilerleme olan burjuva demokrasisi daima kısıtlı, güdük, sahte, ikiyüzlü, zenginler için bir cennet ve sömürülenler, yoksullar için bir tuzak ve aldatmaca olarak kalır; ve kapitalizm altında böyle kalmaya mahkumdur.[5]
>
> Eski parlamenter ülkelerdeki burjuvazi, ikiyüzlülük ve halkı binbir yolla aldatma sanatında, burjuva parlamenterizmini 'herkese demokrasi' ya da 'saf demokrasi' vb. vb. olarak yutturmada, parlamentoyu borsaya ve kapitalistlere bağlayan milyonlarca bağı gözlerden ustalıkla gizlemede, para canlısı, kiralık bir basından yararlanmada ve her yolla paranın, sermayenin iktidarını uygulamada son derece ustalaşmıştır.[6]
>
> Her bir kaç yılda bir, egemen sınıfın hangi temsilcisinin parlamento yoluyla halkı ezeceğini ve bastıracağını belirlemek. İşte yalnızca parlamenter-anayasal krallıklar değil, en demokratik cumhuriyetlerde bile burjuva parlamenterizminin gerçek özü işte budur.[7]
>
> En demokratik burjuva devletinde bile ezilen halk her adım başında, kapitalistlerin 'demokrasisi' tarafından ilan edilen **biçimsel** eşitlik ile proleterleri **ücretli köle** haline getiren **gerçek** kısıtlamalar ve hileler arasındaki açık çelişmeyle yüzyüze gelir. Ve işte tam da bu çelişme halkın gözünü açmakta ve onun, kapitalizmin çürümüşlüğünü, yalancılığını ve ikiyüzlülüğünü görmesini sağlamaktadır. Sosyalizmin propagandacılarının ve ajitatörlerinin, halkı devrime hazırlamak için sürekli olarak teşhir ettikleri çelişme de budur.[8]

Batının sanayi işçilerinin yüksek yaşama düzeyi, sömürgecilik ve emperyalizm temelinde elde edilmişti. Ama artık o temel çatırdamaktadır. Emperyalist sömürü alanları daraldıkça, metropol ülkelerdeki işçilerin sömürülmesi yoğunlaşmakta ve burjuva demokrasisinin kapitalist diktatörlüğün kılıfı olduğu açığa çıkmaktadır.

Dipnotlar

1- Lenin, *"Milli Mesele ve Sömürgeler Meselesi Üze-*

rine Tezlerinin Ön Taslağı" Toplu Eserler, Cilt 31
2- Lenin, *"Proletarya Diktatörlüğü", Toplu Eserler*, Cilt 30
3- Lenin, *"Düşmandan Öğrenelim", Toplu Eserler*, Cilt 10
4- Lenin, *Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, Toplu Eserler*, Cilt 28
5- Aynı yerde.
6- Lenin, *"Sylvia Pankhurst'e Mektup, 1919", Toplu Eserler*, Cilt 29
7- Lenin, *Devlet ve Devrim, Toplu Eserler*, Cilt 25
8- Lenin, *Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky.*

* * *

Demokrasi ve Diktatörlük

Devlet egemen sınıfın, bağımlı sınıf ya da sınıflar üzerindeki egemenliğini sürdürmek için kullandığı bir araçtır. Böyle olduğu içindir ki zora dayanır; bir başka deyişle, diktatörlüktür. Bu ister otokratik ister demokratik olsun bütün devlet biçimleri için geçerlidir.

Antik demokrasi, köle sahiplerinin diktatörlüğüydü. Nüfusun çoğunluğunu oluşturan kölelerin hiçbir hakları yoktu. Köle sahiplerinin yararlandığı siyasi eşitlik bile gerçek olmaktan çok, biçimseldi; çünkü zenginle yoksul arasındaki eşitlik gözönüne alınmıyordu.

Aynı şey günümüzdeki burjuva demokrasisi için de geçerlidir. Burada eşit haklar bütün toplumu kapsayacak biçimde genişletilmiştir, ama yalnızca siyasi haklar oldukları için kapitalist ekonomik sömürü gerçeğinin örtbas edilmesinden başka bir şeye yaramazlar. Üstelik bu sınırlı ölçüdeki demokrasi bile, yerli halkın hiçbir hakka sahip olmadığı sömürgelerin talan edilmesiyle mümkün olmuştur.

Dolayısıyla, proletarya demokrasisi, azınlığın çoğunluk üzerinde değil, çoğunluğun azınlık üzerinde diktatörlük uyguladığı ilk ve tek devlet biçimidir. Bu yüzden de en yüksek demokrasi biçimidir.

> İşçiler ve köylüler nüfusun büyük çoğunluğunu oluştururlar. Zaten "demokrasi" de çoğunluğun iradesinin gerçekleşmesi demek değil midir? Öyleyse bir insan nasıl hem bir demokrat olur, hem de "proletaryanın ve köylülerin diktatörlüğüne karşı çıkar?[1]

Aynı zamanda, proletarya diktatörlüğü yeni tür bir demokrasidir; bu demokraside özel mülkiyet ortadan kaldırılmış olduğu için işçiler ve köylüler doğudan ve etkin bir biçimde kendi işlerinin **ekonomik** denetimi ile ilgilenirler.

Bankalara el konmadan, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet kaldırılmadan kapitalizm ortadan kaldırılamaz. Ne var ki, bütün halkı, burjuvazinin elinden alınan üretim araçlarının demokratik bir biçimde yönetilmesini sağlamak için örgütlemeden; emekçi halkın tümünü, proleterleri, yarı-proleterleri ve küçük köylüleri, kendi saflarının, kendi güçlerinin devlet işlerine katılmalarının demokratik bir biçimde örgütlenmesini sağlamak için seferber etmeden, bu devrimci önlemleri uygulamak mümkün değildir.[2]

Demokrasiyi vazetmek, onu ilan etmek ve karara geçirmek, uygulanmasını da temsili kurumlardaki halk "temsilcileri"ne bırakmak yeterli değildir. Demokrasi, derhal, tabandan, bizzat kitlelerin insiyatifiyle, devlet faaliyetinin **bütün** alanlarına onların etkin bir biçimde katılmalarıyla ve yukardan 'gözetim'olmadan, bürokrasi olmadan **inşa** edilmelidir.[3]

Proletarya diktatörlüğü altında parlamenter temsil ilkesi sürdürülür ama yeni bir biçimde. Bu yeni biçimde, yasama ve yürütme yetkileri birleştirilmiştir ve temsilciler, seçmenlerin isteğiyle görevden alınabilirler. Bu özellikler ilk kez Paris Komününde ortaya çıkmış ve daha sonra Sovyet Anayasasında somutlaşmıştır:

> Sovyet Anayasası, temsilcilerin **seçimi** ve görevden alınması konusunda emekçi halk için, işçi ve köylüler açısından en kolay ve geçerli bir biçimde, burjuva demokrasisinin ve parlamenterizmin sağladığından ölçüsüz derecede daha fazla olanaklar sağlar. Aynı zamanda parlamenterizmin, Paris Komününden sonra iyice açığa çıkan olumsuz yönlerini, özellikle **yasama** ve **yürütme** yetkileri arasındaki ayrılığı ve parlamentonun halka yabancılaşmasını vb. ortadan kaldırır.[4]

Son olarak, bütün sınıflar ve sınıf ayrılıkları ortadan kalktığı zaman, sınıf egemenliğinin organı olarak, devlet, işlevini yitirecek ve dolayısıyla yavaş yavaş "yok olup gidecektir". O zaman demokrasi ile diktatörlük arasındaki çelişme, yalnızca diktatörlüğün değil, aynı zamanda demokrasinin kendisinin de ortadan kalkmasıyla çözülecektir. Çünkü, sınıf eşitsizliklerinin her türünden tam anlamıyla kurtuluşla birlikte, demokratik hakların tanınması da artık gerekli olmaktan çıkacaktır.

> Ancak komünist toplumda kapitalistlerin direnişi kesin olarak ezildiği, kapitalistler ortadan kalktığı, sınıflar yok olduğu (yani, toplumsal üretim araçlarıyla ilişkileri açısından toplumun üyeleri arasında herhangi bir ayrım kalmadığı zaman) zaman, ancak o zaman "devletin varlığı sona erer"

ve "özgürlükten sözetmek mümkün olur". Ancak o zaman gerçek ve eksiksiz demokrasi, hiçbir türden istisna tanımayan bir demokrasi mümkün olacak ve gerçekleşecektir. Ve gene ancak o zaman, basit bir olgu sayesinde, yani kapitalist kölelikten, kapitalist sömürünün anlatılmaz dehşetinden, zorbalığından, saçmalıklarından ve rezaletlerinden kurtulan insanların yavaş yavaş toplumsal ilişkilerin en basit kurallarına, yüzyıllardır bilinen ve binlerce yıldır bütün ahlak kitaplarında tekrarlanan kurallarına uymaya alışması sayesinde demokrasi de **yok olup gidecektir**. İnsanlar bu kurallara, zorlama olmadan, baskı olmadan, devlet adı verilen özel bir baskı aygıtı olmadan uymaya alışacaklardır...

Böylece kapitalist toplumda budanmış, sefil, sahte bir demokrasi, zenginler için, azınlık için bir demokrasi vardır. Proletarya diktatörlüğü yani komünizme geçiş dönemi, ilk kez olarak sömürücülerin, azınlığın zorunlu bastırılmasının yanısıra halk için, çoğunluk için demokrasi yaratacaktır.

Yalnızca komünizm, gerçekten eksiksiz bir demokrasi sağlayabilir ve bu demokrasi ne kadar eksiksiz olursa, o kadar çabuk gereksiz hale gelecek ve kendiliğinden yok olup gidecektir.[5]

Dipnotlar

1- Lenin, *"Tsereteli ve Sınıf Mücadelesi"*, *Toplu Eserler*, Cilt 24
2- Lenin, *"P.Kievski'ye Cevap"*, *Toplu Eserler*, Cilt23
3- Lenin, *"Köylü Delegeleri Kongresi"*, *Toplu Eserler*, Cilt 29
4- Lenin, *"RKP(B)'nın Program Taslağı"*, *Toplu Eserler*, Cilt 29
5- Lenin, *Devlet ve Devrim*

Yukarıdaki parçalar yazarın ***Aydınlık Yayınları*** *tarafından çevrilmiş* ***Kapitalizm ve Sonrası*** *adlı eserinden alınmıştır.*

İşgal ordusu...

(Baştarafı s.44'de)

başlangıcıydı.

Ve nihayet, öteden beri "taksim"i hedefleyen Türkiye burjuvazisine 1974 Temmuzunda tarihi bir fırsat doğdu. 15 Temmuz 1974'de Yunanistan'daki Albaylar Cuntası'na bağlı N.Sampson ve çetesinin Kıbrıs hükümetine karşı giriştiği faşist darbeyi (ki Rum halkının silahlı direnişiyle karşılaştı) bahane eden Ecevit hükümeti Türk ordusunu adaya sürdü. Adanın Kuzey bölümü istila edildi. 200 bin Rum zorla güneye sürüldü. Güneydeki Türkler kuzeye göçtü. Türkiye'den 40 bin civarında nüfus işgal bölgesine yerleştirildi (şimdi 60 bin civarında). Ve "taksim" gerçekleştirildi.

Bir anlık bir "yükseliş"i dışında siyasal yaşamı beceriksizlikten ibaret bay Ecevit, bu "uygar" sosyal-demokrat, aşağılık demagog bu işi becerebildi: "Adaya barış ve özgürlük götürüyoruz" diyerek... Türkiye burjuvazisi onu "fatih" ünvanıyla onurlandırdı! Kıbrıs Rum halkı ise, aynı anlama gelmek üzere, "Atilla" ünvanıyla! Şimdi her ne kadar diğer ünvanlarını yitirmiş bulunuyorsa da, bunları hep koruyacaktır.

Sosyal-demokratlar bugün de işgal ve ilhak politikasının en hararetli savunucularıdırlar. Ecevit, "taviz verilemez", İnönü, "asker çekilemez" diye ikidebir uluyorlar.

"Kıbrıs sorunu"nu Türkiye ve Yunanistan burjuvazisi ile adadaki işbirlikçileri ve emperyalistler yarattı. Ama "Kıbrıs sorunu"nun çözümünün önündeki en büyük engel Türkiye burjuvazisi ve işgal bölgesindeki kukla Türk yönetimidir. Kıbrıs bağımsız, egemen, toprak bütünlüğüne sahip bir ülke olmalıdır; KKTC gayrimeşrudur. İşgalci Türk ordusu Kıbrıs'tan çekilmelidir. Türk devleti tarafından işgal bölgesine yerleştirilen Türkiyeli göçmenler geri çekilmelidir. Bağımsız, egemen bir Kıbrıs'ın "garantör"lere ihtiyacı yoktur. "Garantörlük" vesayet altına almak, içişlerine müdahale, işgal hakkının yasallaşması demektir. İşgalci Türk ordusuyla birlikte, İngiliz ve Yunanistan birlikleri adadan çekilmeli, İngiliz askeri üsleri sökülmelidir.

Gorbaçov'un 70.Yıl konuşması...

(Baştarafı s.23'de)

juva ideolojik-siyasal kavramlar ve değerler üzerine oturtulmuş liberalleşme kampanyası, -ki, anti-Stalinizm olarak yol alıyor-, azılı antikomünistlerde sevinç, samimi komünizm sempatizanlarında acı bir hayal kırıklığı olarak yankı buluyor.

Bu, Kruşçev'le başlayan ve bugün Gorbaçov'un sürdürdüğü modern revizyonist ihanetin, dünya komünizmi üzerinde yaptığı muazzam tahribatın da bir göstergesidir.

GORBAÇOV'UN 70.YIL KONUŞMASI VE YENİ STALİN DÜŞMANI KAMPANYA

(Geçen sayıdan devam)

H.Fırat

"Bazı kayıplar" ya da revizyonistlerin bir tarih tezi

Başında Stalin'in bulunduğu Bolşevik Partisi önderliğinde, Sovyet işçi ve emekçilerinin sosyalist kuruluş alanında gerçekleştirdiği muazzam tarihsel başarıları sıralayan Gorbaçov, ama diyor, *"Aynı zamanda, sözkonusu dönem bazı kayıplara da tanık oldu. Buraya kadar değindiğim tüm başarılarla ilgili olan kayıplar."* (s.35)

Bir an için, "bazı kayıplar" dan sözederken Gorbaçov'un neleri kastettiğini, sözü nereye getirmek istediğini ve bundan hangi sonuçları çıkardığım bir yana bırakarak, soralım: Başka türlü olabilir miydi?

Başka türlü olabileceğini düşünmek, her şeyin pürüzsüz, hatasız, lekesiz, saf ve mükemmel olmasını istemek ve beklemek, küçük-burjuva darkafalıların, ütopyacıların ya da büyük tarihsel olaylara bilgiççe yaklaşanların işi olabilir ancak. Tarihte her gerçek ilerleme "bazı kayıplar" pahasına olmuştur. Tarihin diyalektiğidir bu. Kaldı ki sosyalist kuruluş öncekilerle kıyaslanamayacak nitelik, önem ve boyutlara sahip bir tarihsel ilerlemeydi. O, yepyeni bir uygarlığın, sosyalist Ekim devrimiyle yolu açılmış bir uygarlığın kuruluşu, ete kemiğe büründürülmesi çabasıydı. Kendinden öncekilerle temelden farklı, **ilkede** farklı bir uygarlığın kuruluşuydu. İnsanlığın binlerce yıllık evrimi bir sömürü biçiminin yerine bir diğerini, bir sömürücü sınıfın yerine bir başka sömürücü sınıfı geçirmişti. Oysa sosyalist kuruluş, sömürünün ve sınıfların kendisini, her türlü maddi temelini yok etmek, tarihten silmek çabasıydı.

Dahası var. Sosyalizm, en kolay, en uygun, en hızlı ve en acısız olarak kapitalizmin yarattığı modern sanayi ve kültür birikimi üzerinde kurulabilirdi. Oysa, tarihin eşitsiz gelişiminin sosyalizmin kuruluşunu gündeme getirdiği ülke, bunlardan önemli ölçüde yoksun, özel ve özgün koşullara sahipti. Rusya, iktisaden çok geri, bir köylü, bir küçük-burjuvalar ülkesiydi. Bu yetmiyormuş gibi, emperyalist savaş, iç savaş ve dış emperyalist müdahaleler ülkenin bu geri ekonomisini de felç etmiş, devrim, sosyalist kuruluş için gerçek bir enkaz devralmıştı. Ağır sanayi yoktu. Üretim 1922'de, 1913'ün %18'i kadardı. Yoksulluk, açlık ve bunların uzantısı salgın hastalıklar kaplamıştı bütün ülkeyi. Üç devrim ve iç savaşın yarattığı siyasal bilinç ve olgunluğa rağmen, işçiler de dahil, yığınlar içinde cehalet ve kültürel gerilik yaygındı. (Ötesi bir yana, okuma-yazma bilmeyen oranı bile %75-80'i buluyordu). Bütün bunları, sosyalizmi inşaya tek başına girişme, deney ve derslerinden yararlanabileceği bir tarihsel örnekten yoksun olma tamamlıyordu. Ülke tam bir dış kuşatma altındaydı; yeni bir uygarlığı, tek başına, kendi iç güçlerine dayanarak ve bizzat -kaçınılmaz olarak bir dizi yanlışa ve "bazı kayıplara" mal olacak- kendi deneylerinden yararlanarak kurmak zorundaydı vb.

Lenin ve Bolşevikler bütün bunları biliyor, açıklıkla ortaya koyuyor, işçilere ve yığınlara bütün çıplaklığıyla açıklıyorlardı. İnançlarını ve azimlerini kaybetmek, bu güçlükler karşısında yılgınlığa ve paniğe kapılmak bir yana, daha büyük bir azim, inanç, enerji, cesaret ve kararlılıkla tarihin önlerine koyduğu bu zor görevi üstlenmeye, gereklerini gerçekleştirmeye giriştiler.

Rusya'nın özel ve özgün durumunun ifadesi bütün bir nesnel güçlükler yığınına işaret ederek, II.Enternasyonal'in bilgiç liderleri ve onların Rusya'daki menşevik temsilcileri, -bilahare Troçkistler ve Zinovyevciler-, bu ülkede sosyalizmin inşa edilemeyeceğini, yeni bir uygarlığın kurulamayacağını iddia ediyorlardı.

Lenin, 1923 yılı başında, ölümünden bir sene önce ve hasta yatağında, bu lafebelerine Menşevik Suhanov'un şahsında şu cevabı verdi:

"Durumun tam ümitsizliği, işçilerin ve köylülerin çabalarını on kat kamçılayarak, uygarlığın temel önkoşullarını Batı Avrupa ülkelerininkinden farklı bir biçimde yaratma fırsatını verdiyse ne olacak? Bu dünya tarihinin gelişmesinin genel çizgisini değiştirmiş midir?..."

"Eğer sosyalizmin kurulması için belirli bir kültür düzeyi gerekiyorsa (...) neden önce bu belirli kültür düzeyinin önkoşullarını devrimci bir biçimde elde etmekle işe başlayıp, sonra da işçilerin ve köylülerin hükümetinin ve Sovyet sisteminin yardımıyla öteki uluslara yetişme yolunu tutmayalım?"

"Uygarlığın sosyalizmin kurulması için gerekli olduğunu söylü-

yorsunuz. Pekala. Ama neden, ülkemizde, toprak sahiplerinin ve Rus kapitalistlerinin defedilmesi gibi uygarlık önkoşullarını yaratıp, sonra da sosyalizme doğru ilerlemeye başlamayalım? Alışılmış tarihsel olaylar dizisinde böyle değişikliklere izin verilmeyeceğini ya da bunların olanaksız olduğunu nerede, hangi kitaplarda okudunuz?" (Marks-Engels-Marksizm, Sol Yayınları, s.545)

Her Stalin düşmanı kampanya döneminde olduğu gibi -örneğin 20.Kongre ve sonrasında-, şimdilerde de, revizyonistler, Marksist geçinen liberaller ve Troçkistler tarafından, Lenin'in ünlü Kongre'ye Mektubu yeniden gündeme getirilmekte, çeşitli dedikodu ve spekülasyonlara konu edilmektedir. "Vasiyetname" olarak da adlandırılan bu mektupta, Lenin, o dönemin önde gelen bazı parti liderleriyle ilgili bazı düşüncelerini dile getirmektedir.(*) Oysa Suhanov'un notları vesilesiyle ve Kongre'ye Mektup'tan sonra kaleme alınmış yukarıdaki sözlerinde, Lenin, Ekim Devrimi'nin geleceğini çiziyor. Ciddiyetin yanısıra, gerçeğe ve tarihe saygısı olan her kişi, eğer vasiyetten sözedilecekse, bunun, öz olarak, Lenin'in yukarıdaki pasajlarda ifade ettiğinden başka bir şey olamayacağını kolaylıkla ve duraksamaksızın teslim eder.

Lenin yukarıdaki sözleri yazdıktan bir yıl sonra öldü ve vasiyetin gereklerini sonsuz bir inanç, azim ve bağlılıkla, çelik gibi bir iradeyle, olağanüstü bir önderlik yeteneğiyle yerine getirmeye çalışan Stalin oldu. Troçki, Zinovyev ve ötekilerin, tarihsel güçlükler karşısında dizlerinin bağı çözüldü, paniğe kapıldılar, yılgınlığa düştüler. Sovyet işçi ve emekçilerinin sosyalizmi kurabileceklerine inanmadılar. Bu inançsızlıkla onlar, sosyalist kuruluşa sırt dönmek ve uğursuz kehanetlerde bulunmakla kalmadılar türlü yollarla onu zaafa uğratmaya da çalıştılar.

Stalin ve önderliğinde birleşmiş Bolşevikler, partinin ezici çoğunluğu, Lenin'in çizdiği yola inandılar, yığınları inandırdılar, ve kendilerinden 50 küsur yıl önce, Paris işçilerinin en elverişsiz koşulları hiçe sayarak "göğü fethetmeye" girişmeleri gibi, geleceği fethetmeye, yeni bir uygarlığı inşa etmeye, sosyalist kuruluşu gerçekleştirmeye giriştiler.

Daha önce sıralanan tüm öteki güçlükler bir yana, özgün tarihsel-siyasal koşulların **kısa bir zamana** sığdırılmayı da bir **zorunluluk** olarak ortaya koyduğu bu muazzam çabanın, elbette "bazı kayıpları", Gorbaçov'un daha sonra kullandığı bir ifadeyle, "tarihsel etkileri olmuştur." Çeşitli hatalar, yanlışlar, haksızlıklar ve aşırılıklar olmuştur. Bu, reddedilemez. Ancak büyük tarihsel olayların karmaşık doğasını, sorunlarını, çelişki ve güçlüklerini gözden kaçıranlar ya da anlayamayanlar, bunu reddedebilir.

Her şey bir yana, bunun reddedilemeyeceğine bizzat Stalin'in yazı ve konuşmaları tanıklık eder. Stalin'in kendisi, elbette tarihsel koşulların elverdiği belli sınırlar içinde, görebildiği anda ve alanda bu tür durumları açıklıkla ortaya koymuş, çözümlemiş, eleştirmiş, giderilmesine önayak olmuştur. Örneğin tüm Stalin karşıtları gibi Gorbaçov'un da diline en çok doladığı bürokrasi, Stalin'in en çok savaştığı kötülüklerin belki de en önemlisiydi. Tarihsel sonuçlar -Stalin sonrasında bürokrasinin egemen hale gelmesi ve yolaçtığı yıkım- bu gerçeği karartamaz.

Dolayısıyla, sorun, "bazı kayıplar"ın yaşanıp yaşanmadığı değil; 1) bu "kayıplar"ın gerçekte neler oldukları, ya da, gerçek kapsam ve nitelikleri, 2) temel teorik ve ilkesel yanlışlardan kaynaklanıp kaynaklanmadıkları, 3) hangi somut tarihsel koşullarda, ne gibi etkenlerin bir sonucu olarak yaşandıklarıdır.

Marksist-Leninistler sorunu böyle ele alır, bu açılardan tartışırlar. Amaç, şan ve şerefle yaşanmış zengin tarih döneminden öğrenmek, deney ve derslerini özetlemek, gelecekte yürünecek yolun güçlüklerine ve sorunlarına önceden hazırlıklı olmaktır. Bu, bir kişinin ya da partinin değil, bir tarihsel pratiğin değerlendirilmesidir. Marksist-Leninistler "kayıplar" sorununu bu açıdan ve bu amaçla ele alır, öyle değerlendirirler. Ve de, bu onların kendi sorunudur. Muhatabı proletarya davası düşmanları değil, komünistler ve geleceğin sahibi devrimci sınıfın kendisidir.

Fakat proletarya davası düşmanları için sorun da, niyet de başkadır.

Bilindiği gibi, Stalin'in ölümüne dek olan Lenin sonrası dönem, hep Stalin'in şahsında tartışılır, eleştirilir ya da daha doğru bir deyişle, saldırı konusu edilir. Genellikle küfür ve iftira kampanyasına, spekülasyon ve tarihsel gerçeklerin çarpıtılması eşlik eder. Stalin'in teorik-politik konumu açık ve net olduğu ve teorik eserleri, politik tahlilleri orta yerde durduğu halde, bunlar tartışılmaz. Zira Stalin'in, Lenin'in izinde ve eserlerinin Leni-

---

(*) Lenin mektubunda, Stalin'in yalnızca bazı kişisel özelliklerinden sözedip, politikasını tek kelimeyle eleştirmediği halde, örneğin Troçki'yi ve Buharin'i kişisel zaaflarının yanısıra, teorik ve politik konumlarıyla da eleştirmektedir. Zamanında, bizzat Stalin tarafından ilgili Kongre'de okunan bu mektup, yıllarca bir acizlik örneği olarak, başta Troçkistler, çeşitli çevrelerce spekülasyona konu edildi. Bu kervana 20.Kongre'yle birlikte Kruşçevciler katıldı. Bir süredir de Gorbaçovcular.

nizmin başarılı bir savunusu olduğu, zimnen de olsa kabul görür. Stalin'in fikirlerine ancak Lenin'i doğrudan karşıya almış olanlar, örneğin Euro-komünistler, saldırırlar. Oysa Sovyet revizyonistleri genellikle sinsi yol ve yöntemlere, küfür ve spekülasyona, tarihsel olayların tersyüz edilmesine dayanırlar.

Bütün bu tarihsel süreci bir arada vermek ve Stalin'in kişiliğinden ayrı düşünülemeyen muazzam tarihsel başarıları sıralamak zorunda olan Gorbaçov, "ölçülü" ve dikkatli bir dil kullanmaya, soğukkanlı bir değerlendirme görünümü yaratmaya çalışıyor. Fakat özünde, yaptığı değerlendirmede Kruşçev'le aynı konumdadır. Nitekim 20. ve 22.Kongrelerden önemle ve özellikle sözederek -üstelik bizzat "Stalin'in kanunsuz eylemleri"ne ilişkin olarak- bunu açıklıkla ortaya koyuyor. Kruşçev'in "Gizli Rapor"unun siyasi ve manevi sorumluluğunu üstleniyor.

Nedir Gorbaçov'un sözünü ettiği "bazı kayıplar"?

Önce, geçen sayıda ele aldığımız, "köylülüğe karşı hatalar"la başlıyor. Kendisinden 55-60 yıl önce bizzat Stalin tarafından daha açık, somut ve etraflıca eleştirilip mahkum edilmiş çeşitli aşırılıkları **çizgi hatası** düzeyine yükseltip, faturasını da Stalin'e kestikten sonra, dönüp kollektifleştirmenin muazzam önemi ve olumlu sonuçları hakkında bir kez daha boyun büküyor. Fakat diyor, *"bütün bunların tarihsel sonuçları olmuştur"* (s.36)

Nasıl peki?

Önce ekonomide oluşan "idari buyruklar düzeni", "onun üst yapısına sıçrayıp ... sosyalist demokrasinin gelişimini geciktir"miş; "değişen koşullara karşın, sömürücü sınıfın düşman direnişlerine karşı yürütülen mücadelenin dayattığı yöntemler mekanik bir biçimde barışçı sosyalist inşa dönemine de taşın"mış; "zaman geçtikçe sosyalist yapılaşma yolunda sınıf mücadelesinin yoğunlaşmasına ilişkin hatalı 'kuram' ile desteklenen bu uygulama boyutlarını genişlet"miştir. (s.36)

Sonuç?

Sonuç şöyle: *"Bütün bunlar ülkenin toplumsal siyasal gelişimi üzerinde önemli etkiler yaptı ve karanlık sonuçlar yarattı."*

"Açıkça, kişi yüceltmelerine, hukukun ihlaline ve otuzların rastgele yönetimine olanak veren şey, Sovyet toplumunun yeterince demokratikleşmesinin sağlanamamış oluşuydu." (aynı yer)

Ve artık bundan sonrası, Stalin'in kişiliğine yönelik olarak, Kruşçev'den beri tekrarlanagelen beylik iddiaların sıralanışıdır. Gorbaçov kendini fazla yormaz da. *"Partinin 20. ve 22. Kongrelerinde Stalin yüceltilmesi ve sonuçları ağır bir biçimde mahkum edilmiştir"* diyerek ve böylece Kruşçev'le ortak konumunu dile getirerek meramını kestirmeden anlatır. *"Fakat adli hataların onarımı süreci sonuna kadar götürülmeden altmışlı yılların ortalarında durdurulmuştur. Şimdi, Merkez Komitesi'nin Ekim 1987 Plenumunda alınan bir karar doğrultusunda biz durdurulmuş bu işe yeniden başlıyoruz."* (aynı yer)

Böylece yeni Stalin düşmanı kampanya 70. yıl konuşmasıyla, -Stalin önderliğindeki Sovyet emekçilerinin sosyalizm yolunda kazandıkları muazzam tarihsel başarılar önünde eğilmek zorunda kalınan, **bu aynı** konuşmayla- bütün dünyaya ilan edilmiş olur.

Burada Gorbaçov iki de gerekçe gösteriyor. Birincisi "masum"dur: "masum kurbanların anısına saygı", yani "adli hataların onarımı"! Fakat ikincisi anlamlıdır: *"perestroykaya da yeniden örgütlenme sorunlarının çözümüne (gerçekçi bir çözümlemenin* (Stalin dönemine ilişkin- H.F.) *yardım edebileceğidir."* (s.37)

Asıl sorun da budur ve bunun Türkçesi şudur: Stalin'e, Stalin'in şahsında sosyalist kuruluşa ve proletarya diktatörlüğüne saldırılarak, Gorbaçov reformlarına yol açılacak. Yeni Stalin düşmanı kampanya, gerçekte, yeni bir "yol açma" hareketidir. Geçmişte Kruşçev'dede aynı işlevi görmüştü. ("Masum kurbanların anısına saygı" burada yalnızca bir malzemedir.)

Geride kalmış 70 yıl kronolojik bir sıralamayla ele alındığı için, "otuzların rastgele yönetimi"nin ardından İkinci Dünya Savaşı dönemi geliyor. Gorbaçov'un en sadık, en hararetli destekçileri bugün bu konuda yeni bir tarih yazıyorlar ve İngiliz-Fransız emperyalist burjuvazisinin tarihsel suçlarını aklıyorlar.(*) Fakat Gorbaçov konuşmasında henüz tarihsel gerçekleri dile getiriyor ve Büyük Yurtsever Savaşın zaferini değerlendirirken, Stalin'in büyük tarihsel kişiliği önünde bir kez daha eğilmek zorunda kalıyor. Az beride, otuzların "bazı kayıpları"ndan sözederken sunmaya çalıştığı gibi, "keyfi", "kanunsuz", "rastgele yöneten" bir çetebaşı değil, Sovyet işçi ve emekçilerinin gerçek tarihsel önderi olduğunu, elinde olmayarak bir kez daha teslim ediyor:

"Zaferin elde edilmesindeki et-

(*) "Kana susamışlığını dindiren Stalin, böylece anti-faşist cepheyi dinamitledi ve demokratik Batının -siz İngiliz-Fransız emperyalizmi okuyun!- SSCB'ye karşı güvensizliğini körükledi." (*Cumhuriyet*, 22 Temmuz 1988) Bunları, İngiliz-Fransız empeyalizminin bir sözcüsü değil, Gorbaçov'un en hararetli destekçisi *Moskovskiye Novosti (Moskow News, Moskova Haberleri)* gazetesi yazıyor.

kenlerden biri savaş yılları boyunca Joseph Stalin'in ortaya koyduğu muazzam siyasi irade, azim ve dayanıklılık ve halkı örgütlemekte ve denetlemekte gösterdiği beceridir." (s.38)

Gorbaçov'un bu kişiliği, daha önce çizmeye çalıştığı "çetebaşı" profiliyle nasıl bağdaştırabildiği konusunda kendini hiç sıkıntıya sokmuyor. "Onun aşırı derecede çelişik bir kişiliği vardı" (s.36) sözlerinin böyle bir sıkıntıyı gidermeye yettiğini sanıyor.

Büyük Yurtsever Savaşın zaferiyle ilgili yukardaki değerlendirme bir kez daha gösteriyor ki, Stalin'i, tarihe malolmuş eylemi savunuyor. Yeminli düşmanları bile, tarihe sadık kaldıkları sürece ve ölçüde, onun büyük kişiliği önünde eğilmek zorunda kalıyorlar. Fakat "yol açmak" üzere Stalin'i ve eserini bütünüyle red ve mahkum etmek bir sınıfsal-siyasal **ihtiyaç** olarak kendini dayatınca, çözüm, tarihi tersyüz etmek, Batı burjuvazisini temize çıkarınak pahasına onu yeniden yazmak olarak beliriyor. 70.yıl konuşmasından beri, Gorbaçovcu yazar ve tarihçiler hummalı bir çabayla bu onursuz görevi üstlenmiş bulunuyorlar.

Gorbaçov, savaş dönemi ve sonrası ile ilgili olarak, Bolşevik Partisi ve Sovyet halkının, hiçbiri Stalin'in tarihsel kişiliğinden ve önderliğinden ayrı düşünülemeyecek kahramanca çaba ve başarıları hakkında bir dizi övücü değerlendirme yaptıktan sonra, nihayet sözü yeniden "bazı kayıplar"a getiriyor:

"Fakat aynı zamanda, sosyalizm adına yeni girişimlerin süregeldiği bu zamanda ülkemizin ulaştığı bu durum ve eskiden kalma yönetim biçimleri arasındaki çelişkiler, kendilerini giderek daha fazla hissettiriyorlardı."

" İktidarın kötüye kullanımı, ve sosyalist adaletin ihlalleri sürmekteydi... Kısaca, halka karşı samimi bir saygının eksikliği duyuluyordu."

"Ve tüm bunlar da Stalin'in ölümünden kısa bir süre sonra kamu bilincine çıktı."

"Ellilerin ortasında, özellikle de Komünist Partisi 20.Kongresinden sonra tüm ülkede bir değişiklik rüzgarı esti..."

Bekleneceği gibi bunu, Kruşçev döneminin teori, politika ve uygulamalarına övgüler izliyor. 20.Kongre ve sonrası, Gorbaçov için, kendi deyimiyle "destansı başarılar"a sahne olan 20-50 arası döneminin "bazı kayıpları"nı telafi etme sürecidir.

20.Kongre ve sonrası hakkında hükmü ideolojik konumunu olduğu kadar -ki konuşmasının bütününde bu yeterince açıktır-. Gorbaçov'un, Stalin dönemi Sovyet tarihine ilişkin bir temel tarih tezini de netleştirmektedir. "Bazı kayıplar" ya da "tarihsel etkiler" masum ifadelerinin gerisinde boylu boyunca uzanan ve bugün artık **Gorbaçovcu yazarların açık seçik tanımladıkları** tez, öz olarak şudur: Stalin dönemi bir diktatörlük dönemidir; demokrasinin olmadığı, demokrasiyle bağdaşmayan "rastgele" ve "keyfi" bir diktatörlük dönemi. Bu 1950'lerin ortalarına dek süren proletarya diktatörlüğü döneminin demokratik olmadığını söylemekle aynı anlama geliyor ve zaten bu anlamda kullanılıyor.

Kuşkusuz, Ekim Devrimi yıldönümünde, tarih ve tüm dünya önünde, **dünya gericiliğinin Ekim Devrimiyle yaşıt bu tezini** açık seçik tanımlamak ve ilan etmek Gorbaçov için kolay bir iş değildi. Bu nedenle o, yer yer açık ifadeler kullansa da ("idari buyruklar düzeni", "otuzların rastgele yönetimi" vb.), nispeten dikkatli, kapalı, muğlak bir üslup seçiyor.

Fakat Kruşçev dönemini bir "demokratikleşme" dönemi olarak nitelemesi (s.39), öte yandan bu aynı dönemi, "demokratikleşme" sürecinin yeterince "geniş" tutamamak noktasında eleştirmesi (s.40), gerçek düşüncesinin göstergeleri oluyor.

Her şey bir yana, 20. ve 22. Kongrelerin karar ve değerlendirmelerine özellikle atıp yapması bile çok şeyi açıklıyor. Geride kalmış 70 yılı değerlendirirken, Gorbaçov, kendi döneminde yapılmış 27.Kongre dışında, yalnızca bu iki Kongreyi anıyor. Kesinlikle rastlantı değil! 20. ve 22. Kongreler Sovyet tarihinde köklü bir dönüşe ve dönüşüme işaret ederler. Modern revizyonist teori ve politikalar 20.Kongrede ortaya kondu. 22.Kongrede sistemleştirildi ve parti programı haline getirildi.

Kruşçev 20.Kongrede özellikle Leninist proleter devrimi ve proletarya diktatörlüğü teorilerine saldırdı. Ünlü "barış içinde geçiş" ve "parlamenter yol" tezlerini ortaya attı. Bununla kalmadı, attığı adımı tamamladı. Aynı kongreye sunduğu "Gizli Rapor"da, Stalin'in şahsında proletarya diktatörlüğü pratiğine saldırdı. Stalin'i "Korkunç İvan tipinde bir despot", "Rus tarihindeki en büyük diktatör" olarak niteledi. Stalin Bolşevik Partisinin ve Sovyet toplumunun 30 yıl boyunca lideri olduğuna göre, bu tanımlar, gerçekte sosyalist siyasal düzeni, proletarya diktatörlüğünü, aynı şey demek olan Sovyet demokrasisini, hedef alıyordu. Kruşçev'e göre, Stalin döenmi bir diktatörlük dönemiydi; demokratik değildi.

Bu dünya gericiliğinin kırk yıllık teziydi. Kruşçev onu dünya gericiliğinden ödünç aldı. Karşılığında "Gizli Rapor"u verdi. Yani, dünya gericiliğine tarihsel iddiaları için bir çeşit tarihsel ispat imkanı sunan, küfür ve iftira yığını bir dolu malzeme.

Gorbaçov'un övdüğü "demokratikleşme süreci" işte böyle, proletarya diktatörlüğü teori ve pratiğine

eş zamanlı bir saldırıyla başladı. 22.Kongre'de (1961) SBKP programı değiştirildi; proletarya diktatörlüğü kavramı programdan çıkarıldı, yerine "bütün halkın devleti" ifadesi kondu.

Böylece, "diktatörlük"ten "demokrasi"ye geçilmiş oldu!

"Marksizm-Leninizmin yaratıcı bir biçimde geliştirilmesi" adı altında girişilen bu ihanetle, Marks ve Lenin'in kemikleri sızlatılırken, başta Kautsky, tüm II.Enternasyonal liderlerinin ruhu şad edildi.

Demokrasi ve Diktatörlük

Kruşçev'den Gorbaçov'a tüm modern revizyonistlerin Stalin dönemi Sovyet tarihine yaklaşımı, bizi, Marksizm-Leninizm ile onun her türlü burjuva çarpıtılması arasındaki temel ayrım çizgisine işaret eden bir eski tartışmaya götürüyor. Demokrasi ve diktatörlük tartışmasına...

Demokrasi ve diktatörlük kavramlarına yaklaşım farklılığı, Lenin-Stalin dönemi Sovyet tarihine yaklaşımda Marksist ve liberal bakış arasındaki uçurumu açıklar. Burada temelden farklı iki sınıfsal bakış açısı, proleter ve burjuva bakış açıları sözkonusudur.

Burjuva görüş açısı bu iki kavramın sınıf içeriklerini karartmaya çalışmakla kalmaz, aralarındaki **kopmaz** ilişkiyi de koparır. Bu iki kavramın birbirini dıştaladığını ileri sürer. Diktatörlük çıplak bir kavram olduğu için, çarpıtma demokrasi kavramı üzerine oturtulur. İddia çok kısa ve öz olarak şudur: Demokrasi sınıfsal bir içerik taşımaz, "genel" ve "saf"tır, herkes için geçerlidir; demokrasi diktatörlükle bağdaşmaz, birinin olduğu yerde öteki olmaz.

Marksist görüş ise şudur: Demokrasi bir devlet durumudur, her devlet gibi sınıfsal bir içerik taşır; diktatörlük, demokrasinin öteki yüzüdür, *"her devlet gibi, demokrasi de, zorun, örgütlenmiş olarak, sistemli bir biçimde insanlara uygulanmasıdır"* (Lenin); "genel", "saf" demokrasi, *"işçileri kandırmak isteyen bir liberalin yalanıdır"* (Lenin); zira, toplumun belirli bir kesimi için demokrasi, öteki kesimi için diktatörlük demektir vb.

Burada önemli olan bir noktaya işaret etmek gerekiyor. Marksizm, demokrasinin yukarıdaki bilinen tanımlarını yalnızca, burjuva demokrasisinin içyüzünü sergilemek için değil, proleter demokrasisinin niteliğini ve muhtevasını netleştirmek için de önemle vurgulamıştır.

Demokrasi ve diktatörlük tartışması, Marksizmin bütün bir tarihi boyunca, Marksistler ile burjuvazinin işçi hareketi içindeki ideolojik uzantısı akımlar arasında yoğun ve sert tartışmalara konu olmuştur. Hem oportünistlerle, hem anarşistlerle. Örneğin Gotha Programı üzerine tartışmaların en önemli konusu budur. Marks ve Engels bu tartışmada, Kruşçevci "bütün halkın devleti" revizyonist formülünün bir benzeri olan, Lasalcı "özgür halk devleti" formülüne amansızca saldırmışlardı. Marks, bu formülün karşısına, **kapitalizmden komünizme tüm bir tarihsel geçiş dönemi için** geçerli olacak "proletaryanın devrimci diktatörlüğü" bilimsel formülünü koymuştu. Engels, Lasalcı "özgür halk devleti" safsatasına saldırırken, *"proletaryanın devlete gereksinmesi olduğu sürece, o, bunu, özgürlük için değil, hasımlarını alt etmek için kullanacaktır"* demişti.

Kuşkusuz bunlar biliniyor, denecektir. Elbette! Ne var ki, bunlar, başta Kautsky tüm II.Enternasyonal teorisyenleri tarafından da, üstelik çok iyi biliniyordu. (Lenin, 1918'de Kautsky'nin Marksizmi nerdeyse ezbere bildiğini yazıyordu). Fakat bilmekle bilmezlikten gelmek, farklı şeylerdir. II.Enternasyonal'in ünlü çekmece geleneği bu farkın sonucu değil miydi?

Bunlar biliniyorsa eğer, bütün bir azgın Stalin düşmanı kampanya neyin nesi? Sovyet tarihindeki tüm bir proletarya diktatörlüğü döneminin demokratik olmadığını iddia etmek de, ne demek oluyor? Kruşçev'le başlayan Gorbaçov'la süren, "diktatörlük"ten "demokrasi"ye geçiş şarlatanlığı ya da demagojisi ne ifade ediyor?

Elbette, yalnız Türkiye'de değil, Sovyetler Birliği'nde de bunlar çok iyi biliniyor. Dahası bunlara ek olarak, Lenin'in, önemli bir bölümü bu sorunlara, demokrasi ve diktatörlük sorunlarına ayrılmış tüm bir külliyatı da çok iyi biliniyor. Fakat buna rağmen yukarda soru olarak ifade edilmiş durumlar yaşanıyor. Gorbaçov da bunları çok iyi biliyor, ama tüm bir Sovyet tarihini değerlendirirken, NEP'i önemle hatırladığı halde, bu temel gerçekleri unutuyor!

Lenin, II.Enternasyonal lafebelerinin Marksizmin her satırdan haberdar oluşlarına aldırmadan, Devlet ve İhtilal'de, Marks'ın Weydemeyer'e Mart 1852 tarihli mektubunun ünlü bölümünü aktardı. Ve bize, bir Marksisti bir liberalden ayırdetmemizi sağlayan ünlü tanımı verdi:

*"...Sınıflar savaşımı öğretisi Marks tarafından **değil**, Marks'tan **önce** burjuvazi tarafından ortaya konmuştur; ve bu, genel olarak, burjuvazi için **kabul edilebilir** bir öğretidir. Yalnızca sınıflar savaşımını kabul eden biri, bunu kabul ettiği için bir Marksist değildir; henüz burjuva düşüncesinin, burjuva politikasının çerçevesinden çıkmamış biri olabilir. Marksizmi sınıflar savaşımı öğretisine indirgemek, onun kolunu kanadını kırpmak, bozmak, onu burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Aslında, sınıflar*

*savaşımının kabulünü, **proletarya diktatorasının** kabulüne dek **genişleten** kişi Marksisttir ancak. Marksisti alalade küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayırdeden şey işte budur. Marksizmin **gerçekten** anlaşılıp kabul edildiğini bu denek taşıyla ölçmek gerekir." (Bilim ve Sosyalizm Yay.*, s.40, bütün vurgular Lenin'e ait)

Marksist kılıklı Stalin düşmanlarını, Lenin'in verdiği denek taşına vurun, ezici çoğunluğunun "alelade küçük (ve büyük) burjuva"lardan oluştuğunu göreceksiniz. Kruşçev'den Gorbaçov'a tüm revizyonistler, Stalin dönemi Sovyet toplumunun "demokrasi" değil "diktatörlük" olduğunu iddia ederken, bu türden alelade burjuvalar gibi yaklaşmaktadırlar soruna.

Lenin, sözlerini şöyle sürdürüyor:

*"Oportünizm, sınıflar savaşımının kabulünü, özsel olan şeye dek, kapitalizmden komünizme **geçiş** dönemine dek, burjuvazinin **alaşağı edilmesi** ve tamamen **ortadan kaldırılması** dönemine dek **genişletmez**. Gerçekte, bu dönem, zorunlu olarak, son derece keskin biçimlere bürünmüş ve o zamana dek görülmemiş şiddette bir sınıflar savaşımının damgasını taşır. Öyleyse, bu dönemin devleti, zorunlu olarak, **yeni bir biçimde** demokratik (genel olarak proleterler ve mülksüzlerden yana) **ve yeni bir biçimde** diktatoryal (burjvaziye karşı) olmak zorundadır."* (s.41, tüm vurgular Lenin'in)

Demek ki, "diktatörlük"ten "demokrasi"ye değil, aynı anda hem demokrasi hem diktatörlük! Marksist devlet teorisinin özüdür bu. Fakat Lenin'in sözü burada bitmiyor. **Hemen devamında** söylenenler, Kruşçev'den Gorbaçov'a tüm proletarya diktatörlüğü düşmanlarının anti-Marksist içyüzünü en net şekilde sergiler nitelikte:

"Devam edelim -diyor Lenin- *Marks'ın devlet öğretisinin özünü, **bir sınıfın diktatorasının**, yalnızca genel olarak bütün sınıflı toplumlar için, yalnızca burjuvaziyi devirecek olan **proletarya** için değil, ayrıca kapitalizmi 'sınıfsız toplum'dan, komünizmden ayıran **tarihsel dönemin** tümü için zorunlu olduğunu anlayanlar, yalnız onlar, iyi kavramışlardır."* (s.41-42, vurgular Lenin'in)

Sorun yalnızca proletarya diktatörlüğünü bir dönem için kabul edip etmemek bile değildir. Lenin, dahası var diyor; ayrıca onun, *"kapitalizmi 'sınıfsız toplum'dan, komünizmden ayıran **tarihsel dönemin** tümü için zorunlu olduğunu anlayanlar, yalnız onlar"* **marksist devlet teorisinin özünü** kavramışlardır.

Dolayısıyla, 20.Kongre, Gorbaçov'un iddia ettiği gibi bir "demokratikleşme dönemi" değil, Marksizme ihanet dönemi başlattı. 22.Kongre, Marksizmle alay edercesine, proletarya diktatörlüğünü parti programından çıkardı, yerine "tüm halkın devleti" formülünü koydu. Böylece, teori ve pratiğine **eş zamanlı** bir saldırıyla başlatılan proletarya diktatörlüğünü tasfiyesi süreci, 22. Kongre'de bir dönüm noktasına ulaştı. Sovyet işçi ve emekçileri için demokrasi olan proletarya diktatörlüğünün yerini, işçi ve emekçilerin hızla siyasal yaşamın dışına itildiği, düzene ve sosyalizm ülkülerine yabancılaştırıldığı bir bürokratik burjuva devleti almaya başladı. Her burjuva devleti gibi, bu yeni devlet de kendi **sınıf kimliğini** gizlemek ihtiyacı duydu ve böylece "tüm halkın devleti" oldu. "Genel", "saf", mutlak demokrasi olduğunu iddia etti. Fakat aradan geçen 25 yıl, bu devletin gerçek niteliğini sergiledi. Onun yığınlardan kopmuş, kokuşmuş, hantal bürokratik bir aygıta dönüştüğü, lisanı münasiple 27.Kongre raporuna bile geçti.

Şimdilerde gürültüsü çok yapılan ve liberaller bir yana, Batının emperyalist burjuvazisi tarafından bile alkışlanan, Batı burjuva dünyası nezdinde Gorbaçov'a -bir zamanlar Kruşçev'e olduğu gibi- demokrasi şampiyonu payesi kazandıran "perestroyka", iktisadi ihtiyaçların yanısıra, işte bu bürokratik yapıyı liberalleştirme ihtiyacından doğdu.

Kısa bir süre önce yapılan 19.Parti Konferansı'nda alınan kararların, "Sovyet Toplumunda Demokratikleşme ve Politik Sistemde Reform" başlıklı ilk bölümünde şu ifade yer alıyor (I.madde): *"Sovyet devleti proletarya diktatörlüğünün bir aleti olarak doğdu ve, sosyal gelişmenin bir sonraki aşamasında, **bütün halkın devletine*** (vurgu benim) *evrimleşti."* (Dökümanlar, Moskow News'e Ek, Sayı 29, 17 Temmuz 1988)

Bu, o çok iyi bilinen Kruşçevci tez.

Fakat bu tanımın az altında (aynı madde), siyasal reformların unsurlarından biri olarak, **"tüm sınıfların ve sosyal grupların** istek ve çıkarlarının" uyumlu hale getirilmesi"nden sözediliyor ki, aydınlatıcı olan da asıl bu olgudur.

"Sosyal gelişmenin" proletarya diktatörlüğü döneminden **sonra** gelen bir aşamasında, **"sınıflardan ve sosyal gruplar"dan** oluşan bir demokrasi aşaması düşünebiliyor musunuz? Bu, II.Enternasyonal teorisyenlerinin vazettikleri o "saf demokrasi" olmalı! Ya da aynı şey demek olan, o eski burjuva yalanı.

Lenin, zamanında, Kautsky'nin şahsında, bu "saf demokrasi" yalanının içyüzünü şöyle sergilemişti:

*"Sağduyuyu ve tarihi küçük görmüyorsak, değişik sınıflar varolduğu sürece, 'saf demokrasi'den sözedemeyeceğimiz açıktır. Ancak **sınıf** demokrasisinden sözedebiliriz ('saf demokrasi'nin hem sınıf savaşımını, hem de devletin niteliğini kavrama eksikliğini gösteren*

bilisizce bir deyim olmakla kalmadığını, aynı zamanda tamamen boş bir söz olduğunu, çünkü komünist toplumda demokrasinin, değişme ve bir alışkanlık haline gelme süreci içinde ***eriyeceğini,*** *ama hiçbir zaman 'saf' demokrasi olmayacağını burada söylemeliyiz)".*

"'Saf demokrasi' deyimi, işçileri kandırmak isteyen bir liberalin yalanıdır. Tarih, feodalizmin yerini alan burjuva demokrasiyi, burjuva demokrasisinin yerini alan proleter demokrasiyi biliyor" (Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, Bilim ve Sosyalizm Yay., s.91)

Lenin, Gotha Programı hakkında Engels'in Bebel'e gönderdiği ve "özgür halk devleti" safsatasının teşhir edildiği mektubu yorumlayan notlarında ise, şunları yazıyor:

"Gelişmenin diyalektiği (ileriye doğru seyri) şöyledir: mutlakiyetten burjuva demokrasisine; burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine; proleter demokrasiden demokrasisizliğe." (Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, Sol Yayınları, s.137-38)

"Saf demokrasi" ya da "özgür halk devleti" ya da "tüm halkın devleti" bütün bu eş anlamlı liberal yalanlar Lasalle'den dönek Kautsky'e, dönek Kautsky'den dönek Kruşçev'e geçti. Şimdi Gorbaçov dilinde aynı yalan. Ve her zamanki amaçla, yani bir kez daha, "işçileri kandırmak isteyen bir liberalin yalanı" olarak.

Lenin'in ülkesinde, bugün Lenin'le işte böyle alay ediliyor! Stalin'e ve proleter demokrasisine küfür ve iftira yağdırılırken, dönek Kautsky'nin ve Menşeviklerin ruhu işte böyle şad ediliyor!

Modern revizyonizm, II.Enternasyonal oportünizminin ideolojik mirası üzerinde yükselir. Tüm temel teorik sorunlarda, fakat özellikle de tartışmamıza konu olanlarda, -sınıf mücadelesi, devlet, devrim, diktatörlük, demokrasi, vb.- revizyonistler II.Enternasyonal oportünizminin ve Rus menşevizminin sadık izleyicileridir. Lenin'in, bu ideolojik hasımlarına karşı yürüttüğü ve Leninizmin özünü ve esasını oluşturan polemikler, bugün Sovyet revizyonistlerine karşı da tüm canlılığını koruyor. Şaşırtıcı bir yanı yok bunun. Zira konular ve tartışmanın özü aynıdır. Konular o eski konular, tartışma o eski tartışmadır.

Marksist-Leninist teoride sınıf mücadelesi, devlet, proletarya devrimi, proletarya diktatörlüğü zincirleme kavramlardır. Bir bütünlük arzederler ve Marksizm-Leninizmin esasını oluştururlar. Lenin'in de ifade ettiği gibi, Marks, sınıflar mücadelesi öğretisini devlet ve proletarya devrimine uygulamış ve "zorunlu bir biçimde" proletarya diktatörlüğü kavramına ulaşmıştır. Dolayısıyla proletarya diktatörlüğü, anahtar kavramdır. Proletarya diktatörlüğü Marksizm-Leninizmin özüdür, "Marks'ın baş sloganıdır".

Modern revizyonistler, tıpkı II.Enternasyonal teorisyenleri gibi, Marksizm-Leninizmi bütünlüğü içinde, fakat eşyanın tabiatına uygun biçimde, asıl saldırıyı proletarya diktatörlüğü üzerinde yoğunlaştırarak, terketmişlerdir. Proletarya diktatörlüğünün büyük pratisyeni Stalin'e karşı dinmeyen düşmanlık bu temelde kavranabilir.

Elbette sorun salt, Stalin döneminde sınıf düşmanına, proletarya iktidarı ve sosyalizm muhaliflerine uygulanan baskı ve şiddetin biçimi, dozu, boyutu vb. değildir. Marksizm-Leninizm, sınıf düşmanına uygulanacak baskı ve şiddeti proletarya diktatörlüğünün temel işlevlerinden biri olarak görmekle birlikte, asla sorunu bundan ibaret görmemektedir. "Sosyalizmin ve işçi hareketinin yüzyıllar süren gelişiminin özeti" bir kavramı buna indirgemek, Marksizmi kabalaştırmak ve çarpıtmaktır. Bu kavramın daha Komünist Manifesto'da beliren **asıl özü**, şudur: Proletarya'nın tarihsel misyonu, kapitalizmi yıkarak sosyalizmi inşa etmek, sömürüyü, sınıfları, her türlü sınıf farklılığını yok etmek, sınıfsız komünist topluma ulaşmaktır. Proletarya bunu ancak egemen sınıf olarak örgütlendiği takdirde ve bu egemenliği, sınıfsız topluma, komünizme ulaşıncaya dek **başka hiçbir sınıfla paylaşmadığı sürece** yerine getirebilir. Proletarya diktatörlüğü tüm emekçilerin çıkarlarının ifadesidir, fakat o **yalnızca proletaryanın** egemenlik aracıdır. İşte bundan dolayıdır ki, "tüm halkın devleti" yalnızca bir safsatadır.

Lenin şunları yazmıştı:

"Proletaryanın, sömürücülerin direncini bastırmak için olduğu kadar, nüfusun büyük yığınını -köylülük, küçük-burjuvazi, yarı-proleterler- sosyalist ekonominin 'kurulması' işinde yönetmek için de devlet iktidarına, merkezi bir güç örgütüne bir zor örgütüne gereksinmesi vardır." (Devlet ve İhtilal, s.32)

Stalin'in bu düşünceyi, bu bütünlüğü içinde ne büyük bir yetkinlikle kavradığını görmek için, *Leninizmin İlkeleri* başta, çeşitli eserlerine bakmak yeter. Hangi başarıyla uyguladığı konusunda bir fikir edinmek için ise, her şey bir yana, bizzat Gorbaçov'un konuşmasında verilen tarihsel döküme bakılabilir.

Modern revizyonistler ne yaptılar? Teslim etmek gerekir ki, onlar da tutarlı davrandılar. Yalnızca proletarya diktatörlüğü döneminde sınıf düşmanına, döneklere, hainlere uygulanan baskı ve şiddeti mahkum etmekle kalmadılar; her türlü sınıf farklılığının giderildiği **sınıfsız topluma ulaşıncaya dek, komünizme dek**, yalnızca ve yalnızca, **bir** sınıfın, **proletaryanın** egemenlik aracı olması ve öyle kal-

ması gereken proletarya diktatörlüğünü tasfiye ettiler. Yerine "bütün halkın devleti"ni geçirdiler. Proletarya partisini tasfiye ettiler, yerine "bütün halkın partisi"ni geçirdiler.

Bileşimi neydi bu "bütün halk"ın? Cevabı son 19.Konferans kararlarından yukarıya aktarılan parçada var. "Tüm sınıflar ve sosyal gruplar". Sınıflardan ve sosyal gruplardan oluşan bir "sosyalist" toplum, ama proletarya egemen değil! Proletarya egemenliği, "sosyal gelişmenin bir sonraki evresinde", yerini "tüm sınıflar ve sosyal gruplardan oluşan" bütün halkın egemenliğine bırakmış!

Bu Marksizm-Leninizmin ABC'siyle alay etmektir!

Proletarya diktatörlüğüne tarihsel düşmanlık

Modern revizyonsitlerin -bu arada 70. yıl konuşmasında Gorbaçov'un- demokrasi kavramı II.Enternasyonal teorisyenlerininkinden farksızdır.

Revizyonizmin demokrasi kavramı sınıfsal bir içerik taşımadığı için, doğal olarak sınıf mücadelesi boyutunu da içermiyor. Aynı anlama gelmek üzere, diktatörlük öğesini de içermiyor. Dolayısıyla, Stalin, sınıf mücadelesine önem ve ağırlık verdiği için, demokrasiyi ihmal ya da ihlal etmiş, demokrasi yerine diktatörlük uygulamış oluyor.

Öte yandan, revizyonistler, gerçek bir demokrasinin varlığını, yığınların tarih sahnesine, siyasal arenaya, kendi çıkarları doğrultusunda etkin, yaratıcı ve dönüştürücü bir güç olarak çıkıp çıkmamalarına göre değil, "kişi hakları", "insan hakları" ölçütlerine göre saptıyorlar. Burjuva demokrasisinin bu iki yüzlü burjuva kavramlarını, Sovyet tarihine, Sovyet demokrasisine uyguladıkları için, Stalin'in bir "diktatör", Sovyet demokrasisinin "keyfi", "rastgele" bir diktatörlük olduğu sonucuna varıyorlar.

II.Enternasyonal liderleri olarak bilinen burjuva uşaklarından farkları şudur ki, birincilerin Lenin'in ve Bolşevizmin şahsında söylediklerini, revizyonistler Stalin'in ve "yakın çevresi"nin şahsında ifade ediyorlar. Bu biçime ilişkin bir farktır ve Lenin'in ve Bolşeviklerin ülkesinde, Lenin'in ve Bolşevizmin arkasına saklanmak ihtiyaç ve zorunluluğundan kaynaklanıyor. Yarın bir ihtiyaç ve bir zorunluluk olmaktan çıkabilir ama, bugün henüz değil. (*) Fakat örneğin Euro-komünistlerin böyle bir sıkıntıları olmadığı için, onlar da tıpkı II.Enternasyonal teorisyenleri gibi, asıl muhatabına, dosdoğru Lenin'e saldırıyorlar.

Jakoben Diktatörlüğü amansız bir terör dönemiydi. Zaten bu nedenledir ki, Büyük Fransız Devrimi tarihine "Terör Dönemi" olarak geçti. Aslında burjuva devrimini bütün sonuçlarına vardırmak, kökleştirmek çabasından başka bir şey olmadığı halde, burjuvazi tarafından hep nefretle anıldı. Jakobenizm, demokrasi düşmanlığı ve keyfi diktatörlük; Robespierre, kanlı bir diktatör sayıldı. Burjuvazi ve onun işçi hareketi saflarındaki liberal uzantıları tarafından.

Burjuvazinin paradoks gibi görünen bu tutumunu, 1848 Aralığında, burjuvazi ve karşı-devrim başlıklı makalesinde, Marks şöyle çözümledi:

*"Tüm Fransız terörizmi, burjuvazinin düşmanlarıyla, mutlakiyet ile, feodalizm ile ve darkafalılık ile **avamca** hesaplaşmaktan başka bir şey değildi." (SeçmeYapıtlar,* C.1, s.171, vurgular Marks'ın)

Paradoksun sırrı Marks'ın altın çizdiği "avamca" kelimesinde yatıyordu. Burjuvazi, kendi düşmanlarıyla olsa bile, "burjuvaziye **özgü bir biçimde**" değil de, **"avamca"** hesaplaşılmasını affetmemişti.

Kişi ya da azınlık diktatörlüğü ile suçlanan jakobenizm, gerçekte yığınların aktif desteğine dayandı. Jakobenler mecliste azınlıkta, Paris sokaklarında çoğunluktaydılar. Bu sayededir ki, tüm istek ve iradelerini meclise de kabul ettiriyorlardı.

Fakat bu hukukun ihlali, biçimsel demokrasinin çiğnenmesiydi. Burjuvaziye göre, demokrasi, silahlı yığınların siyasal sahneye aktif, etkin ve dönüştürücü bir güç olarak çıkması değil, "hukuka saygı", "insan haklarına saygı" ve biçimsel "demokrasinin tanınması"ydı.

Lenin'in Jakobenizme ve "avamca hesaplaşmak" sözlerine ne denli vurgun olduğu bilinir. O bunu yalnızca, 1905 burjuva devrimi arifesinde Menşeviklere karşı değil, Ekim devrimi döneminde tüm II.Enternasyonal teorisyenlerine karşı da açıkça ortaya koydu.

Ekim devrimine kadar, Lenin ve Bolşevikler bir çok kez "kişi diktatörlüğü" ile, "parti diktatörlüğü" ile, en nihayet bütün bunların bir özeti

---

(*) 9 Haziran 1988 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinin verdiği bir habere göre, Moskova'da yayınlanan Aylık, *Novy Mir* dergisinde çıkan uzun bir yazıda, Lenin, *"ekonomiyi rayına oturtumak için aşırı sert önlemle almakla suçlandı."*

"Sert önlemler" istemek suçsa, Lenin'de daha ne suçlar var! Örneğin O, 1919 Mayısında muzaffer Macar işçilerine gönderiği ve içinde son derece soğukkanlı bilimsel çözümlemeler yaptığı mesajında, şunları da söylüyor: *"Metin olun. Dün sizi, proletarya diktatörlüğünü desteklemiş olan sosyalistler arasında, ya da küçük-burjuvazi arasında yalpalamalar başgösterebilir, bunları acımasızca bastırın. Savaşta korkağın meşru yazgısı mermi çekirdeğidir."*

olarak, Jakobenizmle suçlandılar.

Fakat Ekim Devrimi bir dönüm noktası oldu. Yine aynı suçlamalar, fakat bu kez artık Bolşevizme. Zira Bolşevizm, yalnızca proleter ve yarı-proleter yığınların tarih sahnesine etkin, yaratıcı ve dönüştürücü bir güç olarak çıkmalarını temsil etmekle kalmıyor; **kendi** çıkarları doğrultusunda, **kendi** sınıf düşmanlarına karşı, ve en nihayet **kendi** tarzlarında, **proleterce** hesaplaşmalarını da simgeliyordu.

Kendi düşmanlarına karşı bile olsa, "avamca hesaplaşma"yı affetmeyen sınıf, burjuvazi, bu kez bizzat kendisine karşı yürütülen proleterce bir hesaplaşmayı dünyada affetmezdi.

Affetmedi de. Lenin, keyfi bir diktatör, bir despot ilan edildi. Bolşevizm, demokrasi düşmanı, kanunsuz, keyfi bir diktatörlük olmakla suçlandı. Bütün burjuva dünyayı kaplayan bu gürültülü düşmanlık kampanyasında, II.Enternasyonal teorisyenleri de aynı suçlamalara katıldılar. Proleter demokrasisinin karşısına "saf demokrasi" teorileri çıkardılar. Biçimsel demokrasi, kişi hakları, insan hakları ve yasallık nutukları çektiler.

Bilindiği gibi, Lenin, tüm bu saldırıları cepheden karşıladı. Burjuvazinin saldırılarını bilimsel çözümlemeleriyle olduğu kadar, yeni Sovyet devletinin yaşamından, yapısından işleyişinden sunduğu kanıtlarla da boşa çıkardı. Sovyet devletinin, "en demokratik burjuva demokrasisinden milyon kez daha demokratik" olduğunu, soyut bir iddia olarak da değil, somut örnekleriyle ortaya koydu. Burjuvazinin iki yüzlü olduğunu, kendi sınıf devletinin **sınıf kimliğini** gizlediğini, onu tüm halkın devleti, "saf demokrasi" olarak sunduğunu; oysa Sovyet devletinin kendi sınıf kimliğini, "proletaryanın ve yoksul köylülerin diktatörlüğü olduğunu ilan ettiğini; bu devletin, proletarya diktatörlüğünün, çalışan ve sömürülen insanlar için, demokrasinin eşi görülmedik biçimde gelişmesini ve yayılmasını sağladığını; fakat bu aynı devletin, burjuvaziye karşı hiçbir yasanın sınırlamadığı amansız bir diktatörlük olduğunu vurguladı.

Lenin, Marksist kılıklı burjuva uşaklarının "saf demokrasi" teorilerine cevap verirken de en can alıcı soruyu ortaya attı: "Hangi sınıf için demokrasi?" Bir Marksistin demokrasi sorununa, sömürenlerle sömürülenler arasındaki ilişkiden baktığını, oysa Marksist kılıklı bir liberalin aynı soruna, "burjuva demokratik bir yoldan", "çoğunluk azınlık arasındaki ilişkiden hareket"le baktığını belirtti. Kurucu Meclisin feshi karşısında koparılan "keyfilik", "kanunsuzluk", "hukukun ihlali" yaygaralarına ise en anlamlı cevabı verdi: *"Biçimsel demokratik görüş, proletaryanın ve proleter sınıf savaşımı çıkarlarının en üstün olduğunu kabule yanaşmayan bir **burjuva** demokratının görüşünün aynıdır."*

Belirtmek belki gereksiz. Lenin öldü, ama suçlamalar sürdü. Bu kez Stalin'in şahsında. Artık keyfi bir diktatör ve despot Stalin'di. Troçkizm bu suçlamalara taze kan taşıdı. Stalin önderliğinde Sovyet emekçilerinin tarihsel başarılarının arttığı, sosyalizmin üstünlüğü kendisini bir tarihsel gerçeklik olarak sergilediği ölçüde, dünya burjuvazisinin tarihsel tedirginliği ile birlikte düşmanlığı da katmerleşti. Kapitalist dünya krizin pençesinde debelendiği bir dönemde, sosyalizmin iktisadi alandaki başarıları apaçık olduğu için, sosyalizme düşmanlık, gittikçe daha çok onun siyasal sistemine, proletarya diktatörlüğüne yöneltildi. Sovyet demokrasisi, "Stalinci diktatörlük", "Stalin'in keyfi rejimi", "Stalin'in baskı ve terör rejimi" vb. oldu. İçten kof olduğu, her an yıkılabileceği, bunun için bir dış müdahalenin yeterli olduğu düşünüldü. Bu düşe aldanan Alman faşizmi yaman bir ders alınca, Sovyet iktidarının ve sosyalizmin başarıları emperyalist burjuvaziyi hepten kudurttu. "Demir Perde" edebiyatı eşliğinde soğuk savaş başlatıldı. Sosyalizmin başarıları ve Büyük Anayurt Savaşının zaferi Stalin'in adıyla özdeşti. Bu nedenle düşmanlık kampanyası özellikle Stalin adı üzerinde odaklaştırıldı. Anti-sovyetizm ve anti-komünizm, anti-Stalinizmle aynı anlama geldi.

Kruşçev kliği, soğuk savaşın şiddeti karşısında diz çöktü. Bu diz çöküşün simgesi 20.Kongre'de Stalin'in şahsında yoğunlaştırılan tarihsel düşmanlık bayrağını böylece devraldı.

Stalin ne yaptı?

Bu, suçlamalar veri kabul edilerek kasten başlığa çıkarılmış, gerçekte anlamsız bir sorudur. "Stalin ne yaptı" sorusu, Stalin önderliğindeki parti ve sınıf ne yaptı sorusuyla **birlikte** ele alınır, onun **kopmaz bir parçası** olarak değerlendirilirse bir anlam kazanabilir ancak.

Toplumlara bireylerin değil, şu ya da bu sınıfın hükmettiği; bireylerin ve partilerin, ancak belirli bir sınıfı ya da sınıfları temsil ettikleri ölçüde ve bu sınıfa ya da sınıflara dayandıkları sürece tarihsel bir değer taşıdıkları, şu veya da bu topluma hükmetmeyi başardıkları, tarihsel materyalizmin alfabesidir. Çok kısa bir süre için -yalnızca 14 ay!- Fransız toplumuna hükmeden "diktatör" Robespierre bile, ancak alt sınıfların dipten gelen dalgasına dayandığı ölçüde dorukta kaldı. Bu dalga güç kaybettiği anda ise, tez elden giyotine gönderildi.

Sovyet işçi sınıfının isteğinin, iradesinin, çıkarlarının ve tarihsel amaçlarının ifadesi sosyalist iktida-

ra doğrudan saldıramayanlar, kişi olarak Stalin'i hedef alıyorlar. Stalin bir diktatördür! 30 yıl boyunca tek başına hükmetmiş, keyfi, kişisel bir diktatörlük kurmuştur! İşte Stalin düşmanları bunu iddia ediyorlar.

Fakat Stalin'in bir başka vesileyle kullandığı güzel bir deyimle söyleyelim ki, "tarihte böyle mucizeler yoktur." "Kişi diktatörlüğü" tezi, sadece Sovyet tarihini değil, genel olarak tarihi değerlendirirken burjuva tarihçilerin çokça kullandığı bu tez, tarihi çarpıtmayı ve yığınları aldatmayı hedefleyen idealist bir yalandır. Burjuvazi kendi tarihini değerlendirirken de, kendi tarihsel suçlarını, kendisine en iyi, en eksiksiz şekilde hizmet etmiş olmaktan başka bir suçu olmayan bireylerin üzerine atar, "kişi diktatörlüğü" tezini kullanır, ve böylece kendi sınıf suçlarını örtbas etmeye çalışır.

Tarihte kişiler sınıflara rağmen hükmettiği, diktatörlük kurduğu az çok istikrarlı dönemler yoktur. Sınıflar arası dengeler üzerine kurulmuş diktatörlükler yaşanmıştır ama, sınıflara rağmen asla! Mutlak krallık ya da Bonapartizm gibi sınıflar arası dengeye dayalı kişi hükümranlıkları bile, anlamını yine bu dengelerin ifade ettiği egemen sınıf çıkarlarında bulmuştur. Öte yandan, yine, tarihte tarihsel bireylerin adıyla anılan diktatörlükler olmuştur ama, Marksizm kendi payına bunu, bu diktatörlüklerin sınıf niteliği ve temeli üzerine oturtmuştur. Yine tarihte baskı ve zulmün simgesi olmuş tarihsel bireyler de olmuştur. Fakat, aynı şekilde Marksistler bunu, bu diktatörlerin temsil ettiği sınıfların ihtiyaçları ve çıkarları ile ilişkilendirmiş, vurguyu bu noktaya vermişlerdir. Zalim olan Hitler değil, Alman tekelleriydi. Alman faşizmini Hitler değil, Alman tekelci burjuvazisinin o tarihsel kesitteki çıkarları, istemleri, emelleri yarattı. Hitler'in kendisi bu ihtiyaçların en iyi, en tam, en kesin ifadesi oldu; son tahlilde, tarihsel bir birey olarak, bu ihtiyaçlar tarafından yaratıldı. O tarihsel koşullarda Alman tekelci burjuvazisinin ihtiyaçları ancak Hitlerci tarzda karşılanabilirdi: İçerde faşizm, dışarda savaş!

Tarihi materyalizm sorunu böyle koyar. Cromwell, Robespierre, Napolyon, Bismarc, Kemal Atatürk, Churchill vb. tümü de ancak böyle anlaşılır olur, yerli yerine oturur.

Stalin herhangi kısa, geçici, özel, iğreti bir anda değil, tam 30 yıl Sovyet toplumuna liderlik etmiştir. Bu alabildiğine zor, karmaşık, yoğun bir tarih kesitidir. Stalin, dünya tarihi açısından da büyük olaylara - faşizm, emperyalist savaş, devrimler, kurtuluş savaşları, vb.- sahne olmuş bu kritik tarihsel dönemde, yalnızca Sovyet toplumunun değil, dünya komünist hareketinin de tartışılmaz lideriydi. Dünya işçi sınıfı ve halklarının gönülden benimsenmiş lideriydi.

Peki ama bunu nasıl, kime ve neye dayanarak başardı? Stalin'in kişiliğini topa tutan idealist şarlatanlar, tarihsel materyalizmin ABC'si bu sorulara yaklaşmıyorlar bile.

Tarihte pek az birey 30 yıl gibi uzun bir süre, Stalin'in üstlenmek zorunda kaldığı büyük tarihsel sorumluluklarla yüzyüze kalmıştır. Stalin bu tarihsel sorumluluğun gereğini yerine getirebilecek niteliklere sahip olmasaydı eğer, değil 30 yıl, 3 yıl bile başta kalamazdı. Oysa Stalin'in üstlendiği tarihsel sorumluluktan biyolojik ölüm koparabildi ancak. Kişiliği, önderliği Sovyet işçi ve emekçileri tarafından öylesine benimsenmiştir ki, -bu gerçek şimdi daha iyi anlaşılıyor, Gorbaçovcu kampanya aynı zamanda Stalin'i Sovyet emekçilerinin kalbinden bilincinden silme çabasındadır- Kruşçev, o çok ünlü melanet raporunu ancak gizli okuyabildi.(*)

Bir tarih kişisi olarak, temsilcisi olduğu parti ve sınıfın bir lideri olarak Stalin'in neler yaptığı, gerçek tarihe malolmuştur. Bunları burada yinelemek gereksizdir. İsteyen bunun özet bir dökümünü Gorbaçov'un 70.yıl konuşmasında bile bulabilir.

Gerçi, daha önce de işaret edildiği gibi, o konuşmadan beri hayli şey değişmiştir. Gorbaçov konuşmasında hiç değilse, muazzam başarılardan oluşan gerçek tarih ile, keyfiliğin, kanunsuzluğun, cinayetlerin ve kişisel kaprislerin sözde tarihini içiçe yazmayı denemişti. Bugünlerde yeni tarih yazma denemelerine sahne oluyor Sovyetler Birliği. Stalin dönemi Sovyet tarihi, baskı, zulüm, cinayetler, entrikalar, kişisel kıskançlık ve kaprislerden oluşan ve baş kişisi Stalin olan sıradan bir polisiye öykü olarak sunuluyor.

Varsın böyle yapılsın! Tarihte büyük şahsiyetlere karşı bu tür girişimler sıkça görülmüştür. Nedir ki, tarihe kazman oradan sökülüp atılamıyor. Politika cücelerinin tarih devleriyle başettiği görülmemiştir. Kruşçev bu rezilce denemeyi 30 yıl önce yapmıştı. Ama onun takipçileri bugün yeniden başlamak zorunda kalıyorlar. Zaman bir kez daha gösterecektir; Sovyet revizyonistlerininki onursuz olduğu kadar

(*) Bu rapor gerçekte, doğacak tepkilerden duyulan korku ve kendi gerçek niyet ve kimliklerini sergileyeceği endişesiyle, parti tabanından, Sovyet emekçilerinden ve dünya komünistlerinden gizlendi. Dünya gericiliğinin eline ise anında ulaştırıldı. CIA raporu hemen yayınladı.

Aradan geçen 32 yıla rağmen S.Birliği'nde henüz yayınlanmadı. 32 yıllık karalama ve unutturma çabası ve bugünkü kampanyadan sonra, artık yayınlanır herhalde.

sonuçsuz birçabadır da. Stalin tarihe düşünce ve eylemleriyle geçmiştir. Bu özellikleriyle O, dünyanın gerçek komünistleri, devrimcileri, işçi ve emekçilerinin sevgi ve saygısını kazanmakla kalmamış; yeminli anti-komünistler olsalar da, ciddiyetleri ve yetenekleri tartışılmaz düşmanlarının bile saygısını kazanmıştır. (*)

"İktidarsız Solun Trajedisi" başlıklı yazısının ikinci bölümünde, Ömer Behiç Olcay şu değerlendirmeyi yapıyor: *"Kruşçev'den bu yana her lider değişimi köklü bir inkara dayandırıldı. Anti-Stalinizm inkarcılığa dayandı."* (*Mayıs* dergisi, Sayı 3, Haziran 1987)

Sovyet revizyonistlerinin polisiye dizilere has öykülere dayalı bu rezil, bu inkarcı tarih anlayışı Batıda bile yadırgandı. Acı olaylara konu oldu. W.Dickhut, Kruşçev'in bir darbeyle düşürülmesinden hemen sonra, 20.10.1964 tarihli Alman gazetesi *Frankfurter Rundschau*'nun şunları yazdığını aktarıyor:

"Lenin'in ölümünden sonra, 21.1.1924'ten bu yana, Sovyetler Birliği -bizzat kendi ifadelerine göre- çılgın bir suçlu (Stalin), alçak bir entrikacı (Malenkov), sefil bir ayırıcı (Bulganin) ve gerçekçi olmayan bir gösteriş düşkünü (Kruşçev) tarafından yönetilmiştir. Fakat parti çizgisi kusursuz, masumdu..."

"Yeni Sovyet yöneticileri, Parti Tarihinin böyle yazılamayacağını farkedecekler mi acaba? Eğer kendilerini, kardeş partiler ve dünya kamuoyu önünde rezil etmek istemiyorlarsa, alaşağı edilmiş büyüklerin bazı yetenek ve başarılarını tanımak zorundadırlar. Çünkü 'Emperyalist Kurtlar' bile, SBKP ve Sovyetler Birliği'nin son 40 yıl içinde yalnızca haydutlarca yönetilmiş olduğuna inanmamaktalar." (*Sovyetler Birliği'nde Kapitalizmin Restorasyonu (I-II) Komün Yayınları*, s.41)

Kabul etmek gerekir, Gorbaçov'un 70.yıl konuşması bu tavsiyeyi gözeten görünümler taşıyordu. Fakat daha bir yıl bile geçmeden, "yol açmak" ihtiyacı, inkarcı özü açığa çıkardı.

* * *

14 Haziran 1988 tarihli *Cumhuriyet*'te ABD emperyalizminin akıl hocalarından Zbigniew Brzezinski'nin Moskova Zirvesini konu alan bir yazısı yayınlandı. *International Herald Tribune* gazetesinden çeviri olan yazıda Brzezinski, Gorbaçov reformlarını kastederek, şunları söylüyor:

"... Halen tartışılan ve bazen uygulanan tüm reform ve değişiklikler, komünizmin başarısızlığının ve yetersizliğinin kanıtlarıdır. Sonuç olarak tarihsel iyimserlik kaybolmuştur..." "...ideolojik açıdan, demokrasi ve geleneksel olarak Batı ile bağlantılı olan değerler üstün gelmektedir. Tarihsel momentum kesin biçimde komünizmin aleyhine dönmüştür."

15 Mayıs 1988 tarihli *Cumhuriyet*'te ise, *"Küskün Bir Eski Komünist"* başlığıyla, *New York Times*'in ünlü Yunanlı sanatçı Mikis Teodorakis ile yapmış olduğu bir röportajın özeti yer almıştı. Kısa bir süre öncesine kadar YKP milletvekili olan Teodorakis'e Gorbaçov'un *"Perestroika"* isimli kitabı için ne düşündüğü soruluyor.

Cevap şöyle: *"Bu kitap komünizm için iyi bir anıttan ibaret. Çünkü komünizmin, ülkelere demokrasinin sağladığı oksijeni sağlayamadığı sonucuna varıyor. Bu sonuç demokrasinin en yüksek biçiminin komünizm olduğuna inanan bir komünist için trajiktir. Sistem yenilmiştir."*

Bizde, Marksist geçinen liberaller ile, kafaları "saf demokrasi"nin cazibesiyle karışmış dünün keskin küçük-burjuva sol grupları, sosyalizmde eksik olanı tamamlıyor, demokratikleşmeyi gerçekleştiriyor diyerek, Gorbaçov hayranlığında birbirleriyle yarışa dursunlar. Gerçek, azılı bir anti-komünist olan Prof. Brzezinski ile, bütün hayatı boyunca samimi bir komünizm sempatizanı olmuş sanatçı Teodorakis'in yukarıdaki sözlerinde saklıdır. Demokratikleşme adı altında hümanizm, insan hakları, kişi hakları, yasallık, sevgi, merhamet vb., Marksizm-Leninizm tarafından içyüzü sergilenmiş bur-

(Devamı s.12'de)

(*) *"Acılı günlerinde, başında böyle güçlü bir yöneticinin bulunması Rusya için büyük bir talihtir. Stalin, içinde yaşadığı karanlık ve fırtınalı günler için biçilmiş bir kaftan, olağanüstü kişilikte bir insandır. Bitmez tükenmez bir cesaret ve iradesi olan, her zaman açık ve dosdoğru konuşan bir insandır. Bütün bunların ötesinde, bütün insanlar ve uluslar için büyük önem taşıyan, hiç yitirmediği bir mizah duyarlılığı vardır. Başbakan Stalin, bende, derin ve serinkanlı bir erdeme sahip ve her türlü hayalcilikten bütünüyle arınmış bir insan izlenimi bıraktı."* (J.T.Murphy, *Stalin, Bilim ve Sosyalizm Yayınları*, s.8 ve 313)

Bunları Churchill, Moskova'ya ilk gidişinden sonra, Eylül 1942'de İngiliz Avam Kamarasında söylüyor.

E.Hoca'da, *"Stalinle Birlikte"* isimli kitabında, Churchill'in anılarında Stalin'den, *"bu büyük ve harika insana saygı duyuyorum"* diye sözettiğini yazar.

Öte yandan, Nixon'un, anılarında, Stalin'den saygıyla, fakat Kruşçev'den "domuz tüccarı" diye sözettiği söylenir.

"Büyük ve harika insan" Stalin ve "domuz tüccarı" Kruşçev. Ve Gorbaçov bu ikincisine hayran, onun izinde.

Macar işçilerine selam

V.İ.Lenin

YOLDAŞLAR, Macar Sovyet liderlerinden aldığımız haberler içimizi heyecan ve sevinçle dolduruyor. Macaristan'da Sovyet hükümeti ancak iki aydan biraz fazla bir zamandan beri vardır, ne var ki örgütlenme yönünden Macar proletaryası daha şimdiden bizi geride bırakmış görünüyor. Bu anlaşılabilir bir şeydir, çünkü Macaristan'da halkın genel kültür düzeyi daha yüksektir; ayrıca sanayi işçilerinin nüfusa oranı karşılaştırılmayacak kadar daha yüksektir (bugünkü sekiz milyonluk Macaristan'ın üç milyonu Budapeşte'de bulunmaktadır), ve nihayet, Macaristan'da sovyet sistemine, proletarya diktatörlüğüne geçiş karşılaştırılamayacak kadar daha kolay ve daha barışçıl olmuştur.

Bu son koşul özel bir önem taşımaktadır. Avrupa sosyalist liderlerinin, hem sosyal-şovenler ve hem de Kautskyci eğilimlerin çoğunluğu, göreli olarak onlarca yıl "barışçıl" kapitalizm ve burjuva parlamenter sistemi ile beslenmiş katıksız darkafalı önyargılar için öyle bir av haline gelmişlerdir ki, Sovyet iktidarının ve proletarya diktatörlüğünün ne demek olduğunu anlayamaz haldedirler. Proletarya, bu önderleri yolundan dışarı atmadan, yolu üzerinden bunları temizlemeden, çağ açan kurtuluş görevini yerine getiremez. Bu insanlar Rusya'daki sovyet iktidarı konusundaki burjuva yalanlarına inanıyorlar, ya da yarı yarıya inanıyorlardı ve yeni, proleter demokrasinin -Sovyet hükümetinde somutlaştığı biçimi ile, halk için, demokrasinin, sosyalist demokrasinin- niteliğini, kölece tapındıkları ve "saf demokrasi" ya da genel olarak "demokrasi" olarak adlandırdıkları burjuva demokrasisinden ayırdedemiyorlardı.

Burjuva önyargılarıyla elleri kolları bağlanmış bu kör insanlar, burjuva demokrasisinden proleter demokrasisine, burjuva diktatörlüğünden proleter diktatörlüğüne çağ açan değişmeyi anlayamadılar. Rus Sovyet hükümetinin, onun Rusya'daki gelişme tarihinin özgül niteliklerini, uluslararası bir görüngü olarak Sovyet hükümeti ile birbirine karıştırdılar.

Macar proleter devrimi, gözü kör olanlara bile yardımcı oluyor. Macaristan'da proletarya diktatörlüğüne geçiş Rusya'dakinden tümüyle farklıdır -burjuva hükümetinin kendi isteği ile ayrılması, anında işçi sınıfı birliğinin yeniden kurulması, *komünist bir program üzerinde* sosyalist birlik. Sovyet iktidarının niteliği şimdi iyice açıklığa kavuşuyor; şimdi dünyanın her yanında mümkün olan, çalışan halkın ve bunların başında bulunan proletaryanın desteğine sahip olan biricik yönetim biçimi sovyet yönetimidir, proletarya diktatörlüğüdür.

Bu diktatörlük, sömürücülerin, kapitalistlerin, toprak beylerinin ve onların bağlantılarının direnmelerini kırmak için acımasızca sert, çabuk ve kararlı kuvvet kullanılmasını öngörür. Her kim bunu anlamıyorsa o bir devrimci değildir, ve proletaryanın önderliği ya da yol göstericiliği mevkiinden uzaklaştırılmalıdır.

Ama, proletarya diktatörlüğünün özü tek başına, ya da hatta esas olarak kuvvet değildir. Bunun başlıca özelliği, amacı sosyalizmi kurmak, toplumun sınıflara bölünmüşlüğünü ortadan kaldırmak, toplumun her bireyini çalışan insan haline getirmek, ve insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yok etmek olan proletaryanın çalışan halkın ileri müfrezesinin, onların öncüsünün, tek liderinin örgütlenmesi ve disiplinidir. Bu amaç bir darbede gerçekleştirilemez. Kapitalizmden sosyalizme geçiş oldukça uzun bir dönem ister, çünkü üretimin yeniden örgütlenmesi zor bir iştir, çünkü yaşamın bu alanında köklü değişmeler zaman ister, ve çünkü işlerin bir küçükburjuva ve burjuva yolda yürütülmesi alışkanlığının o kocaman gücü, ancak uzun ve inatçı bir mücadele ile altedilebilir. Marx'ın, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak proletaryanın tüm bir proletarya diktatörlüğü döneminden sözetmesinin nedeni de budur.

Bütün bu geçiş dönemi boyunca, devrime karşı direnme, hem kapitalistlerden ve bunların burjuva entellektüelleri arasında bilinçli olarak direnecek olan sayısız uşaklarından ve hem de küçük-burjuva alışkanlıkları ve gelenekleriyle fazlasıyla zincirlenmiş olan, ve çoğu kez de bilinçsiz olarak direnecek olan köylüler de dahil, çalışan halkın geniş yığınlarından gelecektir. Bu gruplar arasındaki yalpalama kaçınılmazdır. Çalışan bir insan olarak köylü, sosyalizme eğilim duyar, ve işçilerin diktatörlüğünü burjuva diktatörlüğüne yeğler. Tahıl satıcısı olarak köylü, burjuvaziye, ticaretin serbestliğine, yani o "alışılmış", eski, "zamanın kutsadığı" kapitalizme eğilim duyar.

Proletaryanın köylülere ve genel olarak küçük-burjuva gruplarına

önderlik etmesini sağlamak için gerekli olan şey, proletaryanın diktatörlüğüdür, bir sınıfın yönetimidir, onun örgütlenme ve disiplin gücüdür, onun kapitalizmin kültür, bilim ve teknolojideki bütün başarılarının temeline dayanan merkezleşmiş iktidarıdır, onun, her çalışan insan anlayışına olan proleter yakınlığıdır, onun, politikada daha az sağlam olan kırsal kesimdeki ya da küçük sanayideki dağınık ve daha az gelişmiş çalışan halk üzerindeki saygınlığıdır. Burada genel olarak "demokrasi" konusunda, "birlik" ya da "emek demokrasisinin birliği" konusunda, "emeğin bütün insanlarının" "eşitliği" konusunda vb., vb. lafebeliği -küçükburjuva sosyal-şovenlerinin ve Kautskycilerin pek tuttukları lafebeliği- hiç de işe yaramaz. Lafebeliği yalnızca gözleri küller, zihinleri körleştirir ve eski ahmaklığı, tutuculuğu, ve kapitalizmin alışkanlığını, parlamento sistemini ve burjuva demokrasisini güçlendirir.

Sınıfların ortadan kaldırılması, kapitalist yönetimin alaşağı edilmesinden **sonra,** burjuva devletinin yıkılmasından **sonra**, proletarya diktatörlüğünün kurulmasından **sonra** (eski sosyalizmin ve eski sosyal-demokrasinin kaba temsilcilerinin sandığı gibi) **ortadan kalkmayan**, ama salt biçimlerini değiştiren ve pek çok yönden daha da şiddetlenen uzun, zor ve inatçı bir **sınıf mücadelesi** gerektirir.

Proletarya, burjuvazinin direnmesine karşı, tutuculuğa, alışılmışlığa, kararsızlığa ve küçükburjuvazinin yalpalamalarına karşı sınıf mücadelesi aracıyla iktidarını elde tutmak, örgütleyici etkisini güçlendirmek, burjuvaziyi terketmekten korkan ve proletaryayı pek ikircikli bir biçimde izleyen grupları "etkisiz kılmak", ve yeni disiplini, çalışan halkın yoldaşça disiplinini, proletarya ile olan sağlam bağlarını, proletarya ile olan sağlam birliklerini -bu yeni disiplini, ortaçağın serf disiplini ve açlık disiplini, kapitalizm koşullarındaki "özgür" ücretköleliği disiplini yerine toplumsal bağların üzerine kurulan bu yeni disiplini- güçlendirmek zorundadır.

Sınıfları ortadan kaldırmak için tek bir sınıfın diktatörlük dönemine gerek vardır, yalnızca sömürenleri alaşağı etme gücünde değil, yalnızca bunların direnmelerini acımasızca ezme yeteneğinde değil, aynı zamanda da bütün burjuva demokratik görüş açısıyla, bütün özgürlük ve genel olarak eşitlik konusundaki darkafalı lafebeleriyle (gerçekte, bu lafebeliği, Marks'ın da uzun süre önce sergilediği gibi, **meta sahiplerinin** "özgürlüğü ve eşitliği", **kapitalistlerin ve işçilerin** (kendi aralarındaki-ç.) "özgürlüğü ve eşitliği" anlamına gelir), ideolojik bağlarını da koparabilecek olan salt bu ezilen sınıfın diktatörlüğüne gerek vardır.

Dahası, sınıflar ancak, sermayeye karşı yıllar boyu süren grevlerinde ve mücadelesinde yetişmiş, birleşmiş, eğitilmiş ve çelikleşmiş ezilen sınıfın -bütün kent, sanayi, büyük kapitalist kültürünü özümlemiş olan ve onu korumada ve bütün başarılarını elde tutmada ve geliştirmede, ve bunların bütün halkın, bütün çalışan halkın yararına açılmasını sağlamada kararlı ve yetenekli bu tek sınıfın- geçmişle bağlarını koparan ve yeni bir gelecek için kendilerine cesaretli bir yol açan bu kimseler üzerine tarihin kaçınılmaz olarak yüklediği bütün zorlukları, sınavları, sıkıntıları ve büyük fedakarlıkları göğüsleyebilecek olan bu tek sınıfın -en üstün üyelerinin küçük-burjuvaca ve darkafalı herşeyekarşı küçük-burjuvazi, küçük memur ve "entellektüeller" arasında bol bol yeşermekte olan özelliklere karşı tiksinti ve öfke ile dolu olan bu tek sınıfın- "emeğin çetin okulundan geçmiş olan" ve çalışan her kişiye ve her dürüst insana etkinliğini saygıyla kabul ettirebilen bu tek sınıfın diktatörlüğüyle ortadan kaldırılabilir.

Macar işçileri! Yoldaşlar! Sizler dünyaya gerçek bir proletarya diktatörlüğü platformu üzerinde bir darbe ile bütün sosyalistleri birleştirme yeteneğini göstererek Sovyet Rusya'dan daha güzel bir örnek koydunuz. Şimdi itilaf devletlerine karşı amansız bir savaşta en pahalı ve en zor bir görevle karşı karşıya bulunuyorsunuz. Metin olun. Dün sizi, proletarya diktatörlüğünü desteklemiş olan sosyalistler arasında, ya da küçük-burjuvazi arasında yalpalamalar başgösterebilir, bunları acımasızca bastırın. Savaşta korkağın meşru yazgısı mermi çekirdeğidir.

Sizler yalnızca meşru, haklı ve gerçek bir devrimci savaş, ezilenlerin ezenlere karşı bir savaşını, çalışan halkın sömürücülere karşı bir savaşını, sosyalizmin zaferi için bir savaş veriyorsunuz. Bütün dünyanın işçi sınıfının tüm dürüst üyeleri sizden yanadır. Her ay, dünya proletarya devrimini biraz daha yakınlaştırıyor.

Metin olun! Zafer sizin olacaktır!
27 Mayıs 1919

*(V. İ.Lenin'in **Sol Yayınları** tarafından çevrilmiş **Marx-Engels Marksizm** adlı derleme yapıtından alınmıştır.)*

*

Bininci yıldönümü

Aylık Emek Dünyası dergisi son sayısında Gorbaçov reformlarını kastederek şunları yazıyordu: "Öncelikle Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan bugünkü yeni devrimci atılım, olgunlaşmış sosyalizmden, komünizme geçişin tarihi yürüyüşünün ilk adımlarını içeriyor" (Sayı 7, Temmuz 88) Ortada bir "yürüyüş" olmakla birlikte, ne yöne olduğu hayli tartışmalı.

Gorbaçov'un sözcülerinden haftalık Moskow News gazetesinin 19 Haziran 1988 tarihli 25.sayısında yer alan aşağıdaki yazıyı (günah çıkarma metni de denebilir) "yürüyüş"ün yönü tartışmasına katkı olacağı inancıyla yayınlıyoruz

.

* * *

Rusya'da hristiyanlığm bininci yılı kutlamaları ülke çapında bayram havası içinde kutlandı. 1000.yıldönümü dolayısıyla ayinler okuyan kilise korosunun Bolşoy Tiyatrosu'ndan tüm ülkeye yayınlanacağı, milyonlarca televizyon seyircisinin "kilise" adlı belgeseli izleyebileceği ya da SSCB Yüksek Sovyet Prezidyum Başkanı Andrey Gromiko'nun, Rus Ortodoks Kilisesi üyeleriyle görüşmesinde anayurdumuzun yaşamında Hristiyanlığm büyük önemini vurgulayacağı, yaklaşık üç ay önce kimin aklına gelirdi ki? Oysa, Rusya Ortodoks Kilisesi Mahalli Meclisince yapılan bu işler kamuoyunda geniş yankı uyandırdı.

Bence, son günlerde çok önemli birçok olgu su yüzüne çıktı. Pekçok kişi, kilisenin resmi görüşünün esas olarak geçmişin zararlı kalıntısı olduğunu, bazılarının bilincine yerleşmiş olduğunu, kaçınılmaz olarak mahkum edildiğini kavradı. Kilisenin eski resmi görüşü, esas olarak halkı dev kültür ve tarih mirasından yoksun bırakmak isteyen onursuz bir girişimdi. Bunun yanısıra, şu da açıkça görüldü ki ne pahasına olursa olsun tanrı tanımazcılık (ateizm) da gereksiz, hatta zararlı idi, çünkü bu ilkenin uygulanması gerek tarihi geçmişimize gerekse milyonlarca yurttaşımızın inanç özgürlüğüne karşı şiddetle kaçınılmaz olarak bağlantılıdır. Açık açık şunu kavradık ki, biz hepimiz, materyalist olanlarımız ve inananlarımız büyük manevi bir geleneğin mirasçılarıyız. Tam da bu gelenekle birlikte iyiliğin, merhametin ve sevginin gerçekleri yaşam gerçeklerimizin parçası oldu. Bunların bir yana bırakılması pahalıya mal olurdu.

Devlet son sıralarda önemli sonuçlara vardı. Moskova ve bütün Rusya Patriği Pimen'e, Rus Ortodoks Kilisesi Kutsal Meclisine (Synod) ve Mahalli Meclis'e katılanlara ve konuklarına gösterilen ilgi, (dürüst konuşursak, kilise yöneticilerinin alışkın olmadıkları), böylesi durumlarda gerekli bir nezaket gösterisinden öte, aynı zamanda içten işbirliği dileğini de belirtiyordu. Birlikte çalışmak, barış ve anayurdumuzun refahı için çalışmak ve toplum yaşamında manevi yanları güçlendirmek - bu görevleri sıralamak bile, kilisenin özgürlüğüne kavuşmasını engellemek, kiliseden dünyaya giden bütün yolları kapatmak isteyenlerin bağışlanmaz sosyal ve siyasal hatalarını açığa çıkarıyor. Tasarısı hazırlanmış inanç özgürlüğü yasası bu ortaklaşa çalışmada yaşamsal önem taşıyor. 1929'da olduğu gibi papazları bütün yurttaşlık haklarından yoksun bırakan, üstelik nereye gittiği bilinmeyen cezaevi arabalarına dolduran iktidarın katı, şaşı bakışından, darkafalı bekçilerden kiliseyi kurtaracaktır bu yasa. İnanç özgürlüğü yasasını kuşatan giz şimdi insanda kuşku uyandırıyor. Halk için çok önemli bu yasa herkes tarafından özgürce tartışılmalıdır.

İkinci sınıf yurttaş gibi baktıkları müminlerin (inananların) haklarına çoğu kez saygı göstermeyen yerel iktidar organları, sanırım son günlerin olaylarından önemli sonuçlar çıkarmışlardır. Kişisel (özel) olana koşulsuz saygı ve farklı dünya görüşü hakkının çiğnenemez olduğunu kabul - salt Moskova'daki iktidar değil, yerel iktidarlar da bu gerçekten demokratik ilkeyi kılavuz edinmelidir. Düşünülmesi çok zor psikolojik değişiklikler olmadan, kilise ve müminlerle ilişkilerimizde gerçek anlamıyla perestroyka olmadan elbette hiçbir şey yapılamaz. Son 70 yıl, partide ve devlet yönetiminde çalışan bir çok kişide din sorunlarına yaklaşımda yıkılması güç idari bir bakış geliştirdi. Bu anlayışakşamdan sabaha değişmez. Bu açıdan, parti ve devlet önderlerimizin bize kazandırdıkları yeni düşünce kavramı yaşamımızın özellikle bu kesitinde önemlidir.

Rus Ortodoks Kilisesi 1000. yıldönümü kutlamalarında çok önemli adımlar attı. 272 piskopos, papaz ve din adamı olmayanın katılımıyla toplanan Mahalli Meclis, Rus Ortodoks Kilisesi'nin yönetimine ilişkin yeni bir tüzük (Charter) çıkarttı. Tüzük taslağının tartışılması ve kilisenin başka sorunları hakkında konuşmalar, en üst kademede düşüncelerin özgürce dile getirildiğini, eski kaygıların aşıldığını ve kilise işlerine çekidüzen verme isteğini kanıtladı. Ama

(Devamı s.40'da)

Kürdistan´dan mektup

Merhaba.

Mektuplaşabilme fırsatının doğduğuna sevindim. İnsanların kendi kendilerine tartışması kadar zor bir olay yokmuş. Burada sudan çıkmış balığa döndüm. Aslında konuşmak istediğim çok fazla şey var. Ama herşeyden önce burayı anlatmak istiyorum. Üzerinde en çok tartışılan yer, ve ben burada bir çok şeyin görgü tanığı olma durumundayım.

Kürdistan´da iki tür basın var. Birisi devletin basın açıklamalarını, resmi bildirilerini ileten yazılı basın, başka bir deyişle burjuva basın, diğeri ise *"Fısıltı Gazetesi"*. Bu deyimi ilk kez *Cumhuriyet* muhabiri Güney-Doğu olaylarını anlatan bir yazısında kullandı. Ama tam olarak doğru bir deyim. Kürdistan´da halkın gerçek gazetesi "Fısıltı gazeteleri"dir. Yazılı basın ise olayların ne kadarının devletçe doğrulandığını öğrenmek için okunur. *"Fısıltı gazetesi"*ndeki haberlerin hepsi doğru değildir. Halk kendi yorumlarını, özlemlerini, isteklerini de katar bu haberlere... Haberler genişler, bazen efsaneleşir. İnanmak istenilen şekle bürünür.

Geçtiğimiz günlerde özel tim görevlilerinden bir kaçı (TC devletinin paralı askerleri), PKK savaşçıları tarafından kaçırıldı, ya da öldürüldü. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği resmi açıklamasında önce olayı yalanladı. İlk zamanlarda kaçırılan özel tim görevlisinin sayısı iki idi, daha sonra bu rakam yükseldikçe yükseldi. Bazı yerlerde halk 60 tane görevlinin kaçırıldığından bahsediyormuş. Halk yüzlercesinin yok edildiğne inanmak istiyor. Olayı her duyan, bir diğerine anlatırken rakamları ikiye katlayarak iletiyor. Böylece aslında yorumunu da katmış oluyor.

Yine *"fısıltı gazetesi"*nden başka bir haber: Bir kaç özel tim görevlisi yakalanmış, tabanlarına nal çakılıp, geriye, merkezlerine yollanmış. Sanırım burada önemli olan haberin doğruluğundan çok, halkın özlemlerini dile getirişi...

Kürdistan´da sözcüğün tam anlamıyla bir savaş yaşanıyor, ama bu bilinen türden açık bir savaş değil. Üstelik hakkında çok az şey biliniyor. Bu bölgede yaşayanlar için bile bu böyle... Kısacası karanlıkta savaşılıyor. İşte belki de bu yüzden her isteyenin kendi görüşleri doğrultusunda yorumlar ortaya çıkabiliyor.

Türk ordusu dört koldan savaşıyor. Kara Kuvvetleri Komutanı, Jandarma Komutanı, korucular ve özel timler...

Korucular üzerinde Olağanüstü Hal Bölge Valiliği istediği kadar atıp tutsun, aslında örgütlü bir yapı oluşmuş değil. Dahası, devlet güçlerinin korucularla başı gerçekten dertte. Bilinen bir gerçek, PKK ile özel hesaplaşması olan bazı istisnalar dışında gönüllü olarak korucu pek çıkmıyor. Ayrıca devlet güçleri de bunlara yüzdeyüz güvenemiyor. Koruculuğu kabul edip, devletten silah alarak, bunu PKK´nın hizmetine veren, PKK ile işbirliği yapanların varlığı biliniyor. Ancak hangi korucuların gerçekten devlet yanlısı olduğu bilinemiyor. Bu durumu geçtiğimiz yıl gerçekleşen bir olayla örneklemek istiyorum. Bir köyde 17 korucu mevcut, devlet güçleriyle çok iyi anlaşan korucular bunlar... Diğer köylere örnek olacak nitelikte "huzur ortamı" sağlanmış... Ancak daha sonra aynı yörede öldürülen bir PKK savaşçısının not defterinden elde edilen bilgilere göre bu 17 korucunun aslında PKK militanı olduğu ortaya çıkıyor.

Özetle koruculuk mekanizması devletin başına tam bir bela olmuş durumda, ama PKK´nın tavrı bilinirken bu konuda geri adım atmak Türk devleti için tükürdüğünü yalamak olur.

Gerek Kara Kuvvetleri Komutanlığında, gerekse Jandarma Kuvvetlerinde ordunun temelini oluşturan kesimin, yani erler, onbaşılar, çavuşlar, gelip geçici görev yapacak olan yedek subayların vb. özellikle Türk kökenli olmasına dikkat ediliyor. Kısacası nüfus kayıtları batı illerinden birinden olan askerler getirilmeye çalışılıyor. Ama işbu kadar kolay değil, ordunun kendi içerisindeki sorunlar oldukça büyük... Faşist tipte katı, mantık kurallarının işlemediği bir disiplin ortamı, daha baştan tabanı subaylara cephe almaya yöneltiyor. Daha fazla ceza, daha fazla kutuplaşmayı da birlikte getiriyor. Orduya şöyle üstten bir bakış bile, halkın askerliği "vatan, millet aşkı" olarak değil, iki yıllık zorunlu esaret şeklinde gördüğünü anlamaya yeter. Demagojilerde sözü edilen, subaylara karşı saygı aslında korkuyla karışık zorunlu bir başeğme durumundan başka bir şey değil.

Sonuç olarak savaşmaktan kaçan, "paçayı kurtarmak", "ölmeden bu beladan uzaklaşmak" için türlü yollara başvuran bir yapı ortaya çıkmış durumda. Sözettiğim bir genelleme yalnızca... Kendilerine verilen yetkiyi alabildiğine kullanmaktan kaçınmayan askerler de yok değil. Kendi köyünde hiçbir zaman insan yerine konmamış asker, herhangi bir köyün başına getiriliyor. Köy

halkına baskı ve işkenceyle istediğini yaptırma hakkına sahip oluyor.

PKK'nın yaralayıp öldürdükleri dışında bir o kadar da, çürüğe çıkmak amacıyla kendi kendini yaralayan, hatta kendi kendini yaralamak isterken öldüren asker var. Başka bir örnek: Asker gece nöbetinde hareket eden bir nesneyi korkuyla PKK militanı sanır ve ateş eder. Ertesi sabah bu nesnenin köylünün birinin eşeği ya da keçisi olduğu öğrenilir. Zaten 3-5 keçi vb.den başka mal varlığı olmayan köylü soluğu karakolda alır. Bu tip örnekler Kürdistan'da artık sıradan olaylardandır. Ayrıca birbirlerini PKK savaşçısı sanıp vuran askerlerde bildirilmekte. Özetle Türk askeri yalnızca kendini savunmak için kurşun sıkıyor, ya da subayları öyle emrettiği için... Başka bir deyişle Türk askeri savaşmaktan kaçıyor. Ancak bu bilinçli bir kaçış değil, yalnızca bu savaşa ölmeye değer bir şeyler bulamıyor. Bu gerçeğin üstü, bölgenin coğrafi koşullarının son derece çetin olduğu ve bu nedenle bölgeyi tanımayan askerden tam verim alınamadığı yalanıyla örtülmeye çalışılıyor. Oysa Türk ordusunun elinde şu anda dünyanın hemen her yerinde kontr-gerilla savaşta yürütecek kadar modern malzemesi var, bu bölgenin güvenliği için ödenen paranın ise haddi hesabı yok.

Aslında bu durum komutanlarca da bilinmiyor değil. Savaşmaya istekli insan ordusu oluşturularak bu sorunun çözüme kavuşturulabileceğine inanılmış. İşte "özel tim" ya da paralı askerlerden kurulu ordu böyle doğmuş. Özel timler İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışıyorlar. Son derece modern donanımlara sahipler. Yetkileri ise alabildiğine sınırsız... Belli bir süre için timler halinde operasyona çıkıyorlar. Operasyonlar tamamlanınca bir hafta kadar dinlenmek üzere merkezlerine dönüyorlar. Maaşlarının 700 bin- 1 milyon TL arasında değiştiği söyleniyor. Ayrıca öldürdükleri her PKK'lı başına ödül alıyorlar. Devlet güçleri basın organlarında ya da televizyonda bu unsurları afişe etmekten kaçınıyor. Devletin yasalarüstü, Kürdistan için özel faşist bir çetesinden başka bir şey olmayan bu yapının teşhiri devletin teşhiri açısından çok önemli. Ancak sanki bir dokunulmazlığı varmışçasına, "sol" çevrelerde dahi bu unsurlardan pek söz edilmiyor. Hükümet işkenceye karşı uluslararası platformlarda bildiriler imzalıyor, öte yandan poliste her türden işkence yapılıyor. Kürdistan'da ise bu işkenceci polisler, bütün olanaklarıyla seferber edilen ordu da yetmiyor, sorgusuz sualsiz öldürdüğü her insan başına milyonlarca liralık ödül alan unsurlardan oluşan bir çete de buna ekleniyor. Kısacası burada idam cezalarını hakimler vermeye de biliyorlar, devletin bu iş için "özel timler"i var. Burada bir noktaya değinmek istiyorum. İşkenceye karşı tavır almak her demokrat insanın görevidir. Ancak ülkenin bir yanındaki insanlara yapılan işkencelere karşı yazılı, sözlü protestolar yürüten bazı "sol çevreler"in Doğuda ve Güney-Doğuda yurtseverlerin tavuk gibi boğazlanıp, üstelik fütursuzca televizyonda başarı olarak gösterilmesine sessiz kalmak çifte standart uygulamaktır.

Batıda her şey kitabına uydurulmaya çalışılır, oysa Kürdistan'da burjuvazi kendi hukuk kurallarını bile tanımaz. Yasalar askerin, polisin iki dudağının arasındadır.

Ordu konusunu bitirmeden önce şunları da belirtmek istiyorum. Devletin bu savaş için ödediği fatura alabildiğine korkunç. Ufak bir örnek: Kürdistan dağlarında sürekli vızır vızır helikopterler işler. Bunlar asker, polis, erzak ve cephane taşımak için kullanılırlar. Her bir helikopterin yalnızca kalkışının maliyeti ise 3 milyon liradır. Birgün onlarca helikopterden yalnızca 4 tanesi seferden alıkonsa, iki derslikli bir köy ilkokulunun maliyeti karşılanmış olur.

Devlet güçlerine göre bütün Kürtler teröristtir. Aslında pek de haksız sayılmazlar. Çünkü Türk burjuvazisi özgürlükten bahseden herkesi terörist sayar. Farklı sınıf ve tabakalardan, farklı siyasal görüşlerden de olsa tüm Kürtler ortak bir noktada birleşiyorlar: "Ulusal özgürlük". Bu Kürt ulusunun bilincinde yakıcı bir sorun haline gelmiş. Politikaya hiç karışmadığını iddia edenler, ya da kendini "Allah" yoluna adayıp öteki dünya için yaşayanlar bile "Kürt Sorunu" gündeme geldiğinde milliyetçiliklerini (ortam uygunsa) ortaya seriveriyorlar. Örneğin DYP'den Kürt kökenli milletvekili Kemal Birlik bile "Kürtçülük" propagandası yapıyor. Bunu siyasi polis, MİT, daha doğrusu herkes biliyor. İyi Türkçe bilmesine karşın, kendi memleketinde Türkçe konuşmuyor. Bazı küçük birimlerdeki ANAP'lı belediye başkanları Türkiye'nin bölünmezliği konusunda, hiç de parti merkezleri gibi düşünmüyor.

Bulgaristan'da yer adlarının değiştirilmesi, Türk azınlığına Bulgarca ad konması, gün geçmiyor ki televizyonda, radyoda protesto edilmesin. 1984'ten bu yana, yani PKK'nın eylemlerinin başlamasıyla birlikte elektriğe ve dolayısıyla televizyona kavuşan halk, böylelikle bir ulusun yaşadığı köyün adının değiştirilmesinin insan haklarına da aykırı olduğunu öğrenmiş bulunuyor. Oysa ki Kürdistan'da bütün köy ve bucak adları tümüyle değiştirilmiş, ana-babalar çocuklarına istedikleri adları koyamıyor. Sonuçta Türkçe adlar yalnızca Türk memurlar tarafından kullanılıyor, halk ısrarla Kürtçelerini kullanıyor.

Yediden yetmişe herkes bütün Türk görevlilere karşı derin bir nefret besliyor. Bu görevliler sağlık ve bayındırlık gibi kendilerine yarayacak bir takım hizmetler için orada bulunsalar bile...

Tam bir sefaletin, açlığın hüküm sürdüğü Kürdistan'da açlıktan ve tedavisi mümkün hastalıklardan ölenlerin sayısı oldukça kabarık. Kentlerde çöp kutularını karıştıran, artık yemekleri, kuru ekmekleri çöplerinden ayıklayıp yiyen Kürt çocuklarını, kadınlarını görmek her an mümkün. Bu da Türk polisi, askeri, memurunun kendi vicdanlarını rahatlatmak için uydurdukları tezin kanıtı oluyor: "Bu insanlar, insanlıklarından çıkmış birer hayvan. Tıpkı hayvanlar gibi çöp kutularından besleniyorlar." Kürdistan'da 100-200 TL gibi son derece gülünç rakamlarla Kürt çocuklarına istediğinizi yaptırabilirsiniz. Zaten hergün iyi giyimli insanların ceketlerini çekiştirip, onlardan para dilenen onlarca insan sokaklar da dolaşır.

Son yıllarda bölgede elektiriklenme ve yol yapımı gibi faaliyetler hızla artmış. Halk bunlara "Apo elektriği", "Apo yolu", "Apo suyu" vb. adlar takmış. Nedeni ise basit: PKK eylemleri başlamadan önce devletin buraya en ufak bir harcaması olmamış. Bu hizmetlerin iki amacı var. Birincisi, halkı kazanmaya yönelik. İkincisi ise devlet güçlerinin köylerle sıkı ilişki içerisinde olması, köyleri denetleyebilmesi... Bilindiği gibi Kürdistan'da ufak yerleşim alanlarındaki kırsal nüfus, kentlerde yaşayanlardan kat kat daha fazla. Dağ eteklerinde yolsuz, elektriksiz köy ve mezralara ulaşılması alabildiğine güç.

"Halk PKK'nın arkasında mı?" Bu soruya "hayır" yanıtı verebilirim. Halkın özgürlük istemi artık dayatmış durumda, ama PKK'nın buna rağmen kitle bağları henüz çok zayıf. Siyasi propaganda faaliyeti de yok denecek kadar az.. Ancak her şeye karşın halk, PKK ile kendini kader ortağı olarak görüyor. Bir yanda kendisine zulüm ve işkenceden başka bir şey vaadetmeyen Türk ordusu, öte yanda kendi ulusundan bir gerilla örgütü... Halk kendinden olanı, ideolojisini, hedeflerini bilmese de korumak konumunda... Bir de işe devletin gözünden bakarsak, PKK'yı benimsesin ya da benimsemesin Kürt ulusunun özgürlüğünü savunan herkes devlet güçlerince bir PKK militanı olarak kabul edilir. PKK'nm halkın desteğine sahip olduğundan söz edilse bile, bu yalnız halkın kendiliğindenci ulusal bilincine, hatta feodal, ailenin düşmana karşı korunması ilkesine dayanan pasif bir destek. İşte belki de bu yüzden PKK militan yetiştirmek için insan kaçırıyor. Gerçekte birkısmı gönüllü bile olsa, bir kısım genç zorla saflara katılıyorlar, başka bir deyişle kaçırılıyorlar.

Sefalet son sınırına dayanmış, ulusal baskı dayanılamayacak boyutlara varmış, bir taraftan baskıcı Türk ordusu, öte yanda çözümsüzlük, güçlü kitlesel örgütlenmeden yoksunluk... Halk çareyi Batıya göç etmede buluyor. Bu da devletin işine geliyor. Devlet güçleri kimi aileleri bizzat kendisi göçe zorluyor, ama gönüllü olarak göç edenlerin sayısı azımsanmayacak denli çok. Örneğin Tunceli'de son bir yılda nüfus hayli azalmış durumda. Bazı köyler haritadan siliniyor. Oysa ülkede doğum oranının en yüksek olduğu bölgeler Doğu ve Güney-Doğu illeridir. Buna karşın bu bölgelerdeki illerin nüfusu ya çok az artıyor, ya da yukarıdaki örnekte olduğu gibi geriliyor. Bunun yanısıra erkeklerinin batıya çalışmaya gittikleri, yalnızca yaşlı dedelerin, kadınların ve çocukların yaşadıkları köyler var.

PKK konusunda (ideolojisi vb.) ayrıntılı bilgi edinmek için Kürdistan'da değilde, dışarıda olmak belki de daha avantajlı. Türk ordusu için de, halk içinde PKK koskoca bir bilmece. Bu nedenle yalnızca bir kaç noktaya değinmek istiyorum.

Birincisi, PKK'nın çökertilip, çökertilmediğiyle ilgili... Yukarıda yazdıklarımdan da anlaşılacağı gibi devlet güçleri PKK'yı çökertemiyor. Bu koşullarda bunu başarması da pek mümkün değil. Kaldı ki PKK yok edilse bile, sorunun özü olduğu gibi kalacak. Çünkü artık Kürt halkının özgürlük talebini bastırmak olanaksız. Tarihi geriye çevirmek, halkın ulusal bilincini köreltmek, başka bir deyişle Türk burjuvazisinin asimilasyon hayallerini gerçeğe dönüştürmesi mümkün değil.

PKK'nın örgüt içi disiplini, illegalite kuralları konusunda örnek alınacak özellikleri var. Bu kanıya sonuçtan varıyorum. Özel eğitimli işkenceciler ordusunun bütün çabaları hemen hiç sonuç vermiyor. Devlet pişmanlık getirenler sayesinde her şeyi bildiğini iddia etse bile, PKK'nın örgüt yapısı hakkında hemen hiç bir şey bilmiyor. İşkencede çözülenler, ya da teslim olanlar yalnızca kendilerine yataklık edenlerin dışında fazla bir bilgi veremiyor. Burada bir görüşümü belirtmek istiyorum. Örgütlerin 12 Eylül sonrasında hızla çöküşünü yalnızca işkencede çözülenlere bağlayarak, suçu bir kaç hainin omuzlarına yıkmak, geçmişin değerlendirilmesi adına kolaycı bir çıkış oluyor. Ama ne yazık ki bazı arkadaşarca bugün geçmişin özeleştirisi adına bu yapılıyor. Oysa işkencede tutarsızlık gösteren militanlarının varlığına rağmen, PKK hala ayakta duruyor.

Üzerinde en fazla durulan konulardan biri de kadınlar ve çocukların öldürülmesi olgusu. Türk burjuvazisi bunu anti-PKK propaganda malzemesi olarak muazzam bir bi-

çimde kullanıyor. Her şeyden önce şu üç noktayı belirtmek istiyorum: 1- Salt buradan yola çıkarak hiç bir hareket mahkum edilemez. 2- Savaş sırasında kaza ile sivil halktan insanların ölmesi kuşkusuz kaçınılmazdır. 3- Kurtuluş hareketleri ya da devrimci savaşımlar burjuvazinin kendileri hakkında ne düşüneceğini, ya da nasıl anti-propagandalarını yapacağı konusunu dikkate almaksızın yollarını çizerler.

Ancak gözlemlediğim bir kaç köy baskınından yola çıkarak şunları da eklemek zorundayım.

Gözlemlediğim bütün köy baskınları gece "hainler"in evde olup olmadığı bilinmeden ve salt hainlerin öldürülmesi fırsatı gerçekten varken, topyekün ailelerin yok edilmesine yönelik olmuştur. Kadınlar ve çocuklar kaza ile ölmemiş, tersine saldırı bizzat onlara yöneltilmiştir. İlk bakışta garip de gelse insan bu bölgede yaşayınca bu durumu kolaylıkla kavrıyor. Burada feodal bir yasa vardır. Bireyin yaptıklarından olumlu ya da olumsuz tüm aile sorumlu tutulur. Gereken ceza da ona göre verilir. Türk Ordusu da bu kurala göre davranır. Kısacası Ali PKK savaşçısıysa, kardeşi, amcasının oğlu vb. işkenceye çekilir, ya da Ali, Türk devletiyle işbirliği yapıyorsa çocukları, kardeşi ve hatta kardeşinin çocukları toptan cezalandırılır.

Ayrıca hainliğin kıstaslarının PKK'ca neler olduğu da bence tam bir bilmece... Köyün PKK'ya bağış yollamayı reddetmesi, o köyün basılması nedeni olabiliyor. Öyleki resmi bir toplantıda muhtarın biri, üst düzey bir devlet yetkilisine "PKK'ya düzenli bağış yollamak zorundayım, bu benim suçum değil, askeriyenin suçu. Benim köyümü korumuyor, herhangi bir baskında ailesini kaybedecek benim" diyebiliyor. Ya da yine bir köy baskınında 10 kişilik bir aileden 9'u ölüyor. "Hain" kurtuluyor. Çünkü baskının yapıldığı gece "PKK ile işbirliği yapmak" suçundan gözaltında bulunuyor.

PKK'nın bütün olumlu objektif koşullara karşın kitleselleşememesinin başlıca nedenlerinden biri, kanımca kitlelerin örgütsel birliğini sağlamak yerine, zor kullanarak, bir takım askeri önlemlere başvurarak halkı peşinden sürüklemek istemesidir. Oysa zor halka değil, halkın düşmanlarına karşı kullanılmalı. Son dönemlerde başında özellikle Talabani ile işbirliği çerçevesinde PKK'nın bu konuda bazı özeleştiriler verdiği ve bu tip eylemlerden olabildiği kadar vazgeçeceği şeklinde haberler çıktı. Gerekçe olarak da dünya kamu oyunun bu eylemleri hoşgörüyle karşılamadığı, davaya olumlu yaklaşımda bulunmada ikircikli kaldığı belirtilmiş. Bu soruna hiç de doğru bir biçimde bakılmadığını gösteriyor. Türk burjuvazisi haklı bir savaşımı karalamak için sürüyle yalan malzame üretmekte uzmandır. Esas olan Kürt halkının PKK'nın bu yaklaşımı nedeniyle kendini ona uzak hissetmesi ve aktif olarak ulusal harekete katılmaması, hatta Batıya kaçma şeklinde kendince bir çözüm bulmasıdır.

Son zamanlarda PKK hemen hiçbir eylem koymuyor. Ordu, polis korkuyla karışık bir heyecanla olacakları bekliyor. "Fırtına öncesi bir durgunluk" olarak değerlendiriliyor bu durum. Ama herkesin üstünde birleştiği bir nokta var. "Kürdistan çok şeylere gebe."

* * *

Not: Kürdistan'ın özgürlüğünü savunmak adına PKK'nın eleştirisinden kaçınmak oldukça yanlış. Çünkü PKK Kürdistan'a gerçekten özgürlük vaadetmekten çok uzaktır. Her şeyin eleştirisini açık yürekli-likle yapan bir hareket, neden PKK'nın ya da Kürt-milliyetçiliğinin eleştirisini yapmaktan kaçınsın. Lenin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından söz ederken Bundculara, onların partideki özerklik istemlerine ve her türden milliyetçilere karşı da sayfalarca yazı yazmıştır.

Kaldı ki Marksist-Leninistlerin kendi görüşlerini en açıklıkla ifade edebildikleri yer, onların siyasal yayın organlarıdır. Kürdistan'ın özgürlüğünü savunmak, gelişen olaylara Marksist-Leninist bakış açısı sunmak, olaylara Marksist-Leninist yorumlar getirmek şeklinde olduğunu anlamak işçi sınıfı hareketine bir katkı sağlar. Üstelik bugün için bu oldukça önemli bir görevdir de.

ELİF DENİZ
13.6.1988

Bir okuyucunun soruları

(Baştarafı s.37'de)

sendikaları ele geçirip devrimcileştirmek, demokratikleştirmek için çalışmaktır. Ayrıca, belkide fabrikanızdaki veya çevrenizdeki durumu tanımlamak istediniz ama, bütün temsilcilerin işveren yanlısı olduğu doğru değildir. Çok sayıda sınıf bilinçli temsilci de var. Ayrıca bilinçsizlik veya bilincin çarpıtılması nedeniyle sendika bürokrasisinin etkisindeki temsilcileri peşinen "onların adamı" olarak görmemek gerekir. Kazanmaya çalışmak gerekir. İflah olmayanları değiştirmek veya istifaya zorlamak ise sizin elinizdedir.

*

Mücadele etmeye kararlıyız

Belediye-İş'e bağlı KAPI-FER sendikası üyesi kapıcılarız. Sendika yöneticileri bilinçsizliğimizden yararlanarak bizim örgütümüzü bize karşı kullanıyorlar. Önceleri biz bu durumu bilmiyorduk. Ancak işin içine girince, haklarımızla ilgilenmeye başlayınca yüzlerce düzenbazlıkla karşı karşıya kaldığımızı gördük. Ülkemizde hakim olan genel sarı sendikacılık anlayışını tanıdıkça bizim yöneticilerimize sarı sendikacı bile demeye utanıyoruz. Kapıcı cahildir. Kapıcı insan değildir; onları istediğimiz gibi sağarız diye düşündüklerini hemen anladık. Demek ki, ilgilenince kimin ne olduğunu öğrenebiliyoruz. Bizleri sırf aidat ağacı olarak görmekte, hiç bir sorunumuzla ilgilenmemekteler. Daha ötesi, bizi açık açık satmaktadırlar.

Sorunlarımızı kendilerine iletiğimizde ise tıpkı apartman sakinleri gibi bizleri aşağılamakta bir sürü "aşılmaz" engeli önümüze dikmektedirler. Hayvan yerine konmak istemeyen arkadaşlarımız onbeş gün içinde işten atılmaktadır. Çoluğuyla çocuğuyla sokağa atılan bu arkadaşlarınıza sendika yapabileceklerini değil, yasaları göstermekte, "ne yapalım" demektedirler. Pazar, bayram gibi tatil günleri çalışmalarımızın karşılığını alamıyoruz. Fazla mesailerimizi alamıyoruz. Sendi-kacılara söylediğimizdeyse bize "işten atıldıktan sonra, biz sizin tüm haklarınızı alırız" diyorlar. Hak ettiğimiz haklarımızı almamız için, işten atılmayı mı beklememiz gerekli? Yöneticilerimiz "evet" diyorlar. Bu durumda suç yalnız yöneticilerimizin mi? Hayır. Bize karşı yapılan bu haksızlıklarda, bizim de payımız var.

Sendika üyesi kapıcı arkadaşlar, sendikaya gerekli ilgiyi gösterip de bu ağaların gerçek yüzlerini anlayıp, bunlara karşı mücadele etmediği sürece ne insan yerine konuruz ne de hak ettiğimiz çok sınırlı haklarımızı kağıt üzerinden yaşama indirebiliriz. Haklarımıza sahip çıkmak; yapmamız gereken ilk işimiz bu. Bundan sonrası zincirleme olarak birbirini takip edecektir.

Gerek sendikaya gerek siyasete olan ilgisizliği yıkmak, sendikanın ve siyasetin içine girmek için var gücümüzle çalışmamız gerektiğini bugün hiç olmazsa biz biliyoruz. İlk adımı da birlikte kitap gazete okuyarak attık. Bizi insan yerine koymayanlara ağzının payını vereceğiz. Kendimizi ezdirmemek için gereken her şeyi yapmaya kararlıyız. Değiştirmek bizim elimizde. Bu demektir ki, öğrenmek ve mücadele etmek düşer bize. Bilmeyen arkadaşlarınıza da yardım edeceğiz.

Ankara'da yaklaşık 22 bin kaloriferli konut var. Toplu ısınan yerleri çıktığımızda aşağı-yukarı 13 bin kapıcı mevcuttur. Azımsanmayacak bir sayıdır bu. Bu kadar kapıcıdan 1500-2000 kadarı sendika üyesidir. Bu dakesin değil, bizim tahminimizdir. Çünkü, yöneticilerimiz kesin üye sayısını bize söylemiyor, bir sır gibi saklıyorlar. Hak-İş'e bağlı kapıcılar sendikasının da bu kadar üyesi olduğunu düşünürsek sendikalı kapıcı sayısı devede kulak kalıyor. Bu bile sendika ağalarının kimden yana olduğunu göstermeye yeter de artar bile. Örgütlenme görevini yerine getirmeyen bir sendika düşünün.

Çalışma koşullarımız oldukça kötü. Güneş yüzü görmeyen, nemli bodrumlarda yaşamaya mahkum edildiğimiz yetmiyormuş gibi, bazı arkadaşlarımızdan elektrik, su parası bile alınmakta. (Kira parası vermediğimizi ileri sürerek, kapıcıların durumunun kendilerinden daha iyi olduğunu söyleyecek kadar ileri giden apartman sakinleri bile var.)

Bugün bir yığın arkadaşın çoluğu çocuğu hastalanıyor, yüzlercemizin bacakları ağrıyor. Ya bu duruma katlanacağız, genç yaşta hastalık sahibi olacağız, aşağılanacağız, ya da; karşı koyacağız, karşı koyanların sayısını artıracağız, değiştireceğiz. Arkadaşlara, fabrika işçilerinin verdiği mücadelelerden, grevlerden, direnişlerden örnek vererek, bizim için ikinci yolda yürümekten başka seçenek olmadığını anlatmaya çalışıyoruz. Çoğumuz köylü kökenli, hala köyden kopamamış insanlar olduğu için, anlamakta, sendikanın işlevi ve bize gerekliliği konusunda yeterli bilgiye ulaşmakta güçlük çekiyoruz. İşin gerçeği, henüz iki yolda birden yürümeye çalışan arkadaşlarımız büyük bir çoğunluğumuzu oluşturmaktadır. Bizi en çok da bu zorlayacaktır. Ama bu zoru yenmeden de bize rahat yüzü olmayacaktır.

Ekim'den istediklerimize gelince: İşçilerin içinde bulunduğu durumu gözönünde bulundurarak, işçileri eğitici bir köşe açması; dilinin bizlerin anlayacağı kolaylıkta olması. Broşür, küçük kitapçıklarla bize yardımcı olması. Gazete veremediğimiz arkadaşlara bu tip yayınları daha rahat verebiliyoruz.

Zaferin yolu mücadeleden geçer.

BELEDİYE-İŞ KAPICILAR
SENDİKASI ÜYESİ
M.GÜNEY-H.CEYHAN
ANKARA

"Toplumsal Kurtuluş Davası" operasyonu

Geçtiğimiz günlerde "Toplumsal Kurtuluş Davası'na İlişkin Basına Kısa Açıklama" başlıklı bir açıklama yapıldı.

Altında *Toplumsal Kurtuluş* dergisi sahibi Bilgesu Erenus, Genel Yayın Yönetmeni İlhan Akalın ve dergi yazarlarından Yalçın Küçük'ün imzaları bulunan açıklama, Türkiye'de giderek utanç verici boyutlara bürünen devrimci basına yönelik saldırıların perde arkasını aydınlatması bakımından oldukça anlamlı.

Açıklamadan öğreniyoruz: "Isparta'da askerliğini yapan Yazışleri Müdürümüz Orhan Gökdemir Kasım 1988 tarihinde yayınlanan bir yazı nedeniyle 9 Haziran 1988 tarihinde Isparta'dan alınmış, Ankara'da DAL'da ıslak hücrede morg soğukluğunda günlerce tutularak aramızdan ikimiz hakkında yalan ifadeye zorlanmıştır."

"13 Haziran 1988 tarihinde Ankara DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun Orhan Gökdemir'in ifadesine *Toplumsal Kurtuluş* dergisi'nde, beşinci sayıda, PKK ile ilgili yazıyı yayınlamaya, kendisini Yalçın Küçük ve Bilgesu Erenus'un "azmettirdiği" ifadesini koymuş."

Cumhuriyet Türkiye'sinde Kürt varlığından sözetmek hep suç sayılmıştır. Deyim yerindeyse, Kürt sorunu Türkiye'de her zaman "gözaltı"nda bir sorundur. Hep "suç"ludur. Kürt sorunundan şu ya da bu amaçla, şu ya da bu düzeyde sözetmek bir yana, konuyla ilgili bilimsel bir araştırma yapmak ya da bilimsel bir araştırmayı okumak, yayınlamak bile suç işlemiş olmak için yeterli bir kanıt olarak görülüyor. Dolayısıyla *Toplumsal Kurtuluş* dergisinin, sayfalarında, PKK - eşdeyişle Kürt sorunu- ile ilgili bir yazıya yer vermesi T.C. yasalarına göre suç işlemiş olmak için yeterli bir nedendir!

Ankara DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun da böyle düşünüyor. Bunun için de, PKK ile ilgili yazıyı yayınladığı için Yazıişleri Müdürü Orhan Gökdemir'i ve O'nu bu yazıyı yayınlamaya azmettirdikleri(!) için de Yalçın Küçük ve Bilgesu Erenus'u gözaltına aldırıyor.

Türkiye'de devrimci basın kategorisine giren hiçbir dergiye yasal gözüyle bakılmıyor. Her dergi şu ya da bu "gizli örgüt"ün legal plandaki temsili, dergilerin sahipleri, yazıişleri müdürleri ve yazarları da peşinen şu ya da bu "gizli örgüt"ün üyeleri olarak görülüyorlar. Devrimci basına ve çeşitli dergi mensuplarına yönelik saldırıların perde arkasında yatan gerçek budur.

Toplumsal Kurtuluş dergisi mensupları da *"Toplumsal Kurtuluş"* adlı bölücü ve PKK yandaşı bir "gizli örgüt elemanları" olarak DAL'da toplanıyorlar.

Toplumsal Kurtuluş dergisi mensuplarının açıklamasından aynen aktarıyoruz: "DAL'da hep bir gizli örgüt muamelesi gördük... ve bize hep "nesiniz?" "ne yapmak istiyorsunuz?" sorusunu yönelttiler... DAL'da zaman zaman gizli örgütümüzün adını vermeye ve zaman zaman da ne olduğumuzu açıklamaya zorlandık..."

Yine açıklamada geçtiği üzere: "PKK propagandası yapmak", "PKK'nın legal örgütü olmak", "Hapishanelerdeki canilere parasız dergi göndermek" vb. vb. suçlamalarla karşı karşıya kalan *Toplumsal Kurtuluş* mensupları, suçlamalara istenilen yanıtları vermedikleri an işkence tehdidi ile karşılaştıklarını da belirtiyorlar.

"Yalçın Küçük'ün bir bilinmeyen saatte alındığı sorgulama sabah saat 3.30'da bitti. Sabah saat 6.00'ya kadar Yalçın Küçük'e işkence yapıp yapmama tartışıldı... İlhan Akalın'ın bir soruya verdiği yanıt beğenilmeyince normal şartlarda sorgulamaya devam edilemeyeceği belirtilerek hücresine gönderildi, saatler sonra gözleri bağlı olarak tekrar sorgulamaya götürüldü. İşkenceden vazgeçildiği anlaşılmıştı."

DGM Savcı Yardımcısı Yüzbaşı Ülkü Coşkun *Toplumsal Kurtuluş* dergisi mensuplarını birer basın mensubu olarak yargılamak isteniyor. Bir "Toplumsal Kurtuluş Davası" açmak istiyor. Ama bu bir basın davası değil, bir gizli örgüt davası olmalıdır... Bu nedenle O, önceden oluşturulan "suç"a ve "gizli örgüt"e uygun "ifade" istiyor. Siyasi polisle içiçe çalışıyor.. Polisin aldığı ifadeleri "gizli bir örgüt" davası açmak için yeterli bulmuyor ve işlemleri tamamlanmış, DGM'ye sevkedilmek üzere olan "sanıklar"ın sevkini durduruyor.

Açıklamada geçiyor:

"20 Haziran 1988 tarihine kadar gizli örgüt soruşturmasına tabi tutulduk. Sonra, 20 Haziran 1988 tarihinde, DAL'dan çıkışımızın son aşaması olan parmak izine götürüldük, parmak izlerimiz alındı, resimlerimiz çekildi. DGM savcılığına götürülmek üzereydik. Vazgeçildi. Gözlerimiz bağlandı, tekrar hücreye atıldık. Anlaşıldı ki, gizli örgüt

soruşturması, savcı Ülkü Coşkun'un isteğine uygun sonuçlanmamıştı."

Toplumsal Kurtuluş dergisi mensupları bir kaç gün daha "yüksek ışık arkasında gizlenmiş", görmedikleri, sadece seslerini duydukları kişilerce saatlerce sorgulanıyorlar. 23 Haziranda DGM'ye sevkediliyorlar. Yalçın Küçük, İlhan Akalın, Hüsnü Öndül ve Orhan Gökdemir tutuklanıyorlar.

DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun giderayak ve soruşturma dışı İlhan Akalın'a "yol yakınken itiraf edin, elli yaşından sonra cezaevi şartlarına dayanamazsınız, devam ederseniz ben sizi gizli örgütten mutlaka mahkum edeceğim" diyor.

Emirlerin yukardan geldiği anlaşılıyor. DGM Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun da emre uyuyor. Gizli örgüt "yaratıyor".

Açıklamada ayrıca, yakın bir tarihte açılacak davada dergide çıkan çeşitli yazılardan dolayı, Yalçın Küçük'e 45 yıl, Bilgesu Erenus'a 25 yıl, Hüsnü Öndül'e 25 yıl, Orhan Gökdemir'e 15 yıl İlhan Akalın'a 30 yıl olmak üzere toplam 140 yıl hapis cezaları istendiği de belirtiliyor.

Açıklama: "Yaşasın Halk! Yaşasın Gelecek!" şiarı ile bitiyor.

Besbelli ki, bu saldırının *Toplumsal Kurtuluş* dergisi ve mensuplarından öte bir anlamı vardır. Daha önce Yeni Çözüm dergisi ve mensuplarına, günümüzde ise *Toplumsal Kurtuluş* ve yanısıra *Emeğin Bayrağı, Yeni Demokrasi, Güneşe Çağrı* vb. dergilere ve mensuplarına yöneltilen bu saldırılar devrimci basının susturulması amacını taşıyor. Sermaye ve faşizmin devrim davasından duyduğu korkuyu ve ona düşmanlığı ifade ediyor.

Öte yandan devrimci basını temsil eden dergilerin giderek "Kürt davası"na da artan bir ilgi gösterdikleri bir gerçek. Her geçen gün sayfalarında "Kürt sorunu"na daha fazla yer veriyorlar. Bu, sosyalist basına yönelik saldırıların kimi zaman başlıca gerekçesi oluyor.

Kral Hüseyin...

(Başlarafı s.41'de)

etkinliği ayaklanma süresince daha da artmıştır. Filistinlilerin işgalci İsrail kadar ilhakçı Ürdün hanedanlığını sevmediği bir gerçektir. İşgal altındaki topraklardaki Filistin ayaklanmasının ateşinin Ürdün Krallığı'nın dayanaklarını kül etmesi, Hüseyin'in 1952'den beri süregelen hakimiyetini sarsıp-yoketmesi gözden uzak tutulmaması gereken bir olasılıktır. İşte bu olasılık, bu korku Kral Hüseyin'e 1970'de tükürdüğünü yalatmıştır. Son kararı almasında da başlıca etmen bu olmuştur. Kararın altındaki ekonomik etmenlere gelince: Kral Hüseyin Filistin ayaklanmasının, artık mevcut dengeleri mutlaka altüst edeceğini, artık ayaklanmanın başlangıcındaki duruma tekrar geri dönülmesinin imkansız olduğunu görerek 1,4 milyarlık Batı-Şeria Kalkınma Planı'ndan vazgeçtiğini açıkladı. Ayrıca, Batı-Şeria ve Gazze Şeridi'nde Ürdün'den maaş alan 5200 memurun, sağlık, tarım, dini işler, sosyal ve eğitim hizmetlisinin işine tazminat ödeyerek son verdiğini; aynı zamanda Ürdün'den yardım ve ücret alan 16.000 Filistinliye ödeme yapmayacağını açıkladı. Ki bunlar için son 17 ayda 63 milyon dolar ödemede bulunmuştu. Ürdün, sözünün artık geçmediği ve bir daha da geçmeyeceğini gördüğü ilhak bölgesine ödeme yapma yükümlülüğünden de son kararıyla kurtulmuş olmaktadır.

FKÖ ise, Ürdün'ün işlerine son verdiği tüm memur ve hizmetlilerin, ilgililerin ücretlerini ödeyebileceğini, Batı-Şeria ve Gazze'de yönetsel işleyişi üstlenebileceğini bildirdi.

Gelişmeler, FKÖ'nün, Filistin devleti kurma, yapılacak Filistin konferansı ve diğer uluslararası forumlara tek meşru temsilci olarak katılma yolunda önemli sonuçlar doğuracaktır.

Filistin'in geleceği, emperyalistlerin Washington ve Moskova'nın, gerici Arap rejimlerinin hesaplarıyla, pazarlıklarıyla değil, bizzat Filistin ayaklanmasıyla, Filistin halkının kendi eliyle çizilecek ve yaratılacaktır.

DÜZELTME

Geçen sayıda bir kısım dizgi hataları olmuştur. En önemlileri aşağıdadır:

10.sayıdaki "Gorbaçov'un 70.yıl Konuşması ve Yeni Stalin Düşmanı Kampanya" başlıklı yazıda önemli bir tashih hatası yapılmıştır.

Sayfa:13, sütun:3, paragraf:3, 4.satırda "kulaklar ve" kelimeleri fazladan yer almıştır. Hata tamamen tashihçilere aittir. Yazar, sözlü olarak bu kelimelerin sözkonusu paragrafı takip eden 3.paragrafta (s.14'de) ilk cümledeki "küçük mülk sahipleri" kelimelerinin önüne eklenmesini istediği halde -ki oraya eklenmiştir- , tashihci konunun ve "küçük-burjuva köylü yığmları" kelimelerinin benzerliğine aldanarak sözkonusu paragrafa da fazladan eklemiştir.

Aynı yazıda, sayfa: 12, sütun:3, sondan 8.satırda "dönemi de" kelimesi, "döneminde" olacaktı.

Sa.1, süt.1,1.satırda "kapitalizmin" kelimesi "kapitalizminin" olacaktı.

Sa.2, süt.2, 12.satırda "ikinci" kelimesi "ikincisi" olacaktı.

İran-Irak savaşı ve bu savaştan kimler, nasıl yararlandı?

C.Kaynak

Nihayet İran-Irak savaşı sonuçlanma safhasına girdi. Gelişmeler savaşa son vermenin kesin kararının alındığını gösteriyor. Böylece 1 milyondan fazla ölü, tarifi imkansız maddi ve manevi yıkımlara neden olan 8 yıllık çatışmalar taraflar arasında beraberlikle sonuçlanacak.

Bölgeyi adeta bir kan gölüne dönüştüren bu savaş ilk bakışta her iki devletin gerici ve fanatik yöneticilerinin kendi aralarındaki kör bir hesaplaşma gibi görünüyordu veya dünya kamuoyuna, en azından o şekilde yansıtılıyordu.

Fakat gelişmeler, tersyüz edilmiş bir yığın tali detaydan, abartılmış önyargıdan arındırıldıktan sonra durumun o tür bir özellik taşımaktan çok öte, farklı bir içeriğe sahip olduğu ortaya çıkıyor. Bunu göstermek için sade bir yaklaşımla, somut ve belirleyici verileri sıralayıp, onlar arasındaki organik bağları açığa vurmakla yetineceğiz. Sanıyoruz, özenle sis perdesine büründürülmüş, karmaşık kılınmış bu olayın önemi ve içeriği ancak bu şekilde kavranır.

Savaş neden başladı?

Karmaşık İran-Irak sınır ilişkilerinin tarihçesini anlatmaya hiç gerek yok. Sadece Nisan 1980'den itibaren Irak'ın Şatülarap bölgesindeki sınır boyunda askeri sürtüşmeler başlattığını ve 17 Eylül 1980'de 1975 tarihli Cezayir sınır antlaşmasını tek taraflı fesh ederek resmen savaş ilan ettiğini belirtmekle yetinelim.

Bu iki somut göstergenin anlam bulabilmesi için zuhur ettikleri tarihi ortamın özelliklerini de hesaba katmak gerekir.

Bu özellikler İran'ın devrimden sonra içinde bulunduğu konumdan kaynaklanıyordu. Devrimden sonra iktidarı ele geçiren dini gericilik devrik şah rejimine bir alternatif oluşturamadığından ülkeyi, kısa sürede çok yönlü ve muazzam bir kargaşalığa sürükledi.

Çağdışı idealler peşinde koşan çok başlı ilkel yönetim, değişik kesimler arasındaki etkinlik kazanma çatışması, muhalefeti terörle sindirme ve yok etme girişimleri vb. faktörler İran'ı zayıf düşürdü.

Diğer yandan İran devriminin ABD'ye ve onun bölgedeki çıkarlarına indirdiği darbeler sonucu ABD ve onun güdümündeki tüm devletler İran'ı tecrit edip yalnızlığa sürüklediler.

Bu iç ve dış faktörlerin bileşkesi sonucu oluşan "elverişli" ortamda Irak'ın saldırıya geçmesi hiç şüphesiz çok hesaplı bir karardı. Elbette, böyle bir yaklaşımla soruna açıklık getirmeye çalışırken ABD'den doğrudan veya dolaylı yolla gelmiş olması mümkün olan bir teşvik durumunu saklı tutuyoruz.

Karşılıklı çıkarlar

Eğer Irak'ın savaşı salt kendi özgür iradesiyle başlattığını kabul eder ve sadece bu varsayım üzerinde durursak ortaya bir bütün oluşturan iki olasılık çıkıyor.

1) Irak'ın sınır sorunundaki tarihi anlaşmazlıkları tazeleyerek, İran'ın zayıf ve içinde bulunduğu zor koşullardan faydalanıp münazaalı bölgedeki petrol yataklarından biraz parça koparma niyeti.

2) Irak nüfusunun çoğunluğunu şiiler oluşturuyor. Bunların şefleriyle Humeyni'nin Irak'taki 15 yıl süren sürgün hayatı boyunca geliştirdiği sağlam bağlar ve düzenli ilişkiler vardı. Bu ilişkiler vasıtasıyla İran'da şahlanan dinisiyasi dalganın Irak'a da yayılma tehlikesi vardı. Salt sünni kesime dayanan iktidardaki BAAS Partisi'nin egemenliğinin sarsılma olasılığına Saddam Hüseyin büyük önem verdi ve gerçekten kuşkulandı, endişe duydu.

Bu tür bir tehlikeyi önlemek ve kendi egemenliğini de pekiştirmek için Irak yönetimi bir Arap-Fars ikilemi yaratacak savaşı tek çare olarak gördü. Elbette, bu arada Irak yönetiminin ülkedeki, başta Kürt ulusal hareketi olmak üzere, tüm iç muhalefeti tırpanlama ortamını yaratma niyetini de gözardı etmemek gerekir.

Buna benzer amaçlara hizmet için başlatılan savaş çok kısa sürede farklı ve beklenmeyen boyutlara erişti.

İran haksız yere saldırıya uğramasına rağmen yöneticilerinin baştan itibaren takındıkları tavır savaşı değişik bir alana çekti ve farklı bir yörüngeye oturttu.

İran yöneticileri dünya kamuoyunda bu haksız saldırıyı teşhir edip meşru müdafaa hakkını kullanacağına canla başla, hatta büyük bir aşkla savaşa sarıldılar. Bu tavır Humeyni'nin iman gücünden veya bir başkasının yiğitliğinden kaynaklanmıyordu. Ayatullahlar anavatan savunması bahane-

siyle kitlelerin ulusal ve dini duygularını istismar ederek dikkatleri dışa çekmeye çalıştılar ve uzun süre de başarılı oldular.

Amaçları savaş şartlarında, çağdışı düzenlerini yerleştirip oturtmaya, kendi iç çelişkilerini köreltmeye, güçlü ve kararlı muhalefeti bazuka gücüyle ezmeye, nihayet yönetimde kalmaya çalıştılar. Yoksa normal koşullarda bu tür amaçlara ulaşmaları imkansız olmasa bile hiç de kolay değildi. Bu nedenle savaş yöneticilerin işine yaradı, islam cumhuriyetinin can damarlarını cephede akıtılan kanla beslediler.

Kısa sürede Saddam Hüseyin pişmanlık getirip tek taraflı ateşkes ilan ederken İran camilerinde "devrimi ihraç teorileri" hazırladı. Böylece İran yöneticilerinin kararlı ama kör tavrı, ayrıca sınırsız savaş objektifleri, sorunu, bir İran-Irak çatışması olmaktan çıkardı.

Bazıları için beklenmedik anda nimet gibi patlayan savaş artık istenen yörüngeye kendiliğinden oturdu. Asıl çıkar sahiplerine kalan iş, çatışmalara ivme kazandırmak ve doz vermek oldu. Çatışan, acı çeken, kayıp veren, evsiz kalan, felakete uğrayan İran-Irak halklarıydı ama savaşın ipleri artık başkalarının, bölgede çıkarları zedelenenlerin veya oraya ayağını yerleştirmek isteyenlerin eline geçmişti.

İki ülke halkları horoz gibi çarpıştırılırken, irili ufaklı tüm emperyalist, hegomonyacı, ganimetçi devletler Türkiye bile dahil, sefaletten, akıtılan kandan kar elde etmeye başladılar.

Emperyalizmin arayışları

İran devrimi ABD çıkarlarına ağır darbeler indirip bölgedeki etkinliğini önemli ölçüde sarstı. Şah rejiminin yıkılmasıyla birlikte ABD emperyalizmi ve dolayısıyla tüm Batılı emperyalist güçler dünyanın en hassas bölgesindeki en önemli karakolunu kaybettiler.

Dünya halklarının sempati ile izledikleri İran halkının anti-emperyalist coşkusu ABD'nin etki alanındaki ülke halklarına cesaret veriyor, devrik Şah sığınacak yer dahi bulamıyordu. ABD'nin bile sınır dışı etmek zorunda kaldığı gözden düşmüş eski sadık uşak Panama'ya postalandı, ama şiddetli tepkiler sonunda oradan da kovuldu.

ABD'ye indirilen darbeler onun İran'dan kavulmasıyla sınırlı kalmadı. Devrimin önderliğinin dini gericiliğin eline geçmesine rağmen kitlelerin baskısıyla ABD şamar üstüne şamar yemeye devam etti.

Elçilik rehineleri olayı, Carter'ın kurtarma operasyonunun fiyaskosu, başkanlık seçimleri sonuçlarının doğrudan etkilenmesi, ve nihayet ABD'deki el konmuş İran parasının ve mallarının zora dayanan geri iadesi ABD'yi adam akıllı rezil etti.

Bu arada şunu da belirtelim: Şahın Fransa'ya EURODIF projesi için verdiği 1 milyar dolarlık kredinin faizi bir yana, ana parası dahi inkar edilmek istendi. Ancak Paris sokaklarında bombalar patlayıp, Beyrut'ta Fransızlar rehine alınınca, ganimetçi Fransız burjuvazisi kuzu kuzu çekleri imzalamaya başladı. Bu tür örneklerin sayısı oldukça kabarık, ama bu kadarını anlatmak kafidir.

Dünyanın en saldırgan ve an azgın jandarmasına ve onun hempalarına ardarda karayılan yutturmak hiç şüphesiz karşılıksız bırakılmak istenmezdi. Amaç: **İran halkından intikam almak ve bölgede kırılan ABD etkinliğini yeniden diriltmekti.** Bu ortak çıkar uğruna mücadele etmek için tüm Batılı emperyalist devletler ABD önderliğinde kutsal bir ittifak oluşturdular.

Sırası gelmişken revizyonist kampın da tavrına değinmek gerekiyor. Sovyetler Birliği İran devrimine, bir devrim oluyor olmasından değil, bölgede rakibi ABD'nin etkinliği kırılıyor diye doğal olarak olumlu bir gözle baktı. Devrimin sonradan girdiği yol Sovyetler Birliği'nin beklentilerini doğrulamadı. Çünkü ona da karşıydı; ama olsun düşmanımın düşmanı bana dost olmasa da önemli değil! İyidir! Savaşın başlamasıyla Sovyetler Birliği uzun vadeli yatırım yaptı. Batılılar blok halinde İran'a yükleniyorlardı, Arap dünyası da! İran bir gün mutlaka şu veya bu vesileyle ona yaklaşmak zorunda kalacaktı, yıpranacağından imdat isteyecekti. Sovyetler Birliği'nin bu tavrını İran'daki yandaşı TUDEH partisinin savaşa ve rejime yönelik tahlilleri yeterince ispatlıyor. TUDEH Humeyni'yi anti-emperyalist mücadelenin sembolü olarak görüyor ve onu destekliyor. Ama her şeye rağmen Sovyetler Birliği beklediğini bulamadı. Üstelik İran'daki hempaları bütün "iyi niyet"lerine ve "yapıcı" politikalarına rağmen telef olmaktan kurtulamadılar. Humeyni anti-emperyalist mücadeleyi kazandıktan sonra elbette insafa gelir, hayvan değil ya, ve demokrasiyi TUDEH'e armağan eder! Ancak beklersiniz!

Emperyalizm İran halkından intikam almak ve bölgeye geri dönmek için sağlam ve tutarlı kozlardan yoksundu. Adeta kıtlık içindeydi. Birkaç tane sağlıksız ihtimal vardı.

1) Doğrudan askeri müdahale, sabotaj ve komplo ortamı yoktu. Yaratılsa bile hesaplanan sonuçların çıkma ihtimali azdı.

2) Ekonomik ambargo İran'a kolay kolay tesir etmezdi. Çünkü ekonomik açıdan İran öyle uyduruk bir ülke değil. Gelir kaynaklarını ve zenginliğini anlatıp rakamla ispat etmeye çalışmaya gerek dahi yok.

3) ABD ve Batılı emperyalistlerin elinde, marifetinin sırrını her zaman korudukları, azınlıkları kullanma ihtimali vardı. Fakat bu da pek verimli değildi. Kürt sorununu

kurcalayıp bir gedik açmakla bölgedeki hassas denge altüst olabilirdi. Çünkü Kürt sorunu İran'la sınırlı olmayıp, Irak ve Türkiye'de de çıban başı gibi duruyor. Üstelik ABD için güvenilir bir Kürt örgütü olmadığı gibi (ABD çıkarları açısından) varılmak istenen hedef bir örgütün veya partinin boyutlarını çok aşan bir işti.

Böylece ABD'nin bahane ve dayanak kıtlığına girdiği bir ortamda İran-Irak savaşı bulunmaz bir nimet gibi ortaya çıktı. Tüm emperyalist güçler leş kargaları gibi körfeze üşüştüler.

İntikam senaryosu

Savaş başlar başlamaz istisnasız tüm emperyalist güçler ve kapitalist devletler silah kataloglarını alıp Orta Doğuya dağıldılar. Ortalıkta çok yağlı bir ihale vardı, herkes bir köşesinden yer kapmaya çalıştı. Üstelik savaşın yönlendirilmesi nispeten kolaydı. Çatışan devletlerden hiçbiri Doğu ve Batı blokuna bağlı değildi ve dolayısıyla yayılma tehlikesi azdı. Fakat uyulması gereken önemli bir kıstas vardı: Bölgedeki statükonun bozulmaması için taraflardan hiçbirine belirleyici bir üstünlük şansı tanımamak. Bu da mümkündü, çünkü savaşın dozunu silah satanlar veriyorlardı, ipler onların elindeydi.

Dünya kamuoyunun tepkisine gelince, onu frenlemenin de olanakları vardı. İran devrimine duyulan sempati dinci-gerici önderlik tarafından kimseye ihtiyaç duyulmadan tamamen yok edilmişti. Kurulan düzen, her yönüyle nefrete layıktı. Tarihin karanlıklarından hortlatılmış çağdışı bir düzen, onu kurmak için uygulanan yöntemler gerçekten dehşet vericiydi. İnsanlar artık Şah rejimini neredeyse arar olmuşlardı. Böyle bir rejimle sonuçlanan bir devrime dünya kamuoyu da sahip çıkmaz ve desteklemezdi. Ayatullahlara değil, onların şahsında İran'a artık herkes istediği kara damgayı vurabilirdi.

İşte terörist devlet! Vurun abalıya! "Suçsuz" Amerikalıları rehine tutmadı mı? Paris sokaklarını kana bulamadı mı? Beyrut'ta "barışsever" ABD ve Fransız askerlerine neler yaptı? Cahillik yapıp savaş başlatan Irak'a nasıl saldırıyor? Neden savaşa son vermek istemiyor?...

Böyle haklı-haksız bir kampanyanın tozu dumanı içinde İran'ın petrolüne ambargo, ticaretine yasak, diplomatik ilişkilere sınır, ama zavallıyı silahsız bırakmayın.

İran-Irak savaşında çift yönlü bir silah ticareti yapıldı. Savaş öncesinde İran ordusu ABD, Irak ordusu ise SSCB tarafından tekelci bir konumda silahlandırılmışlardı. Savaşın arifesinde tekelci konum bozuldu ve 8 yıllık savaş boyunca tam 60 devlet taraflara silah sattı.

İran'a resmi yollardan silah satmak yasaktı. Gizli olanında da belli bir sınırı aşmamak gerekiyordu, yoksa kontrolden çıkardı. İran ulusal gelirin %42'sini silah alımına ayırdı. ABD İsrail aracılığı ile İran'ın ancak %5 oranında ihtiyacını karşıladı. Çin ve Kuzey Kore gereksiniminin toplam %30'unu karşıladılar. Vietnam savaştan kalma Amerikan hurdalarını İran'a sattı. Oranı kesin bilinmemesine rağmen Demokratik Almanya, Suriye ve Libya İran'a Sovyet yapısı malzeme sağladılar. Avrupalılara gelince kaçakçılar ve bazı firmalar (Luchaire-Fransa) aracılığı ile gizli yollardan İran'ın %12 civarında silah ihtiyacını karşıladıkları ileri sürülüyor.

Irak ulusal gelirinin %60'ını silahlanmaya harcadı. Irak'a satılan silah tutarının %28'i SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinden geldi. En büyük payı %35 oranında Fransa aldı ve hatta 1983'te geçici olarak SUPER-ETENDARD uçaklarını ödünç verdi. Bu arada Mısır, Çin, Brezilya ve Suriye ve Libya hariç bütün Arap devletleri Irak'a silah sattılar. İran'a silahlar gizli ve az satılmasına karşılık Irak'ın ihtiyacı hep resmi yollardan, borçla ve açıkça karşılandı.

Malzemesi bizden, yeterki siz ölün! Emperyalist güçler İran tamamen yıpranana kadar çok hesaplı bir tarzda işin dozunu verdiler. Ocak 1987'de İran Irak'a fazla yüklendi ve Basra kapılarına dayandı. Basra'nın düşmesi Irak'ın düşmesiyle eş anlamlıydı ve senaryonun dışına çıkış demekti. O zaman Türkiye ve Suriye kozları kullanılarak İran geri çekilmeye zorlandı.

İşte o zaman İran'ın diz çöküş süreci başladı. Yöneticiler arasında çatlak ses çıkmaya, ordu ve yöneticiler arasında çelişkiler artmaya başladı. Hezimet işaretleri gelmeye başladı.

Sovyetler Birliği'nin beklentileri de gerçekleşmeyince Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi gizli pazarlıklara girdi. Bu arada kimyasal bomba kullanımı, İrangate skandalı (Nikaragua'daki karşı-devrimcilere yardım etmek için ABD'nin İran'a silah satma olayı) vb. olaylar kamuoyunu da tedirgin etmeye başlamıştı.

Ayrıca silah üreticileri dışındaki iş çevreleri de rahatsız olmaya başladılar. İyi ve verimli bir gelir kaynağı olan Körfez ülkelerinde savaş nedeniyle iş yapılmaz, petrol tankerleri her gün bombalanır olmuştu.

Bu koşullarda Güvenlik Konseyinin başlattığı gizli pazarlıklar 20 Temmuz 1987'de kabul edilen 598 nolu kararla sonuçlandı. Artık amaca ulaşılmıştı, İran'ın nefesi tükenmişti; amaç onu öldürmek değil, teslim almaktı. Üstelik tüm anti-emperyalist duygular törpülenmiş Allah-kitap, kuran-defter düzeyine inmişti. Velhasıl bu senaryonun son

perdesini oynamak gerekiyordu.

Son perde

20 Temmuzda Güvenlik Konseyinin oy birliği ile aldığı karar derhal ateşkes, savaş öncesi sınırlara çekilme, esirlerin karşılıklı iadesi ve kesin barış için görüşmelerin başlatılmasını öngörüyor. Irak derhal kabul etti, fakat Ayatullah her zamanki nakaratını tekrarladı. Allah, peygamber, kafir, gavur vs. iman gücüyle savaşa devam.

Senaryonun son perdesi çok açık oynandı. Güvenlik Konseyinin kararından hemen sonra Körfez'de bulunan savaş filolarından ABD'ninki İran'a son fiskeleri vurma görevini üstlendi. Bu sadece bir görev dağılımıydı ve öbürleri tüm saldırıları onayladılar: "Körfez'de güvenliği sağlama" veya "meşru müdafaa".

İran'a yöneltilen saldırılar çok planlı ve sistemli uygulandı. Gemi batırma, rafineri bombalama, petrol platformlarını imha ve nihayet 3 Temmuz günü İran Havayollarının uçağı düşürülüp 290 kişiyi öldürmekle saldırı doruk noktasına ulaştırıldı.

Sonunda, Ayatullah teslim bayrağını çekti ve 18 Temmuz günü 598 Nolu kararı şartsız olarak kabul ettiğini açıkladı. Önce İran devrimini tüm İslam alemine yaymanın teorisi yapıldı, ardından Saddam Hüseyin devrilene kadar savaşa devam, sonra Irak suçlu ilan edilirse ateşkese evet ve nihayet şartsız teslim! "Bu kararı almak zehir içmekten daha zor oldu- Humeyni!". Sanıyoruz bu adam felaketin daha başında olduğunu anlamamış görünüyor.

Sonuç

Savaşın bitmesiyle birlikte hiçbir şey sonuçlanmıyor, sadece yeni bir safhaya giriliyor. Başka bir ifadeyle asıl işler bundan sonra başlıyor. İran'da Ayatullahlar fiyaskonun sorumluluğunu paylaşmak zorundalar.

Rejimlerinin ayakta durmasın sağlayan motoru -yani savaşı- kazanamadılar. Bundan sonra ilk fırsatta birbirlerine düşecekler. Ayatullah Humeyni'nin yakın bir gelecekteki ölümünü beklemeye bile gerek yok.

Şimdi monarşistinden cumhuriyetçisine kadar herkes arenaya fırlayacak. Bunların hakemliğini de ABD'nin yapma olanağı çok güçlü. Güvenlik Konseyi kararının öngördüğü yeniden onarım için "Marshall" planları çoktan hazır. Ilımlıları tutuculara, layikleri dincilere, modernleri ilkellere karşı kullanmanın ortamı tam kıvamında. Hatta Şahın oğlunu da yıllardır besliyorlar.

Evet sekiz yıl süren bu savaş kimin savaşıydı, neyin savaşıydı? Adı doğarken konmuştu.

Bir okuyucunun soruları

(Baştarafı s.8'de)

Sosyalist bir ülke dünya devriminin bir üssü olmalıdır, yani dış politikasının temeli enternasyonalizm olması gerekir. Bugünkü Sovyetler Birliği ve SBKP'nin politikası tersine, devrimleri durdurmaya, söndürmeye, kapitalist sistemle bütünleşmeye dayanıyor; hegemonyacıdır.

Burjuva demokrasisi, sosyalist / proleter demokrasi ve sosyalizmin ayırdedici özellikleri hakkında bu sayımızda George Thomson'dan yayınladığımız parçalarda daha ayrıntılı bilgi edinebilirsiniz.

3- Şüphesiz Türkiye'de başka halklar da yaşıyor. T.C. toprakları halklar mozayiğidir. Çerkezler, Araplar, Lazlar, Suryaniler var. Ermeni ve Rum azınlıklar var. Bunları atlamak, "dıştalamak" sözkonusu olamaz. Biz somut, pratik ulusal hareketten sözediyoruz; bu hareket Kürtlerin şahsında varolduğundan Kürt ulusal hareketinden sözediyoruz. Ayrıca, Kürtler istikrarlı ulusal bir topluluk, Türkiye nüfusunun takriben dörtte birini oluşturan bir millettir. Kürt sorunu Türkiye ile de sınırlı değildir. Dört devlet tarafından paylaşılmış Kürdistan topraklarında yaşıyor. Kürt ulusal hareketi bu parçaların tümünde var. Ve ulusal sorundan, ulusal hareketten sözedildiğinde, doğal olarak Kürt sorunu akla gelir. Bütün bu nedenlerle Kürt ulusal sorunu diğer azınlık sorunlarıyla aynılaştırılamaz. Ancak bu diğer azınlıkların sorunlarını önemsizleştirmez. Ve şüphesiz ilerde oluşturulacak parti programında azınlık sorunlarına yer verilmesi doğru olur, zorunludur da.

Son olarak; *Ekim* sayfalarında sosyalist işçilerin görevlerini işlemeye çalışıyor. Sınıf bilinçli işçiye düşen görev her şeyden önce sosyalizmi öğrenmek ve bu fikri arkadaşları arasında yaymaktır. Arkadaşlarına işçilerin devrimci bir partisini oluşturma bilincini vermek ve bu amaçla, Türkiye koşullarında başka türlü olamayacağından, bulunduğu fabrika ve diğer fabrikalarda gizli sosyalist işçi grupları oluşturmak için çalışmaktır.

Sendikalar işçilerin örgütleridir; oradaki satılmış veya sınıfına yabancılaşmış bürokratları, patron işbirlikçilerini devirmek hedefiyle sendikalarda ve işyerlerinde devrimci odaklar yaratmak ve işçileri bu odaklar etrafında birleştirerek

(Devamı s.30'da)

Revizyonizmin 20 yıllık trajedisi: Çekoslovakya

T.Göker

20 Yıl önce, Sovyetler Birliği ve bazı Varşova Paktı ülkelerinin askerleri tarafından Çekoslovakya işgal edilmişti. 20 yıldır bu sorun, çeşitli politik akımlar tarafından çeşitli düzlemlerde tartışıldı ve değişik tepkilere konu oldu.

İşgali gerçekleştirenler ve işgalle işbaşına gelen Husak yönetimi, eylemi, "sağcı, oportünist, revizyonist ve anti-sosyalist güçler"in, "sosyalist" Çekoslovakya'yı "sosyalist kamp"tan koparması, batı kapitalizmi ile bütünleştirmesi çabalarının engellenmesi yönünde "enternasyonalist yardım" olarak değerlendirerek savundular.

Batı kapitalizminin savunucuları ise, demokrasinin ve ülkelerin bağımsızlığının en amansız düşmanı olduklarını unuttular, yaman bir "demokrasi" ve "bağımsızlık" savunucusu kesilerek işgale karşı çıktılar. Onu "sosyalizmin iflası" olarak değerlendirdiler, anti-komünist saldırılarını yoğunlaştırdılar, bolca demagoji yaptılar.

Gerek dünyada, gerekse Türkiye'de sol adına hareket edenler, işgale karşı çıkarken temelden ayrı iki tutum benimsediler. "Demokratik sosyalizm"in savunucusu burjuva liberal çevreler (örneğin, Türkiye'de M.Ali Aybar), işgali kınarken, "güleryüzlü, demokratik sosyalizmin" savunucusu, kapitalist yolcu, A.Dupçek'in platformundan hareket ettiler. Özünde, farklı terimleri kullansalar da, bu kesim, işgale kapitalist dünyanın platformundan karşı çıkıyorlardı.

Marksist-Leninistler, devrimciler ise, işgali bağımsız bir ülkenin, devlet bağımsızlığına ve egemenliğine karşı girişilmiş emperyalist, hegemonyacı bir saldırı olarak değerlendirirken, öte yandan A.Dupçek taraftarlarının da, sosyalizmin değil, kapitalist dünyanın çıkarlarını savunan bir revizyonist klik olduğunu ortaya koydular.

"Prag Baharı" denilen reformların savunucuları ne yapmak istiyorlardı, gerçekten bunların programı diğer "reel sosyalist" ülkelerde izlenen programdan farklı mıydı, Sovyetler Birliği neden işgale gereksinim duymuştu vb. sorular aydınlatılmadan sorunların temeline inmek olanaklı değil. Bazı kimseler için, 20 yıl sonra bu olayın değerlendirilmesi anlamsız gelebilir. Fakat dün olduğu gibi, bugün de bu olayın değerlendirilmesi, diğer şeyler bir yana, revizyonizmin trajik tarihini ortaya koymak, bugün "yeni düşünce tarzı", Perestroyka, Glasnost adı ile gündeme getirilen Gorbaçov çizgisini anlamak bakımından da önem taşıyor. Bu işgal dün olduğu gibi, bugün de S.Birliği'nın resmi politikası olarak savunuluyor, ama diğer yandan da, "Prag Baharı"nın programı, neredeyse kelimesi kelimesine alınarak, başta S.Birliği olmak üzere, bütün revizyonist ülkelerde uygulamaya konuluyor, konulmaya çalışılıyor. En son olarak, Varşova Paktı toplantısına katılmak üzere Prag'a giden, S.Birliği Başbakanı N.Rijkov, işgali savundu. Aynı şekilde Gorbaçov'un, Polonya gezisi sırasında, "sosyalizmin insancıllaştırılması"ndan sözetmesi, Rijkov'un açıklamasına göre, son parti konferansında, "güleryüzlü sosyalizmi" savunduğunu söylemesi, revizyonizmin trajik çıkmazını bütün boyutları ile ortaya koyuyor.

"Prag Baharı"nın ideolojisini, politik içeriğini, işgale yolaçan nedenleri doğru anlayabilmek için olayların gelişimini incelemek gerekir. "Prag Baharı" ve onun yaratıcıları gökten zembille inmedi.

Kruşçev'le gündeme gelen revizyonist gelişme, sadece S.Birliği'nde değil, Arnavutluk dışındaki diğer D.Avrupa halk demokrasisi devletlerinde de bir dönüm noktasıydı.

Çekoslovakya devriminin ve KP'nın önderi Klement Gottwald'ın 1953 yılında beklenmedik (aniden "gripe yakalanarak"!) ölümüyle işbaşına geçen A.Nowatny, Kruşçev revizyonizmine karşı oportünist ve teslimiyetçi bir tutum takındı. Kısa süren yalpalamalardan sonra, Kruşçev çizgisinin aktif bir savunucusu oldu. Kruşçev'in 20.Kongre'de okuduğu gizli rapora benzer bir rapor hazırlanmasını ve "Stalinci Gottwald dönemi"nin kurbanlarının itibarlarının iade edilmesi için bir komisyon kurulmasını sağladı. Parti içinde ve yönetiminde tasfiyelerle geçmiş dönemin sözde günahlarından kurtulurken, diğer yandan geçmişte rejim muhalifi olarak tutuklanan bir çok insanı serbest bıraktı, itibarlarını iade etti.

Hapishaneden çıkarılarak, parti yönetimine yükseltilen, "Prag Baharı"nın yaratıcılarından G.Husak itibarı iade edilenlerin başında geliyordu. G.Husak işgal öncesinde, Dupçek'in aktif destekçilerinden biri olarak biliniyor.

Kruşçev'ın izinde yürüyen Nowatny'nin önderliğinde 1957'de uygulanan ekonomik reformlar,

ters sonuçlar vermiş ve ekonomi derin bir bunalıma girmişti. Bunalım öylesine şiddetliydi ki, 1961-64 arasında milli hasılada hiçbir artış gerçekleşmedi. Ekonomik bunalım toplumsal huzursuzlukları artırırken, revizyonizmin yığınlar üzerindeki moral kırıcı, yozlaştırıcı etkisi de hızla artıyordu. Bu durum yığınlarda bir arayışa neden oluyor ve bu daha sonra A.Dupçek'in kitlesel destek kazanmasında önemli bir rol oynuyordu.

İşte bu koşullarda yıldızı parlayanlardan biri de, Çekoslovakya'nın Liberman'ı olarak bilinen revizyonist iktisatçı Otto Şik'di. O.Şik'in reform programı, 1965 yılında Merkez Komitesi'nde onaylanır. Sözkonusu reformlar bugün S.Birliği'nde uygulanan reformların öz olarak aynısıydı. Buna göre, merkezi planlamanın rolü büyük ölçüde zayıflatılıyor, işletmelere özerklik tanınıyor, fiyatlar arz ve talep yasasına göre belirleniyor, karlılık en önemli başarı kıstası olarak alınıyordu. Bu reformlar bazı yanları ile daha ileri olsalar da, öz olarak, 1965 Kosigin reformlarının benzeriydi. O.Şik, sadece ülkesinde etkin bir kişi olarak kalmıyor, bazı D.Avrupa ülkelerinde kitapları ders kitapları olarak okutuluyordu.

Sözkonusu ekonomik reformların uygulanması, doğal olarak politik reformların da yapılmasını gündeme getirdi. Ekonomide klasik kapitalist mekanizma ve kurumları benimsemek, politik alanda ise merkezi bürokrasiye ağırlık vermek, burjuva demokrasisinin kurumlarını benimsememek bir çelişki yaratmıştı. Bu çelişkiyi Dupçek çözdü ve reformları mantıki sonucuna ilerletti. Nowatny yönetimi ise eski bürokrasinin savunucusu olarak gelişmelere ayak uyduramıyordu. SBKP'nin de doğrudan müdahalesi ile 1968 Ocağında yapılan MK Plenumunda, Nowatni görevden alınarak A.Dupçek parti liderliğine getirildi. "Prag Baharı"nın yaşam bulması için bütün koşullar oluşmuştu.

A.Dupçek işbaşına gelir gelmez reformlara hız verdi. Ekonomik reformların çerçevesi olarak O.Şik'in reformları hazırdı. Bu nedenle Dupçek asıl olarak politik reformlara ağırlık verdi. Politik reformların ana çerçevesi, burjuva demokrasisinin kurumlarını "sosyalizm" koşullarına uygulamaktan ibaretti. A.Dupçek bunu, "sosyalizmin insancıllaştırılması", "güleryüzlü ve demokratik sosyalizm" olarak ifade ediyordu. SBKP ve yandaşları A.Dupçek'i "anti-sosyalist" olarak gösterseler de, gerçekte A.Dupçek, en azından SBKP yöneticileri kadar "reel sosyalizme" içten bağlıydı. Onun karşı olduğu 1949-54 arasında uygulandığı biçimiyle "Stalinist, bürokratik" sosyalizmdi. Bu ise, her şeyden önce SBKP yöneticilerinin de her fırsatta karşı olduklarını söyledikleri gibi Stalin dönemine, o dönemdeki "diktatörlüğe", proletarya diktatörlüğüne karşı olmak demekti.

Dupçek'in yapmak istediği reformlar, "eylem programı" adıyla MK'da 1968 Nisanında oybirliği ile onaylandı. Bu programı onaylayanların başında, işgal sonrası yönetimin başı olacak olan G.Husak geliyordu.

"Prag Baharı"nın yaratıcılarına göre -Kruşçev'in ve günümüzde Grobaçov'un yaptığı gibi-, politik reformların ilk adımı, "Stalinist Gottwald diktatörlüğü'nün kurbanlarının "rehabilite" edilmesinden geçiyordu. "Özgürlük bölünmezdi, her türlü baskıya" karşı çıkılmadan "demokratik sosyalizm" kurulamazdı, "güleryüzlü" hale getirilemezdi. "Kurbanların hiçbir suçu yoktu; bu kimseler, sosyalizm bir gün gerçekleşsin diye savaşta komünistlerle yanyana döğüşmüş kişilerdi vb. Bu nedenle Prag Baharı'nın aldığı ilk kararlardan biri, bir soruşturma komisyonunun kurulması olmuştu. Bu komisyon, siyasi yargılamaların yeniden ele alınması ve 1949-54 arasında bu yargılamalardan mağdur olmuş herkesin itibarının iade edilmesi üzerine çalışacaktı." (J.Pelikan, D.Avrupa'da Sosyalist Muhalefet, s.18-19).

A.Dupçek reformları uygularken, aslında, Kruşçev'in ve Brejnev'in çizgisini iyi anlamıştı ve onları mantıki sonucuna götürüyordu. Fakat, onun ihmal ettiği bir nokta vardı, o da, reformları uygularken S.Birliği'nin uluslararası çıkarlarını dikkate almamasıydı. Her türlü reform serbestti, ama, bunun da sınırı vardı, ölçü kaçırılmamalıydı, efendinin çıkarlarını tehlikeye düşürmemeliydi. Böyle kapsamlı bir reform diğer D.Avrupa ülkelerine de örnek olabilir, onlar da "kendi bağımsız sosyalizm yolu"nu yaşama geçirebilirdi; bu ise, SB'nın "sınırlı egemenlik" politikasının son bulması olurdu. İşte, A.Dupçek ve "Prag Baharı"mn yaratıcıları bu noktayı ihmal ettiklerinden, hatalarının kurbanı oldular!

Küçük hatanın cezası büyüktü. Yönetimin karşı çıkmasına rağmen, 20 Ağustosta, SB ve diğer bazı Varşova Paktı ülkeleri bir gecede Çekoslovakya'yı işgal ettiler ve "Prag Baharı"nın öne çıkan liderlerini tasfiye ederken, kendilerine bağlılık konusunda güvence veren G.Husak'ın başkanlığında kukla yönetimi işbaşına getirdiler. Diğer Varşova Paktı ülkelerinin işgale katılmaları sembolik değer taşıyordu. Böylece, işgal tüm sosyalist ülkelerin iradesi ile gerçekleşmiş oluyordu. Kısa süre sonra bu ülkeler askerlerini geri çekmesine rağmen, SB'nin askeri güçleri uzun süre işgallerini devam ettirdiler. İşgalden sonra, gizlice Moskova'ya

götürülen bir kısım parti yöneticileri, canlarını kurtarma karşılığında, işgali desteklediklerini açıkladılar.

Bütün bunlar neyi kanıtlıyordu?

Aslında, "Prag Baharı"mn mimarları A.Dupçek ve arkadaşları değil, Kruşçev ve Brejnev'di. A.Dupçek Kruşçev'in açtığı yoldan yürüyerek çizgiyi mantıki sonuçlarına götürmüştü. "Prag Baharı" temsilcilerinin, Kruşçev'in açtığı, Brejnev'in Kruşçev'siz devam ettirdiği yoldan yürüme dışında bir suçları yoktu. Bu durumu, "Prag Baharı"nm yöneticilerinden, bugün İtalya Sosyalist Partisi Milletvekili olarak "sosyalist muhalefetin" önderliğini yapan Jiri Pelikan, "Muhalefetin Tarihsel Kökleri" başlıklı makalesinde şöyle ortaya koyuyordu: "Başlangıçta Parti'nin hakimiyeti ancak zor yoluyla (proletarya diktatörlüğü aracıyla demek istiyor) kabul ettirilebildi. Daha sonra, SBKP 20.Kongresi'ne gelinceye kadar, bu zorlama kaçınılmaz olarak göründü... Önderlik ise (Nowatny önderliği kastediliyor), bütün bu olup bitenlerden hiçbir pratik sonuç çıkarmadı... Oysa parti toplantılarında Kruşçev'in ünlü söylevlerinden bazı bölümler yüksek sesle okunuyor, parti konferansçılarına yanıtlanması olanaksız, şaşırtmalı sorular yöneltiliyordu. Siyasi yargılama kurbanlarının itibarlarının iade edilmesine, Çekoslovakya'nın kendine özgü sosyalizm yolunu aramasına, yaratıcı Marksist düşünceye, parti içinde tartışma özgürlüğüne ilişkin talepler duyulmaya başlandı. Bir çok parti örgütü, SBKP kararlarının bütün alanlarda uygulanması üzerinde çalışacak özel bir kongre toplanmasını istediler...

"Kruşçev'in Stalin'e ardarda saldırıları, Çekoslovakya Komünist Partisi içindeki eleştirel eğilimleri güçlendirdi: Onikinci Parti Kongresi'nde Drahomir Kolder'in başkanlığında, siyasi yargılamalar ve itibar iadesi sorunu yeniden ele almakla görevli bir Merkez Komitesi Komisyonu oluşturuldu". (Agk, s.20-21)

Bunlar, "Prag Baharı"nın yaratıcılarının, "itibarı iade edilenler" olduğunu, ideolojik olarak ise, Kruşçev'den esinlendiklerini yeterince ortaya koyuyor. Ama sorunun diğer bir yanı daha var. Bugün işgali ve gerekçesini haklı bulan Gorbaçov, "Moskova Baharı"nı yaratıyor ve bir nokta hariç, A.Dupçek'in reformlarını hem de daha ilerleterek yaşama geçiriyor. Bu ise, revizyonizmin nasıl bir trajedi ile karşı karşıya olduğunu gösteriyor. İstisna olan tek nokta ise, "Prag Baharı"nın yaratıcılarının, politik reformları politik çoğulculuğa kadar ilerletirken, Gorbaçov'un bir kısım tarihsel ve politik nedenlerle, politik reformlarını bu noktaya kadar ileri letmemesi. Bu durumda eğer, A.Dupçek ve arkadaşları "sağcı, oportünist, revizyonist ve anti-sosyalist" ise, o zaman Gorbaçov bu sıfatlara fazlasıyla layıktır; eğer kendini sosyalist olarak değerlendirmek sosyalist olmak için yeterliyse, o zaman en az Dupçek de, Gorbaçov kadar sosyalisttir. Eğer Dupçek'in, Batı ile sosyalizmin ortak değerlere sahip olduğunu söyleyerek Batı kapitalizmine yaklaşması anti-sosyalistlik ise, Batı ile ortak değerler uğruna "kollektif çaba" için her türlü manevrayı yapan Gorbaçov en büyük anti-sosyalisttir, kapitalist yolcudur vb. vb. A.Dupçek'in, Gorbaçov reformlarını desteklediğini söylemesi, "1968 benim için çok yakın bir tarih, çünkü bugün Sovyetler Birliği'nde olanlar, pek çok bakımdan, bizim o zamanki fikirlerimizin ne kadar umut verici ve canlı olduğunu doğruluyor" (L'Unita'yla söyleşi) demesi, bir tesadüf veya art niyet ürünü değil, ortak ideolojik, politik özü ortaya koyuyor.

Bütün bunlara rağmen, neden S.Birliği'nin Çekoslovakya'yı işgal ettiği veya bugün neden "Prag Baharı"nın önderlerinin itibarının iade edilmediği sorulabilir. Bu sorunun kendisi 20 yıllık trajediye eklenen yeni çelişki ve açmazlara işaret ediyor.

Birinci yıldönümü

(Baştarafı s.26'da)

hala... Toplum artık rahat rahat geçmişten söz ediyor, bütün tarihi gerçeklerin başarılı demokratik bir gelişimi gösterdiğini kavrıyor. Ancak kilise, son 70 yıl içindeki pek çok acıları, sıkıntıları hakkında konuşmaya hala karar vermiş değildir. Stalin'in kamplarında (toplama kamplarında) ölmüş kilise şehitleri niçin saygıyla anılmasın? Rus Ortodoks Kilisesi liderlerini Stalin'e tapınmayı kolaylaştırmaya iten nedenler konusunda niçin açık yürekle konuşulmasın? Papazların oturdukları bölgelerin sorunlarına katılmaktan 1961'de yoksun bırakılmış oldukları niçin söylenmesin?

Ateist (tanrıtanımaz) devletle Ortodoks Kilisesi arasındaki ilişkileri belirleyen kurallara kesin bağlılık, bu ikisi arasında, her ikisine de gerekli belli bir mesafe bırakmak anlamına geliyor. Kilise iktidarın kucaklamasından boğulma, resmi bir kurum durumuna gelip manevi (ruhi) bağımsızlığını yitirme tehlikesinden korunmalıdır. Bundan sözediyorum çünkü devletten ayrılmış kilise, kilisede olup bitenlere hiç de ilgisiz kalmayan toplumdan ayrılmış (kopuk) değildir.

Alexander NEZHNY
MOSCOW NEWS weekly No 25, 1988

Filistin ayaklanmasının önemli bir kazanımı:

Kral Hüseyin Batı-Şeria'dan elini çekti

Ürdün kralı Hüseyin, Ürdün Alt Meclisi'ni feshedip İsrail işgali altındaki Batı-Şeria ve Gazze Şeridi'nde 1952'den beri sürdürdüğü hükümranlığından, yönetsel ve yasal bağlarından vazgeçtiğini açıkladı. Bu gelişme, sekiz aydan beri süregelen Filistin ayaklanmasının önemli bir politik kazanımıdır. FKÖ tarafından da ayaklanmanın bir zaferi olarak nitelendirilmiştir.

Filistin halkının ve FKÖ'nün bu kazanımı, Mayıs başından Temmuz sonuna dek süren Beyrut'taki Filistin kamplarına yönelik Suriye destekli silahlı saldırı, kuşatma ve büyük can ve mal kaybına malolan yenilgilerin ardından; FKÖ'nün Suriye tarafından arkadan vurulması alçaklığının hemen sonrasında, Lübnan'da zedelenen prestijini yükseltti ve mücadele azınini yeniden daha da canlandırdı.

Ürdün kralının kararı, 1949'dan beri süregelen bir trajediler dizisinin, Filistin halkının ve FKÖ'nün sönmeyen mücadele ateşinin, dökülen hesapsız kanların kaçınılmaz sonucudur. Bu tarihi süreç, Filistin üzerinde İsrail'in kurulması, Filistin topraklarının bir yandan 1948'de İsrail, diğer yandan 1949'da Batı-Şeria'nın Ürdün'deki Haşimi Hanedanı tarafından işgal edilmesi ve 1952'de Kral Hüseyin'in tahta geçmesi ile başlar.

Aynı yıl yürürlüğe konan Ürdün Anayasası Şeria'nm iki yakasında; İsrail'in 1967'deki işgalinden sonra da, geçerli sayılmıştır.

1964'de kurulan FKÖ, gelişme seyri içinde en büyük kavgalardan birini, Ürdün'ün işgali altındaki Filistin topraklarındaki varlığı ve egemenliği için, Ürdün silahlı kuvvetleriyle, Eylül 1970'de yaptı. "Kara Eylül"de Hüseyin, FKÖ savaşçılarına saldırarak 30 bin Filistinliyi katletti. Batı-Şeria'yı kan gölüne çevirdi. FKÖ, bu yenilginin ardından Lübnan'a göçmek, kamplarını orada kurmak zorunda kaldı.

Ürdün'de, FKÖ'nün askeri varlığına son verilmesinin ardından, Hüseyin, 1972'de, "Birleşik Arap Krallığı" planını açıkladı. Plan, Şeria'nın batı ve doğusundan oluşan bir federe devleti öngörüyor ve Filistin'in varlığını yok sayıyordu. Hüseyin'in bu planı Arap ülkelerinin çoğunluğu ve FKÖ tarafından büyük tepkiyle karşılandı.

FKÖ, yenilgilere, kayıplara rağmen İsrail işgali altındaki Batı-Şeria'da ve Gazze'de gizli çalışmalarını sürdürdü. 1974'de yapılan Rabat'taki Arap Zirve Konferansı'nda FKÖ, Filistin halkının tek meşru temsilcisi olarak kabul edildi ve FKÖ'nün yönetiminde bir Filistin devleti kurulması yönünde tavsiye kararı alındı.

Hüseyin bu kararın hemen ardından, yarısı İsrail işgali altındaki bölgelerin temsilcilerinden oluşan Ürdün Parlamentosunu fesh etti ve işgal bölgesinden sorumlu bakanlığı kaldırdı. Sıkıştığında, FKÖ tarafından zorlandığında böylesine tavizler veren Ürdün, olaylar tavsadığı, kendini güçlü hissettiğinde, işi, Filistin toprakları üzerindeki hükümranlığını bıraktığı yerden sürdürdü. Nitekim 1980'de işgal bölgesinden sorumlu bakanlığı yeniden açtı. Feshetmiş olduğu Ürdün Parlamentosunu 1984'de aynı şekliyle yeniden kurdu.

1986'da 5 yıllık ve maliyeti 1,4 milyar dolar olan Batı-Şeria Kalkınma Planı'm yürürlüğe koydu. Amaç Batı Şeria'yı Ürdün'le ekonomik yönden daha fazla bütünleştirmek, Filistinlilerin Ürdün'e yönelik hoşnutsuzluklarını azaltıp, tahtın geleceğini güvenceye almaktı. Bu yüzden FKÖ Ürdün'ü "Filistinlilerin FKÖ'ye olan desteğini para ile satın almaya çalışmakla" suçladı. Hüseyin ise buna, Amman'daki 25 FKÖ bürosunu kapatarak cevap verdi.

1986-88 döneminde Hüseyin, Batı-Şeria'da etkinliğini, hakimiyetini artırabilmek için çalıştı. Bu konuda ABD'nin, Avrupalı kapitalist devletlerin, Avrupa Ortak Pazarı'mn desteğini aldı. Çünkü emperyalistler, Ürdün'ün FKÖ'nün yanında, FKÖ'yü dizginleyecek, dengeleyecek, yedek bir Filistin gücü, görüşme tarafı olarak görülmesini, varolmasını daima istediler.

Filistin ayaklanması her şeyden önce emperyalistlerin ve Ürdün Krallığı'nın bu planlarını paramparça etti. FKÖ'nün Filistin halkının tartışmasız tek meşru temsilcisi olduğunu herkese zorla kabul ettirdi. 1988 Haziranında Cezayir'de toplanan Arap Birliği Zirvesi'nde Filistin'de tek meşru söz sahibinin FKÖ olduğu bir kez daha vurgulandı.

Gelişmelerin seyri içince Kral Hüseyin'i 1974'deki ve özellikle son kararı almasına zorlayan önemli bir etmen unutulmamalıdır. 2,5 milyonluk Ürdün'de, nüfusun yaklaşık yarısı Filistinlidir. Sadece Batı-Şeria'da 900 bin Filistinli yaşamaktadır. FKÖ, Hüseyin'in tüm karşı önlemlerine rağmen Filistin halkıyla sıkı bağları her şart altında sürdürmüştür. Bu bağlar ve

(Devamı s.33'de)

Güney-Batı Afrika'da "ateş söndü" mü?

20 Temmuz'da Angola, Küba ve Güney Afrika, ABD'nin arabuluculuğu vasıtasıyla Güney-Batı Afrika'da, yani Namibya-Angola'da, "barış"ın sağlanması konusunda anlaşmaya vardıklarını açıkladılar. Buna göre, 73 yıldır ırkçı Güney Afrika'nın Namibya'da sürdürdüğü işgale son verilerek, BM Güvenlik Konseyi'nin 1978 tarih ve 435 Nolu, Güney Afrika birliklerinin Namibya'dan çekilmesi; ülkenin bağımsızlığa kavuşabilmesi için BM gözetiminde seçimlerin yapılmasını içeren kararı uygulanarak Namibya'ya bağımsızlık verilmiş olacak. Ayrıca Angola'dan da 40 bin dolayındaki Küba, 9000 dolayındaki Güney Afrika askerleri geri çekilecek. Nihai anlaşmaya varılabilmesi için görüşmelere taraflarca devam edilecek.

Namibya'ya bağımsızlık verilmesi ve ülkenin geleceğinin tartışılıp belirlendiği görüşmelere, Namibya'nın bağımsızlığı, Güney Afrika'nın işgaline karşı 22 yıldır silahlı mücadele yürüten ve Birleşmiş Milletler tarafından Namibya'nın tek meşru temsilcisi olarak kabul edilen Güney-Batı Afrika Halk Örgütü'nün (SWAPO) katılmaması ya da dahil edilmemesi, sadece "güvendiği dostları Küba ve Angola tarafından temsil edileceği"nin söylenmesi hayli dikkat çekicidir. Dünyanın başlıca "sıcak bölgeleri"nden biri olarak nitelendirilen Güney-Batı Afrika'da ateşin nasıl "söndürüldüğü; barışın nasıl ve neye rağmen kotarıldığı konusunda önemli ipuçları vermekte, kuşkular uyandırmaktadır. 13 yıldır Angola'daki ilerici rejime karşı ABD ve Güney Afrika'nın desteğiyle yıkım savaşı veren karşı-devrimci UNITA çetelerinden söz edilmemesi, UNITA ile SWAPO'nun eşitlenerek ABD'nin ve Güney Afrika'nın istekleri doğrultusunda devre dışı bırakıldıkları izlenimi vermekte ve barış antlaşmasının Afganistan Modeli'nin yeni bir uygulaması olduğunu göstermektedir. Bu modele göre, karar veren ilgili ülkenin halkı ve bu ülkenin geleceği için savaşan örgütler değil, bu ülkede çıkarı olan, uzun süre bölgedeki ateşi körüklemiş olan emperyalist devletler, süper güçler olmaktadır. Görüşmelerde temsil edilen, halkın, işçi sınıfının iradesinden çok, emperyalist dünya stratejisinde ülkenin konumu ve önemidir. Ve esas olarak "sıcak bölgelerde" köklü dönüşümleri, ulusal ya da sosyal devrimleri önleyerek mevcut sistemi, sistemin istikrarını reformlarla, tavizlerle ve çeşitli baskı yöntemleriyle korumayı hedeflemektedir. Kısaca Afganistan Modeli barış andlaşmalarının, bölgesel sorunların çözümünün yolu emperyalist metropollerden, Washington ve Moskova'dan geçmektedir.

Güney Batı Afrika'daki olayların, görüşmelerin seyri ve resmi açıklamalar bunu kanıtlıyor.

Gorbaçov bu yılın şubat ayında, Afganistan sorununun politik çözümünün, bir dizi bölgesel çatışmaların sona erdirilmesinde önemli olabileceğini söylediğinde, Afganistan Modeli'nin Kamboçya ve Angola sorununun çözümünde de uygulanıp uygulanmayacağı sözkonusu edilmişti.

19 Mayıs 1988'de ABD Dışişleri Bakanlığı Afrika İşleri Devlet Sekreteri Chester Crocker ile Sovyet Dışişleri Bakan Yardımcısı Anotoli Adamaschin, Lizbon'da bir araya gelerek Afrika'nın güneyindeki bölgesel sorunları görüştüler. Sovyetler Birliği bölgesel bir anlaşmayı ABD ile ortak garanti edeceklerini açıkladı.

Ardından Sovyet Dışişleri Bakanlığı Bölüm Başkanı Vladillen Vasev Güney Afrika birliklerinin Namibya'dan ve Küba birliklerinin Angola'dan geri çekilmeleri için bir takvim açıkladı. UNITA çetelerinden söz edilmemesini ise, *"UNITA'nın Angola'nın bir iç sorunu olduğu ve uluslararası bir çözümde yeri olmayacağı" mantığıyla gerekçelendirdi. (Dritte Welt-* Zeitschrift, Nr: 7/88, s.19-20)

29 Mayıs-2 Haziran tarihlerinde yapılan Moskova Zirvesi sonundaki ortak açıklamada, ABD ve Sovyetler'in Orta-Doğu, İran-Irak Savaşı, Orta Amerika, Kamboçya, Kore Yarımadası, Afrika'nın Güneyi ve Afrika Boynuzu'ndaki bölgesel sorunları genişçe görüştüklerini ve Afganistan konusundaki anlaşmadan duydukları memnuniyeti açıkladılar.

Gorbaçov zirve sonrası yaptığı basın konferansında ise, *"Angola konusunda enteresan, kapsamlı ve gerçekçi fikir alışverişinde bulunduğunu, hem Sovyet, hem de ABD'nin bu bölgedeki sorunun çözümünde ilerleme imkanı kaydettiklerini, ... Angola, Küba, Güney Afrika Cumhuriyeti arasında ABD'nin arabuluculuğu ile yürütülen görüşmelere direkt katılmamakla birlikte, yardımcı olacaklarını"* açıkladı. (*Gipfeltreffen, Dokumente und Matarialien,* Moskow 1988, s.86-116)

20 Temmuzda açıklanan anlaşma, esas olarak Gorbaçov'un basın konferansında Angola-Namibya konusunda Reagan ile uzlaşmaya vardıkları anlaşmanın aynısıydı.

Herhalde Sovyetler ile ABD Afganistan sorunun çözümünden duydukları memnuniyeti, Angola-Namibya sorununun çözümü anlaşmasında da fazlasıyla duymuşlardır! Çünkü, bir yandan ABD petrol tekelleri Angola'daki zengin petrol rezervlerini daha pürüzsüz işletebilecek, dünyanın zengin uran ve maden rezervlerine sahip Namibya'dan başta F.Almanya olmak üzere ABD ve diğer kapitalist ülkeler uran ihtiyaçlarının önemli bir kısmını karşılamaya devam edeceklerdir. (F.Almanya halen uran ihtiyacının 1/3'ünü Namibya dan sağlamaktadır.)

Öte yandan ise, Angola ve Küba birlikleri karşısında son yıllarda ağır kayıplara uğrayan işgalci Güney Afrika ırkçı rejimini yıpratması, zayıflatması önlenmiş olacaktır.Dahası, dünya kamuoyu nezdinde son derece tecrit olan ırkçı Güney Afrika rejimi bölgede barış ister havasına bürünmüş olarak görünebilecektir. Gerçekte ise, ne Güney Afrika'nın ilerici komşu ülkelere saldırıları, ne de içteki ırkçı rejimin karakterinde bir değişiklik olmayacak; hatta, son yıllarda siyah halkın direnişini bastırmakta zorluk çeken ırkçı rejim, Angola ve Namibya'dan çekeceği askeri gücünü ve harcayacağı maddi kaynaklarını içerideki direniş ve ayaklanmaları bastırma, istikrarı sağlamada kullanabilecektir.

Namibya'da ise SWAPO'nun devre dışı bırakılmasıyla hem, kesinlikle Namibya'da SWAPO'nun çoğunlukta olacağı bir yönetim istemeyen G.Afrika'ya taviz verilmiş olmakta, hem de 22 yıldır sürdürdüğü silahlı kurtuluş mücadelesi, Namibya işçilerinin mücadelesi ikinci planda bırakılmaktadır. Ülkenin geleceği, bağımsızlığı ise yapılacak seçimlerin sonucuna bağlanmakta. Namibya halkının silahlı mücadelesi seçimler vb. reformlarla tavsatılıp söndürülerek kazasız-belasız istikrar sağlanmış olacaktır! Seçimler sonucu verilecek bağımsızlığın garantisi ise, "SWAPO nasıl olsa seçimlerde mutlak çoğunluğu alır", hesabına dayanmaktadır.

* * *

New York toplantısında, taraflar arasında kabul edilen 14 maddelik prensip anlaşmasının ayrıntılarını görüşmek, nihai anlaşmaya varmak için 2 Ağustos'ta Cenevre'de başlayan görüşmede Güney Afrika 8 maddelik yeni şartlar iler sürmesi nedeniyle bir sonuca varılamadı.

Görüşmelere katılmamakla birlikte Cenevre'de bulunan SWAPO ve ANC(Afrika Ulusal Kongresi) temsilcileri 14 maddelik prensip anlaşmasına eleştirilerini açıkladılar.

Güney Afrika, 1 Haziran 1989'da, Namibya'da seçim yapılmasını ve seçimden önce Angola'daki tüm Küba askerlerinin geri çekilmesini ve daha da önemlisi Angola'daki 7 ANC kampının kapatılarak, bu kamplarda bulunan 9000 ANC savaşçısının Angola'yı terketmelerini ve aynı tarihe kadar SWAPO'nun Angola'daki faaliyetlerinin sona erdirilip, SWAPO gerillalarının Angola'yı terketmelerini şart koşuyor. Ve ancak bu şartlarla Namibya'ya bağımsızlık verebileceğini bildiriyor. Güney Afrika birliklerinin geri çekilmeleri için bir tarih ise vermiyor!.

ABD ve Sovyetler tarafından kotarılıp, pazarlıkları üst seviyede yapılan; Küba ve Angola tarafından yürütülen anlaşmanın ABD ve Güney Afrika için ne ifade ettiği böylece daha da açıklık kazanıyor. Amaç, Namibya, Angola ve Güney Afrika'da istikrarı sağlamak için SWAPO ve ANC'nin de kolunu-kanadını kırmak, hareket alanlarını daraltıp cephe gerilerini yok etmek, zayıflatmaktır. Gerek SWAPO ve gerekse ANC bu noktaya karşı çıkıyorlar. Ayrıca SWAPO Namibya'nın bağımsızlığının Küba ve Güney Afrika birliklerinin Angola'dan çekilmesi şartına bağlanmasını reddediyor. ANC Angola'daki kamplarımn kapatılmasına yol açacak bir uzlaşmaya karşı olduğunu bildiriyor. Küba ve Angola ise Güney Afrika'nın son şartlarını kesinlikle kabul edilemez olarak nitelendirdiler.

Adamischin, Crocker ve ilgili devlet ve örgütlerin temsilcileri Cenevre'de basına kapalı olarak neleri konuşup, neleri uzlaşma masasına sürdüklerini, Güney Batı Afrika'da devrim mücadelesinin başına nelerin örüldüğünü, örülmek istendiğini önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Ümraniye halkı...

(Başlarafı s.4'de)

diyeye, milletvekillerine dilekçeler verilmiş, ancak bir sonuç elde edilememiştir.

İlk olarak 1 Haziranda Alemdağ-Ümraniye yolunu üç saat süreyle, boş bidonlarla kesmişler, yetkililerin söz vermesi üzerine direnişi kaldırmışlardır. Aradan geçen bir haftaya rağmen suların bağlanmaması üzerine çoğunu kadınların oluşturduğu mahalle halkı 11 Haziran günü aynı yolu her yönü ile kesmiştir. Yetkililerin emir ve ricalarına rağmen direniş sabah 9.30'dan 16.00'a kadar sürmüştür. Karakolun müdahale etmesi üzerine, karakol komutanı tartaklanmıştır. SHP yöneticilerinin arabulucu davranışları ilgiyle izlenmiş, bir sonuç getirmemiştir. Su bağlantı yerinin belediye tarafından kazılmaya başlanması üzerine saat 16.00'da direniş sona ermiştir.

Bir hafta içinde sular bağlanmıştır, ancak haftada iki kez su verilmektedir.

A.Sedat

İşgal ordusu Kıbrıs'tan çekilsin

Bundan 14 yıl önce 20 Temmuz 1974'de Kıbrıs'a giren 30 bin kişilik Türk ordusu adanın yüzde 37'lik Kuzey bölgesini işgal etti. Ardından, işgal bölgesinde 15 Şubat 1975'de "Kıbrıs Türk Federe Devleti", 15 Kasım 1983'de ise "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" adını alan kukla bir devlet, daha doğrusu adanın eski "sahibi" İngiliz sömürgecilerinin eski bir memurunun vali olarak atandığı 68.bir vilayet yaratılarak sömürgeleştirme sürecine sokuldu.

Kıbrıs, öteden beri dış güçlerin müdahalesine, baskı ve yıkıcılığına en fazla hedef olan ülkelerden biri olagelmiştir. Bu, birinci olarak, adanın Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'daki stratejik öneminden, ikinci olarak Türkiye ve Yunanistan'ın adaya yönelik ilhakçı emellerinden geliyor. Bu yüzden Türkiye ve Yunanistan egemenleri, adanın eski sahibi İngiltere ve ABD bu ülkede sürekli entrikalar çevirdiler, egemenlik altına almak istediler. Helen şovenistleri "enosis"i (Kıbrıs'ı Yunanistan'ın bir parçası haline getirmeyi), Türk şovenistleri ise "taksim"i / ikili "enosis"i (adanın Türkiye ve Yunanistan arasında bölüşülmesini) hedeflediler.

Önce Osmanlı devletinin, sonra İngiltere'nin sömürgesi olan Kıbrıs'ta Rum halkı İkinci Dünya Savaşı'nın ardından bağımsızlık hareketini başlattı. Bağımsızlık hareketi 1950'lerde yayıldı, Rum halkının sömürgecilere karşı silahlı savaşına dönüştü. Adadaki Türkler ise İngiliz yanlısı bir tutum alarak savaşa ilgisiz kaldı, gerici bir rol oynadılar. İngiliz emperyalizmi "böl-yönet" taktiğiyle adadaki Türk burjuvazisini ve Türkleri yanma çekti. Türk burjuvazisi bağımsızlık savaşını sabote etmek için her yola başvurdu. Rum düşmanlığını körükledi. Faşist komando birlikleri örgütlenerek Rumlara karşı komplolara girişildi. Türkiye burjuvazisi de işe doğrudan el attı. Gerek Türkiye hakim sınıfları gerekse Kıbrıs Türk burjuvazisi adanın taksimini istiyordu. "Volkan", "Türk Mukavemet Teşkilatı" gibi şovenist-faşist örgütler aracılığıyla Rum halka karşı yapılan baskı ve komplolarla karşılıklı çatışmalar yaratılıyor, bununla iki halkın birlikte yaşayamayacağı kabul ettirilmek isteniyordu. O kadar ki, bir müddet sonra Kıbrıs'ta Türkler Rumlara karşı, Rumlar da hem İngiliz sömürgecilerine ve hem de Türklere karşı savaşır hale geldiler. EOKA'nın "enosis"ci faşist kanadının karşı komploları da Türk gericiliğinin işini kolaylaştırdı. Bağımsızlık savaşı iç çatışmaya dönüştürüldü; karşılıklı yüzlerce insan öldürüldü.

1950 sonlarında İngiltere, Türkiye ve Yunanistan "Kıbrıs sorunu"nu çözmek için toplandılar. Yapılan anlaşmalar sonucu bir Kıbrıs Cumhuriyeti kurulması kararı alındı. Ancak, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan Cumhuriyet'in "garantör"ü oluyordu. Gerçekte bu, ülkenin bağımsızlığını sınırlamak, vesayet altına almak demekti; Cumhuriyet'in içişlerine karışma, gerektiğinde askeri müdahale yasalaştırılıyordu. İngiltere'ye Kıbrıs'ta Kıbrıs Devleti'nin toprağından sayılmayan bir üs bölgesi veriliyor, Türkiye ve Yunanistan ise "garantör devlet" sıfatıyla başkent Lefkoşa'ya birer alay yerleştiriyordu.

Bununla birlikte bağımsızlık (16 Ağustos 1960) sonrası 1960-1963 yıllarında emperyalistler, Türkiye ve Yunanistan ellerini Kıbrıs'tan hiç olmazsa bir ölçüde çektikleri için Kıbrıs halkları arasındaki yapay çelişkiler yumuşamaya başladı. İki halkın dostluğu, kaynaşması artmaya başladı. Özellikle iki halktan ilericilerin birliği güçlendi. Rum ve Türk işçiler aynı sendikalarda, aynı örgütlerde örgütlenmeye başladılar. Öte yandan Makaryos'un başında bulunduğu Kıbrıs hükümeti dış politikada NATO'ya, emperyalist devletlere mesafe koyuyor, onlardan uzaklaşıyordu. Bu durum ABD ve NATO'ya, ve NATO yanlısı, bağnaz anti-komünist Kıbrıs Türk burjuvazisini rahatsız etti. Kıbrıs Türk burjuvazisi yeniden artan bir hızla Rum düşmanlığını tırmandırdı. Merkezi hükümet hiçe sayılarak, işleyişi felce uğratılmaya çalışıldı. İlericiler öldürüldü, camilere bomba koyma vb. türden provakasyonlara girişildi. Rumlara karşı suikast ve cinayetler artırıldı. "Türkten-Türke", "Ya taksim ya ölüm" kampanyaları açıldı. Rum şovenistleri de boş durmadı. 1963 yılında, Yunanistan'dan dönen Grivas liderliğindeki Rum şovenistlerinin ve "Türk Mukavemet Teşkilatı"nın yol açtığı ve Yunanistan'ın adadaki askeri birliklerinin de katıldığı çatışmada önemli can ve mal kaybı meydana geldi. Türk ve Rum halkı arasında yaratılmış güvensizlik iyice arttı. Gerek Rumlar, gerekse Türkler yaşadıkları bir çok yeri terkederek çoğunlukta oldukları bölgelerde toplanmaya başladılar. Bu aslında fiili "taksim" sürecinin

(Devamı s.12'de)